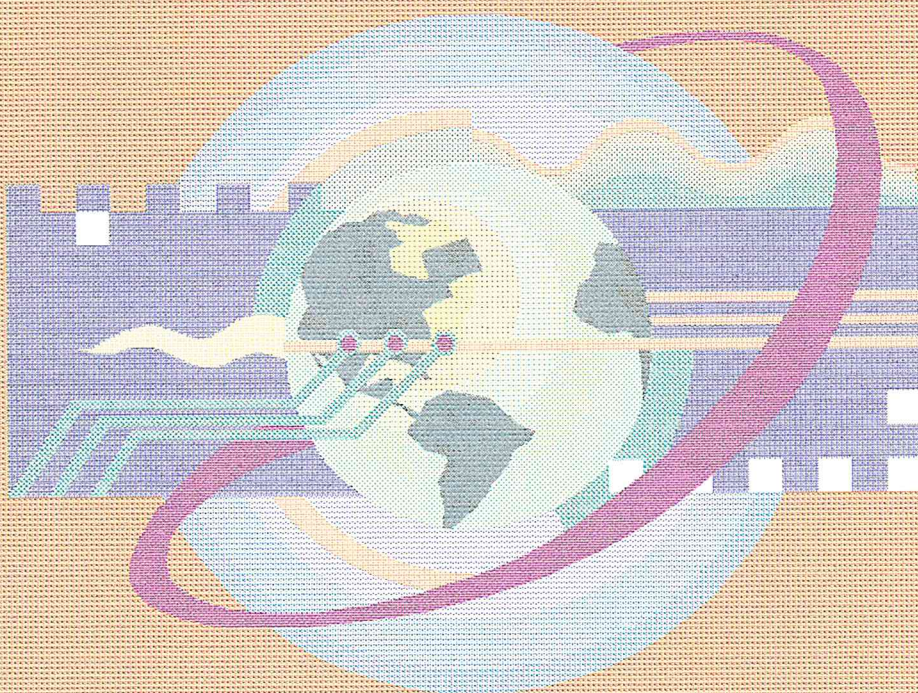

7 AUG 2002

DEPARTMENT OF EXPORT ADMINISTRATION

ห้ามยืมออก

การศึกษาผลการรวมกลุ่มเศรษฐกิจ การค้าโลกที่มีต่อการค้าไทย

จัดทำโดย
นางณัฏฐา รัตนเลิศ
กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์

บทคัดย่อ

การรวมกลุ่มเศรษฐกิจการค้า หมายถึงการที่ประเทศตั้งแต่ 2 ประเทศขึ้นไปมีข้อตกลงกีดกันทางการค้า ทั้งมาตรการที่เป็นภาษีและมาตรการที่มีใช้ภาษีต่อกัน โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ การเพิ่มการค้าระหว่างกันให้มากขึ้น แนวโน้มการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจมีมากขึ้นตั้งแต่ปลายปี 2542 ซึ่งผลกระทบของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจมีทั้งทางบวกและทางลบ สำหรับผลทางบวกคือ เกิดการสร้างการค้า (Trade Creation) ซึ่งส่งผลให้มีการค้าระหว่างประเทศสมาชิกของกลุ่มมากขึ้น ในทางตรงข้ามผลทางลบของการรวมกลุ่ม คือ เกิดการเบี่ยงเบนทางการค้า (Trade Diversion) ซึ่งทำให้ประเทศที่อยู่นอกกลุ่ม แม้ว่าจะมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า ก็ไม่อาจแข่งขันกับประเทศในกลุ่มได้ เพราะไม่ได้รับสิทธิประโยชน์จากการรวมกลุ่ม

ผลของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจการค้าโลก ที่ได้พิจารณาคึกษาได้ประกอบไปด้วย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) กลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (NAFTA) และกลุ่มสหภาพยุโรป (EU) เพราะ เป็นกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลกที่สำคัญ และยังมีบทบาทต่อการส่งออกไทยมาก กล่าวคือ ประเทศไทยสามารถส่งออกไปยังกลุ่มเศรษฐกิจการค้าทั้ง 3 กลุ่ม เป็นมูลค่ารวม 37,693.97 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 57.66 ของมูลค่าการส่งออกรวมของไทย

กลุ่ม AFTA มีสมาชิกรวมทั้งสิ้น 10 ประเทศ ได้มีการเริ่มลดภาษีอย่างจริงจังเมื่อปี 2535 การค้าภายในกลุ่มสมาชิก ตั้งแต่ปี 2536 - 2543 จะมีประเทศสิงคโปร์เป็นหลัก มูลค่าการส่งออกภายในกลุ่ม เฉลี่ยร้อยละ 40.55 รองลงมาคือมาเลเซีย เฉลี่ยร้อยละ 26.19 และประเทศไทย เฉลี่ยร้อยละ 14.47 ส่วนมูลค่าการส่งออกภายนอกกลุ่ม แบ่งเป็น สิงคโปร์เฉลี่ยร้อยละ 31.89 รองลงมาคือมาเลเซียเฉลี่ยร้อยละ 23.39 และประเทศไทยเฉลี่ยร้อยละ 17.80

สำหรับผลการรวมกลุ่ม AFTA ปรากฏว่า นโยบายการรวมกลุ่มยังมิได้ก่อให้เกิดการเบี่ยงเบนทางการค้าในตลาดโลกเท่าใดนัก เพียงแต่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น เนื่องจากในปี 2541 มูลค่าการค้าภายในกลุ่มเพิ่มขึ้น จาก 120.92 พันล้านเหรียญสหรัฐ เป็น 165.02 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2543 ตลอดจนอัตราการขยายตัวทางการค้า และสัดส่วนการค้าภายในกลุ่มในปี 2543 เพิ่มขึ้นร้อยละ 25.51 และ 21.97 ตามลำดับ

กลุ่ม NAFTA เข้ามามีบทบาทและมีผลบังคับใช้ในปี 2537 ซึ่งก่อนหน้านี้มีพื้นฐานจากการจัดตั้งเขตการค้าเสรีสหรัฐอเมริกาและแคนาดา ปี 2532 นอกจากนี้ยังมีประเทศชิลีที่เริ่มทำข้อตกลงทวิภาคีกับเม็กซิโกและแคนาดาอีกด้วย หากจะพิจารณาผลของการจัดตั้งกลุ่ม NAFTA จะพบว่า มูลค่าการค้าภายในกลุ่มนี้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง คือ ในปี 2523 มีมูลค่า 212.1 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ เป็น 860 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2539 และ 1,333.7 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2543 ตลอดจนอัตราการขยายตัวของมูลค่าการค้าภายในกลุ่มจะอยู่ในระดับสูงกว่าอัตราการขยายตัวภายนอกกลุ่มเสมอ ประกอบกับสัดส่วนการค้าภายในกลุ่มมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่านโยบายการรวมกลุ่มนี้ เริ่มมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดการเบี่ยงเบนทางการค้า หรือมีการค้ากับประเทศนอกกลุ่มลดลง และยังมีแนวโน้มที่จะมีการค้าภายในกลุ่มกันมากขึ้น

กลุ่ม EU กล่าวได้ว่าการรวมกลุ่มเป็นตลาดเดียวในปี 2535 และมีวิวัฒนาการก้าวไปถึงการเป็นสหภาพเศรษฐกิจและการเงิน ในปี 2545 อย่างสมบูรณ์ วิวัฒนาการของ EU มีมานาน การรวมกลุ่มของ EU เป็นตลาดเดียวนั้น หมายถึงการค้าเสรีในสินค้าบริการ ทุน และแรงงานที่จะโยกย้ายภายในกลุ่มได้ ภาวะการค้าของกลุ่ม EU มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น คือ ในปี 2541 มีมูลค่า 4,085.8 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นเป็น 4,478.1 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2543

เมื่อพิจารณาถึงผลการรวมกลุ่ม EU ปรากฏว่า นโยบายการรวมกลุ่มก่อให้เกิดการเบี่ยงเบนทางการค้า หรือมีการค้ากับประเทศนอกกลุ่มลดลง เนื่องจาก แนวโน้มการค้าภายในกลุ่มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง คือ ในปี 2537 มีมูลค่า 1,977.73 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นเป็น 2,454.74 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2539 และเพิ่มขึ้นเป็น 2,738.75 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2543 อีกทั้งในปี 2537 - 2543 สัดส่วนการค้าภายในกลุ่มมากกว่าภายนอกกลุ่มเสมอ

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลกกับประเทศไทย ปรากฏว่า

กลุ่ม AFTA ไทยเป็นฝ่ายได้รับประโยชน์จากการเป็นสมาชิกกลุ่ม AFTA เนื่องจากเมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2544 กับปี 2535 ซึ่งเป็นปีก่อนดำเนินการ AFTA พบว่า

- มูลค่าการค้าของไทยเพิ่มขึ้น จาก 10,031.60 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2535 เป็น 22,656.69 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2544
- สินค้าส่งออกที่สำคัญในปี 2544 ได้แก่ คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ แผงวงจรไฟฟ้า น้ำมันสำเร็จรูป น้ำตาลทราย มอเตอร์และเครื่องกำเนิดไฟฟ้า ซึ่งจากการเปรียบเทียบปรากฏว่า สินค้าเหล่านี้มีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นจากเดิม ส่วนตลาดส่งออกที่สำคัญของไทย คือ สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ มูลค่าที่ไทยส่งสินค้าออกไปประเทศภายในกลุ่ม AFTA นี้เพิ่มขึ้น
- สินค้านำเข้าที่สำคัญในปี 2544 ได้แก่ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ แผงวงจรไฟฟ้า เคมีภัณฑ์ และน้ำมันดิบ และเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2535 พบว่าไทยนำเข้าสินค้าเหล่านี้จากประเทศภายในกลุ่มเพิ่มขึ้น ซึ่งแหล่งนำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ มาเลเซีย สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย
- ตั้งแต่ปี 2536 เป็นต้นมา ไทยเป็นฝ่ายเกินดุลการค้ามาตลอด ซึ่งในปี 2544 ไทยเกินดุลเป็นมูลค่า 2,635.93 ล้านดอลลาร์สหรัฐ
- ผลของการที่ไทยเป็นสมาชิกในกลุ่มนี้ ยังได้ประโยชน์จากการลดอัตราภาษีภายในกลุ่ม ทำให้สินค้าเข้ามีราคาถูกลง ส่งผลต่อเนื่องให้ต้นทุนการผลิตลดลงอีกด้วย และยังทำให้ไทยเป็นแหล่งดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ เพราะไทยมีความพร้อมในหลายๆด้าน ตลอดจนตั้งอยู่ในศูนย์กลางภูมิภาคนี้ด้วย

กลุ่ม NAFTA จากการศึกษาเปรียบเทียบมูลค่าการค้าของไทยกับ NAFTA ระหว่างปี 2544 กับปี 2539 ซึ่งเป็นปีหลังดำเนินการแล้วพบว่า

- มูลค่าการค้าของไทยเพิ่มขึ้นจาก 20,457.10 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2539 เป็น 22,125.02 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2544
- สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เสื้อผ้าสำเร็จรูป เครื่องรับวิทยุ โทรทัศน์และส่วนประกอบ อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป และแผงวงจรไฟฟ้า ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2539 ปรากฏว่า สินค้าเหล่านี้มีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้น และไทยส่งสินค้าไปยังประเทศในกลุ่มนี้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะเม็กซิโก

- ลินค่านำเข้าที่สำคัญในปี 2544 ได้แก่ แผงวงจรไฟฟ้า เคมีภัณฑ์ เครื่องจักรใช้ในอุตสาหกรรม เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ และ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบพบว่ามูลค่าการนำเข้าบางรายการลดลง ได้แก่ เคมีภัณฑ์ เครื่องจักรใช้ในอุตสาหกรรม และเครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ และไทยนำเข้าสินค้าจากประเทศกลุ่มนี้ลดลง

- ไทยได้ดุลการค้ากับกลุ่ม NAFTA เพิ่มขึ้นจากเดิม 2,793.20 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2540 เป็น 6,864.26 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2544

- ดังนั้น แม้จะมีการรวมกลุ่ม NAFTA แล้ว ไทยยังคงได้ดุลการค้ามาอย่างต่อเนื่อง และการรวมกลุ่ม NAFTA จะส่งผลให้ไทยมีโอกาสนในการขยายการส่งออกได้มากขึ้น เพราะตลาดใหญ่ขึ้น แต่อาจมีปัญหาในเรื่องกฎ ระเบียบ และการนำเข้าที่เข้มงวดมากขึ้น

กลุ่ม EU จากการศึกษาคือเมื่อเปรียบเทียบมูลค่าการค้าของไทยกับ EU ระหว่างปี 2544 กับปี 2539 ซึ่งเป็นปีหลังดำเนินการแล้วพบว่า

- มูลค่าการค้าไทยลดลงจาก 19,802.50 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2539 เหลือ 18,124.32 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2544

- สินค้าส่งออกที่สำคัญได้แก่ คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ แผงวงจรไฟฟ้า เสื้อผ้าสำเร็จรูป อัญมณีและเครื่องประดับ ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับปี 2539 พบว่า มูลค่าส่งออกของสินค้าบางรายการลดลง คือ เสื้อผ้าสำเร็จรูป และ อัญมณีและเครื่องประดับ ตลาดส่งออกที่สำคัญคือ สหราชอาณาจักร เนเธอร์แลนด์ และเยอรมนี

- ลินค่านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ เครื่องจักรใช้ในอุตสาหกรรม เครื่องไฟฟ้า และส่วนประกอบ เคมีภัณฑ์ เครื่องเพชร พลอย อัญมณี เงินแท่งและทองคำ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2539 พบว่าไทยนำเข้าสินค้าบางรายการลดลง คือ เครื่องจักรใช้ในอุตสาหกรรม เคมีภัณฑ์ และเครื่องเพชร พลอย อัญมณี เงินแท่งและทองคำ นอกจากนี้ไทยนำเข้าจากประเทศต่าง ๆ ในกลุ่ม EU ลดลง ยกเว้นไอร์แลนด์

- ในปี 2539 ไทยขาดดุลการค้าจำนวน 1,969.30 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่ในปี 2540 - 2544 ไทยได้ดุลการค้าอย่างต่อเนื่อง

- การรวมกลุ่ม EU จะส่งผลให้การส่งออกของไทยประสพกับการ

แข่งขันมากขึ้น ตั้งแต่กฎ ระเบียบข้อบังคับในประเทศสมาชิก EU แต่ผลจากการใช้เงินสกุลเดียวกัน จะช่วยให้ไทยลดต้นทุนด้านค่าใช้จ่ายในการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศลง

ผลการรวมกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลกที่ได้ศึกษานี้ พบว่า การรวมกลุ่มเศรษฐกิจนั้นทำให้เกิดการเพิ่มพูนทางการค้าภายในกลุ่มอย่างชัดเจน เช่น กลุ่มสหภาพยุโรป แต่การค้าภายในกลุ่มจะมากขึ้นหรือลดลงขึ้นอยู่กับมูลค่าการค้าพื้นฐานเดิม และองค์ประกอบทางด้านปัจจัยการเมืองของแต่ละประเทศ ผลของการรวมกลุ่มเศรษฐกิจต่อไทย ในฐานะสมาชิกกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน มีผลดีค่อนข้างชัดเจน แต่ในกรณีที่ไทยไม่ได้เป็นสมาชิกด้วย ยังไม่มีผลกระทบในระยะสั้นเนื่องจากประเทศสมาชิกในกลุ่มเศรษฐกิจนั้น ยังมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูง คือมีการนำเข้าทั้งจากประเทศภายในกลุ่มและภายนอกกลุ่มเพิ่มขึ้น แต่ในระยะยาว การรวมกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลกอาจนำไปสู่การเบี่ยงเบนทางการค้า

ในการนี้ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศเป็นองค์กรหนึ่ง ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงพาณิชย์ ที่มีการกิจหลักในการส่งเสริมผู้ประกอบการผลิตและส่งออก ให้สามารถใช้ศักยภาพในการผลิตและการตลาดอย่างเต็มที่ สำหรับโครงสร้างเงินงบประมาณและเงินกองทุนส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ที่ใช้จ่ายในกิจกรรมหลัก ๆ เพื่อส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ประจำปีงบประมาณ 2544 ไปยังกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลก ทั้ง 3 กลุ่ม คือ การเข้าร่วมงานแสดงสินค้าในต่างประเทศ 76 ครั้ง การจัดคณะผู้แทนการค้าไปเยือนต่างประเทศ 32 ครั้ง และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ 8 ครั้ง นอกจากนี้สัดส่วนของเงินเหล่านั้น ใช้เป็นกิจกรรมในกลุ่ม NAFTA ร้อยละ 3.56 กลุ่ม EU ร้อยละ 3.10 กลุ่ม AFTA ร้อยละ 0.61 และกระทรวงพาณิชย์ยังมีสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ตั้งอยู่ในประเทศต่าง ๆ ที่มีความสำคัญทางการค้า สำหรับสำนักงานฯ ซึ่งตั้งอยู่ในประเทศของกลุ่มเศรษฐกิจการค้าดังกล่าว จำนวน 28 แห่ง ทำหน้าที่ติดตามภาวะ ความเคลื่อนไหวทางการค้า ตลอดจนเสนอแนะกลยุทธ์ มาตรการส่งเสริมการค้าในตลาดนั้น ๆ อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาเพิ่มเติมในส่วนของการตลาดหลักในการส่งออกของไทยในปัจจุบันคือ สหรัฐอเมริกา อาเซียน สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น ตามลำดับ ซึ่งหลังจากเหตุการณ์ก่อวินาศกรรมในสหรัฐอเมริกา เมื่อเดือนกันยายน 2544 ส่งผลต่อ

บาทบาทเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐฯ ประกอบกับในเดือนกรกฎาคม 2545 เกิดการอ่อนตัวลงของเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐฯ จึงส่งผลกระทบต่อการค้าในภูมิภาคเอเชีย ดังนั้น ผู้ส่งออกไทยจึงควรที่จะกระจายการค้าต่างประเทศกับเงินสกุลอื่นๆ เพิ่มขึ้น เช่น เงินยูโร หรือเงินเยน ดังนั้น ในระยะยาวคาดว่าเงินสกุลยูโร จะมีบทบาททางการค้ามากขึ้น ไทยจึงควรขยายความสัมพันธ์กับกลุ่ม EU ซึ่งเป็นตลาดการค้าขนาดใหญ่ แม้จะมีมาตรการการค้าที่เข้มงวดก็ตาม

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะแนวทางการขยายการค้าไทยไปยังตลาดโลกได้แก่ ควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้ส่งออกไทยได้ทราบถึงประโยชน์ที่ไทยเป็นสมาชิก AFTA และควรผลักดันให้การดำเนินการตามพันธกรณี AFTA มีผลในทางปฏิบัติโดยเร็ว นอกจากนี้ควรศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบจากกฎระเบียบของกลุ่มการค้าต่างๆ ที่มีต่อไทย เพื่อประโยชน์ในการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเวทีการค้าโลก และผู้ส่งออกไทยควรเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ปรับปรุงประสิทธิภาพการตลาด เพื่อสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ ตลอดจนผลักดันให้ผู้ส่งออกไทยสร้างตราสินค้าของตนเองในการขยายตลาดส่งออก และส่งเสริมให้มีการร่วมลงทุนกับต่างประเทศ เป็นต้น

สารบัญ

		หน้า
บทที่ 1	บทนำ	1
	- หลักการและเหตุผล	1
	- วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
	- ขอบเขตการศึกษา	2
	- ข้อจำกัดในการศึกษา	2
	- วิธีการศึกษา	3
	- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2	การค้าเสรีและเหตุผลที่ไทยเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลก	4
	- การค้าเสรี	4
	- การรวมกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลก	4
	- เหตุผลที่ไทยเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลก	7
บทที่ 3	องค์การการค้าโลกและกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลก	10
	- องค์การการค้าโลก	10
	- กลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชีย-แปซิฟิก	12
	- กลุ่มการค้าเสรีอาเซียน	13
	- กลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ	18
	- กลุ่มสหภาพยุโรป	20
	- การส่งออกไทยกับกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลก	21
บทที่ 4	การรวมกลุ่มการค้าเสรีอาเซียนส่งผลต่อการค้าไทย	23
	- ภาวะการค้าของกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน	23
	- ผลกระทบจากการรวมกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน	28
	- ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทยกับกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน	31
	- อนาคตของกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน	38

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5	
การรวมกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือส่งผลต่อการค้าไทย	39
- ภาวะการค้าของกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ	39
- ผลกระทบจากการรวมกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ	44
- ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทยกับกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ	47
บทที่ 6	
การรวมกลุ่มสหภาพยุโรปส่งผลต่อการค้าไทย	52
- ภาวะการค้าของกลุ่มสหภาพยุโรป	52
- ผลกระทบจากการรวมกลุ่มสหภาพยุโรป	52
- ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทยกับกลุ่มสหภาพยุโรป	55
- ผลกระทบของการเป็นตลาดเดียวและสหภาพเศรษฐกิจการเงินต่อไทย	60
บทที่ 7	
กิจกรรมส่งเสริมการส่งออกไปยังกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลก	62
- โครงสร้างงบประมาณ	62
- กิจกรรมส่งเสริมการส่งออกที่สำคัญ	64
- หน่วยงานของกระทรวงพาณิชย์ในต่างประเทศ	68
บทที่ 8	
บทสรุปและข้อเสนอแนะ	70
- บทสรุป	70
- ข้อเสนอแนะ	73
เอกสารอ้างอิง	75
ภาคผนวก	76
- ภาคผนวก ก.	77
- ภาคผนวก ข.	88

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	กลุ่มเศรษฐกิจการค้ากับการส่งออกไทยในปี 2544	22
ตารางที่ 2	มูลค่าการส่งออกภายในกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน	24
ตารางที่ 3	สัดส่วนการส่งออกภายในกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน	25
ตารางที่ 4	มูลค่าการส่งออกภายนอกกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน	26
ตารางที่ 5	สัดส่วนการส่งออกภายนอกกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน	27
ตารางที่ 6	มูลค่าการค้าทั้งภายในและภายนอกกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน	30
ตารางที่ 7	อัตราการขยายตัวของการค้าทั้งภายในและภายนอกกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน	30
ตารางที่ 8	สัดส่วนการค้าทั้งภายในและภายนอกกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน	30
ตารางที่ 9	มูลค่าการค้าของไทยกับกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน	36
ตารางที่ 10	การส่งออกและนำเข้าของสหรัฐอเมริกากับประเทศในกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ	40
ตารางที่ 11	การส่งออกและนำเข้าของแคนาดากับประเทศในกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ	42
ตารางที่ 12	การส่งออกและนำเข้าของเม็กซิโกกับประเทศในกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ	43
ตารางที่ 13	มูลค่าการค้าทั้งภายในและภายนอกกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ	45
ตารางที่ 14	อัตราการขยายตัวของการค้าทั้งภายในและภายนอกกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ	45
ตารางที่ 15	สัดส่วนการค้าทั้งภายในและภายนอกกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ	45
ตารางที่ 16	มูลค่าการค้าของไทยกับกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ	51
ตารางที่ 17	มูลค่าการค้าของสหภาพยุโรป	52
ตารางที่ 18	มูลค่าการค้าทั้งภายในและภายนอกกลุ่มสหภาพยุโรป	54
ตารางที่ 19	อัตราการขยายตัวของการค้าทั้งภายในและภายนอกกลุ่มสหภาพยุโรป	54
ตารางที่ 20	สัดส่วนการค้าทั้งภายในและภายนอกกลุ่มสหภาพยุโรป	54
ตารางที่ 21	มูลค่าการค้าของไทยกับกลุ่มสหภาพยุโรป	60

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 22 โครงสร้างงบประมาณของกิจกรรมส่งเสริมการส่งออกที่สำคัญ	63
ตารางที่ 23 กิจกรรมส่งเสริมการส่งออกไปยังกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลก	66

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1	การรวมกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลก
ภาพที่ 2	มูลค่าการค้าภายในและภายนอกกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน
ภาพที่ 3	อัตราการขยายตัวของมูลค่าการค้าภายในและภายนอกกลุ่มการค้า เสรีอาเซียน
ภาพที่ 4	สัดส่วนของมูลค่าการค้าภายในและภายนอกกลุ่มการค้า เสรีอาเซียน
ภาพที่ 5	มูลค่าการค้าภายในและภายนอกกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ
ภาพที่ 6	อัตราการขยายตัวของมูลค่าการค้าภายในและภายนอกกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ
ภาพที่ 7	สัดส่วนของมูลค่าการค้าภายในและภายนอกกลุ่มการค้าเสรี อเมริกาเหนือ
ภาพที่ 8	มูลค่าการค้าภายในและภายนอกกลุ่มสหภาพยุโรป
ภาพที่ 9	อัตราการขยายตัวของมูลค่าการค้าภายในและภายนอกกลุ่มสหภาพยุโรป
ภาพที่ 10	สัดส่วนของมูลค่าการค้าภายในและภายนอกกลุ่มสหภาพยุโรป

ภาคผนวก

		หน้า
ภาคผนวก ก.		77
- ตารางภาคผนวกที่ 1	มูลค่าการนำเข้าภายในกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน	78
- ตารางภาคผนวกที่ 2	มูลค่าการค้าภายในกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน	79
- ตารางภาคผนวกที่ 3	มูลค่าการนำเข้าภายนอกกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน	80
- ตารางภาคผนวกที่ 4	มูลค่าการค้าภายนอกกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน	81
- ตารางภาคผนวกที่ 5	มูลค่าการส่งออกภายในกลุ่มการค้าเสรี อเมริกาเหนือ	82
- ตารางภาคผนวกที่ 6	มูลค่าการนำเข้าภายในกลุ่มการค้าเสรี อเมริกาเหนือ	82
- ตารางภาคผนวกที่ 7	มูลค่าการค้าภายในกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ	83
- ตารางภาคผนวกที่ 8	มูลค่าการส่งออกภายนอกกลุ่มการค้าเสรี อเมริกาเหนือ	84
- ตารางภาคผนวกที่ 9	มูลค่าการนำเข้าภายนอกกลุ่มการค้าเสรี อเมริกาเหนือ	84
- ตารางภาคผนวกที่ 10	มูลค่าการค้าภายนอกกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ	85
- ตารางภาคผนวกที่ 11	มูลค่าการค้าภายในกลุ่มสหภาพยุโรป	86
- ตารางภาคผนวกที่ 12	มูลค่าการค้าภายนอกกลุ่มสหภาพยุโรป	86
- ตารางภาคผนวกที่ 13	ตลาดส่งออกรวมทั้งสิ้นสำคัญของไทย	87
ภาคผนวก ข.		88
- คัดคะแนนภาวะเศรษฐกิจของกลุ่มนาฟตา ปี 2545-2549		89

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

วิวัฒนาการทางการค้าที่เปลี่ยนแปลงไปหลายทศวรรษที่ผ่านมา ทั้งรูปแบบการค้าและโครงสร้างการส่งออกสินค้าของนานาประเทศ อาจเกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ นอกจากนี้ความสลับซับซ้อนของการค้าระหว่างประเทศในโลก นำไปสู่การเจรจาการค้าที่หาข้อยุติได้ยิ่งยากมากขึ้น ทำให้การรวมกลุ่มเศรษฐกิจในรูปแบบเขตการค้าเสรี (Free Trade Area : FTA) กำลังเพิ่มจำนวนมากขึ้น และมีส่วนสำคัญต่อการขยายกิจกรรมความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ปัจจัยทางเศรษฐกิจหลายประการมีส่วนกระตุ้นความสนใจของประเทศต่างๆ ในการพิจารณาการจัดทำเขตการค้าเสรี จนมีผลให้การเจรจาและการดำเนินการ เพื่อจัดทำเขตการค้าเสรีได้ขยายตัวออกไปเป็นวงกว้าง และมีความคืบหน้าอย่างเป็นรูปธรรม

การรวมกลุ่มเศรษฐกิจ มีแนวโน้มที่จะกระทบต่อเศรษฐกิจโลกโดยรวม ผลกระทบเหล่านั้นมีทั้งทางบวกและทางลบ สำหรับผลทางบวกคือ เกิดการสร้างการค้า (Trade Creation) ซึ่งส่งผลให้มีการค้าระหว่างประเทศสมาชิกของกลุ่มมากขึ้น ในทางตรงข้ามผลทางลบของการรวมกลุ่ม คือ เกิดการเบี่ยงเบนทางการค้า (Trade Diversion) ซึ่งทำให้ประเทศที่อยู่นอกกลุ่ม แม้ว่าจะมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า ก็ไม่อาจแข่งขันกับประเทศในกลุ่มได้ เพราะไม่ได้รับสิทธิประโยชน์จากการรวมกลุ่ม

ปัจจุบันได้มีกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลกในหลายรูปแบบ และมีวิวัฒนาการแตกต่างกัน เช่น กลุ่มการค้าเสรีอาเซียน กลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ กลุ่มสหภาพยุโรป กลุ่มความร่วมมือเศรษฐกิจเอเชีย-แปซิฟิก และองค์การการค้าโลก เป็นต้น สำหรับประเทศไทยเอง ได้เข้าเป็นสมาชิกเศรษฐกิจการค้าโลกหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มการค้าเสรีอาเซียน กลุ่มความร่วมมือเศรษฐกิจเอเชีย - แปซิฟิก และองค์การการค้าโลก ฯ ดังนั้น จึงเห็นควรที่จะศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับผลการรวมกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลก จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมอย่างไร โดยเฉพาะการรวมกลุ่มในกลุ่มการค้าเสรี อาเซียน กลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ และกลุ่มสหภาพยุโรป ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลกที่มีบทบาทสำคัญ พร้อมกับศึกษาด้วยว่าการรวมกลุ่มนี้จะ

มีผลต่อการค้าไทยมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพื่อสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางกลยุทธ์ขยายการส่งออก ตลอดจนนำข้อมูลไปใช้ประกอบในการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในเวทีการค้าโลก

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อให้ทราบถึงวัตถุประสงค์และแนวทางในการดำเนินการตามพันธกรณีของกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลก
2. เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบของการรวมกลุ่มเศรษฐกิจการค้าต่อการค้าในตลาดโลก
3. เพื่อให้ทราบถึงผลการรวมกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลกกับการค้าไทย
4. เพื่อให้ทราบถึงแนวทางในการวางกลยุทธ์ขยายการส่งออกของไทยไปยังตลาดโลก

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาจะครอบคลุมถึงกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลกที่สำคัญ และมีบทบาทต่อการค้าไทย 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มการค้าเสรีอาเซียน กลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ และกลุ่มสหภาพยุโรป

ข้อจำกัดในการศึกษา

- การศึกษาในเชิงวิเคราะห์ข้อมูลสถิติการค้าระหว่างประเทศ มีข้อจำกัดเกี่ยวกับฐานข้อมูลซึ่งจัดเก็บโดยหลายหน่วยงาน ทั้งจากแหล่งข้อมูลในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งการจำแนกและรวบรวมรายละเอียดจะแตกต่างกัน
- ในการวิเคราะห์การค้าระหว่างประเทศในตลาดโลก ปัจจุบันแต่ละประเทศจะมีมาตรการทางการค้าใหม่ ๆ เกิดขึ้น รวมทั้งความผันผวนของค่าเงิน ตลอดจนภัยจากการก่อการร้าย ซึ่งผลที่คาดการณ์ไว้อาจจะเปลี่ยนแปลงได้มากหรือน้อย ตามเหตุที่มาเกี่ยวข้อง

วิธีการศึกษา

1. รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ซึ่งเป็นทั้งเอกสาร สถิติ รายงานการศึกษา วารสาร ข่าวสารการค้าที่เกี่ยวกับกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลกต่าง ๆ แล้วนำมาศึกษาถึง วัตถุประสงค์การจัดตั้ง การดำเนินการตามพันธกรณีของกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลก โดย เน้นเฉพาะกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน กลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ และกลุ่มสหภาพยุโรป
2. ศึกษาแนวโน้มสถิติการค้าของกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลกแต่ละกลุ่มว่า จะมีผลต่อเศรษฐกิจโดยรวมอย่างไร
3. ศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลสถิติการส่งออกและนำเข้าไทย ไปยังกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลกดังกล่าว ว่ามีผลต่อการค้าไทยอย่างไร
4. วิเคราะห์โครงสร้างงบประมาณของกรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ในการจัดกิจกรรมไปยังกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลกดังกล่าว
5. จัดประมวลข้อมูลข้างต้น แล้วนำมาวิเคราะห์สรุปข้อคิดเห็นและจัดทำเป็นรายงานการศึกษา เพื่อเผยแพร่และใช้ประโยชน์ต่อไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงวัตถุประสงค์และแนวทางในการดำเนินการตาม พันธกรณีของกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลก ซึ่งจะมีรายละเอียดแตกต่างกันออกไป
2. ทำให้ทราบถึงผลกระทบของการรวมกลุ่มเศรษฐกิจการค้าต่อการค้า ในตลาดโลก
3. ทำให้ทราบถึงผลการรวมกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลกกับการค้าไทย
4. เป็นประโยชน์ในการวางกลยุทธ์ เพื่อขยายการส่งออกของไทยไปยัง ตลาดโลก

บทที่ 2

การค้าเสรี และเหตุผลที่ไทยเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลก

การค้าเสรี

คำว่า “การค้าเสรี” ในความหมายแคบจะหมายถึงเสรีในด้านการค้าสินค้า จะไม่รวมถึงสิ่งอื่น ๆ ที่ไม่ใช่การค้าสินค้า สินค้าจะเคลื่อนย้ายไปมาหาสู่กันได้โดยสะดวก โดยปราศจากข้อกีดกัน ไม่ว่าจะในรูปแบบของกำแพงภาษี หรือในรูปแบบอื่นที่มีใช้กำแพงภาษี

คำว่า “การค้าเสรี” ในความหมายกว้างจะหมายถึงเสรีในเรื่องอื่น ๆ ด้วย เช่น เสรีด้านการค้าสินค้า เสรีด้านการบริการ ด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน ด้านการเคลื่อนย้ายทุนหรือการลงทุน และอาจรวมถึงการร่วมใช้เงินตราสกุลเดียวกันด้วยก็ได้

แนวความคิดและภาคปฏิบัติที่เกี่ยวกับการค้าเสรี ได้มีการขยายตัวออกไปมาก จากความหมายแคบไปสู่ความหมายกว้าง จากเดิมที่เคยจำกัดอยู่ในกลุ่มเล็กไปสู่กลุ่มใหญ่ ๆ ในเวลาต่อมานั้น ส่วนใหญ่เป็นเพราะประเทศที่พัฒนาแล้วที่มีกำลังอำนาจทางเศรษฐกิจสูงกว่า ได้มองเห็นผลประโยชน์ที่เหนือกว่าแก่ตน จึงได้ใช้นโยบายเชิงรุกผลักดันหาแนวร่วม ให้มีการยอมรับกันอย่างกว้างขวาง จนเป็นผลสำเร็จจนกลายเป็นกระแสของโลกไป สำหรับประเทศที่เล็กกว่าหรือที่มีกำลังอำนาจทางเศรษฐกิจด้อยกว่า ไม่อาจต้านทานแรงผลักดันเหล่านี้ได้ จึงต้องยอมรับที่จะปรับเปลี่ยนตาม และไม่มีประเทศใดกล้าอยู่นอวงจรรกันมากนัก จนได้กลายเป็นกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจแบบใหม่ในยุคใหม่ ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

การรวมกลุ่มเศรษฐกิจการค้าของโลก

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศต่าง ๆ ประสบปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ ทุกประเทศต่างพยายามที่จะฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศตนเอง โดยการเพิ่มการลงทุนภายในประเทศ มีการเพิ่มการว่างแรงงาน เพื่อให้ประชาชนมีรายได้ มีผลผลิตเพื่อการอุปโภคบริโภค ทุกประเทศต้องเพิ่มอัตราภาษีนำเข้า และมีการปรับข้อกีดกันทางการค้า เช่น การห้ามนำเข้า การควบคุมการนำเข้า ซึ่งทำให้การค้าระหว่างประเทศหดตัว เป็นการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ

ดังนั้น ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงมีการกำหนดระเบียบกฎเกณฑ์การค้าระหว่างประเทศ ภายใต้ความตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (GATT) มาตรา 24 โดยได้อนุญาตให้ประเทศต่างๆ สามารถรวมตัวเป็นกลุ่มเศรษฐกิจการค้า หรือที่เรียกว่า Economic Integration โดยให้ประเทศกลุ่มเศรษฐกิจการค้าสามารถลดหย่อนภาษีศุลกากรระหว่างกัน เพื่อขยายโอกาสทางการค้าระหว่างประเทศของกลุ่มเศรษฐกิจการค้า นั้น หรือที่เรียกว่าเกิด Trade Creation ทั้งนี้โดยมีแนวคิดว่าการขยายตัวทางการค้าของกลุ่มเศรษฐกิจการค้า นั้น หากมีการจัดตั้งกลุ่มเศรษฐกิจการค้าหลายกลุ่มในตลาดโลก ย่อมจะเป็นผลดีต่อการค้าระหว่างประเทศที่ขยายตัวออกไป ทั้งนี้โดยมีแนวคิดที่ว่า กลุ่มเศรษฐกิจการค้าที่ตั้งขึ้นมาจะอยู่ในภูมิภาคเศรษฐกิจใกล้เคียงกัน การติดต่อคมนาคม ค้าขายระหว่างประเทศเป็นไปได้สะดวก เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการขนส่ง ไม่ต้องสูญเสียทรัพยากรพลังงาน อีกทั้งให้ประเทศที่อยู่ภูมิภาคนั้น มีการติดต่อค้าขายระหว่างกัน อันเกิดให้มีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเมืองในภูมิภาคนั้นๆ ด้วย แต่ผลกระทบที่ตามมาคือ การค้ากับประเทศนอกกลุ่ม อาจหดตัวลง หรือที่เรียกว่า Trade Diversion เพราะมีการค้าขายภายในกลุ่มมากขึ้น

การรวมกลุ่มเศรษฐกิจการค้า นั้น สามารถแบ่งแยกออกเป็น 3 รูปแบบหลัก ๆ คือ

1. กลุ่มเศรษฐกิจการค้าเสรี (Free Trade Area : FTA) หมายถึงการรวมกลุ่มเศรษฐกิจ โดยประเทศสมาชิกของกลุ่มเศรษฐกิจนั้น จะตกลงลดหย่อนภาษีศุลกากรระหว่างกันภายในกลุ่มลงให้เหลือน้อยที่สุด หรือเป็นร้อยละ 0 และใช้อัตราภาษีปกติที่สูงกว่ากับประเทศนอกกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อให้ประเทศสมาชิกมีการขยายตัวทางการค้าและทางเศรษฐกิจมากขึ้น เป็นการเพิ่มการค้าภายในกลุ่ม หรือที่เรียกว่าเป็นการเพิ่ม Intra Regional Trade ระหว่างประเทศสมาชิกของกลุ่ม

อย่างไรก็ตาม กลุ่มการค้าเสรีในอดีตมุ่งเน้นในด้านการเปิดเสรีด้านสินค้า โดยการลดภาษีและอุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษีเป็นหลัก แต่กลุ่มการค้าเสรีในระยะหลังๆ นั้น รวมไปถึงการเปิดเสรีด้านบริการ และการลงทุนด้วย กลุ่มการค้าเสรีที่สำคัญในปัจจุบัน คือ กลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (NAFTA) และ กลุ่มการค้าเสรีอาเซียน (AFTA)

2. กลุ่มสหภาพเศรษฐกิจหรือกลุ่มสหภาพศุลกากร (Economic Union หรือ Customs Union) หมายถึง การรวมตัวทางเศรษฐกิจในระดับที่ลึกและกว้างกว่า FTA เพราะมีลักษณะที่เป็นตลาดร่วม (Single Market) ซึ่งไม่มีกำแพงภาษีระหว่างกัน และประเทศสมาชิกในกลุ่มสหภาพเก็บภาษีศุลกากรอัตราเดียวกัน (Common Level) เพื่อปฏิบัติกับประเทศนอกกลุ่ม จึงทำให้ประเทศในกลุ่มเป็นเสมือนตลาดเดียว ทั้งนี้ เพื่อให้ประเทศสมาชิกกลุ่มขยายตัวทางเศรษฐกิจไปในระดับเดียวกัน นอกจากนี้ได้ให้แรงงานระหว่างสมาชิกมีการเคลื่อนย้ายโดยเสรีได้ ตัวอย่างกลุ่มสหภาพที่สำคัญ คือ กลุ่มสหภาพยุโรป (EU)

3. พันธมิตรทางเศรษฐกิจ หมายถึง ความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่มีการพัฒนารูปแบบไปจากที่เคยมีมา โดยมีกรอบความร่วมมือที่กว้างขวางกว่า FTA อย่างไรก็ดี ความเข้าใจหรือขอบเขตเกี่ยวกับพันธมิตรทางเศรษฐกิจ อาจจะแตกต่างกันไป โดยทั่วไปจะครอบคลุมถึงความร่วมมือทางเศรษฐกิจทั้งในด้านการค้าสินค้า บริการและการลงทุน และแบ่งอย่างกว้าง ๆ ได้ 2 ประเภท คือ

3.1 พันธมิตรทางเศรษฐกิจที่มีเขตการค้าเสรี เป็นหัวใจสำคัญ และรวมไปถึงความร่วมมือทางเศรษฐกิจด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น ด้านทรัพย์สินทางปัญญา การประสานนโยบายการแข่งขัน และการจัดซื้อโดยรัฐ เป็นต้น ดังกรณีกรอบความร่วมมือที่อาเซียนกำลังเจรจากับจีน ซึ่งพันธมิตรทางเศรษฐกิจจึงเป็นกรอบความร่วมมือทั้งในเชิงลึกและกว้างกว่า FTA

3.2 พันธมิตรทางเศรษฐกิจที่ไม่มีการทำเขตการค้าเสรี แต่อาจมีการลดภาษีศุลกากร แต่ไม่ใช่เป็นการลดถึงขั้นต่ำสุดหรือเป็นศูนย์เหมือนเขตการค้าเสรี และนอกจากนี้ มีมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากรที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าด้วย รวมทั้งมีการร่วมมือกันในด้านอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง เช่น พันธมิตรทางเศรษฐกิจระหว่างอาเซียนกับออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การรวมกลุ่มเศรษฐกิจการค้าทั้ง 3 รูปแบบดังกล่าวข้างต้น ต่างก็เป็นกระบวนการในการผนึกความร่วมมือกัน และ/หรือ การรวมตัวกันทางเศรษฐกิจ และเป็นปัจจัยเร่งการเปิดเสรีที่ก้าวไปเร็วกว่าการเปิดเสรีตามข้อผูกพันของ WTO รวมทั้งเป็นการเปิดเสรีตามเป้าหมายภายใต้ปฏิญญาโบกอร์ของ APEC ซึ่งกำหนดให้ประเทศสมาชิกที่พัฒนาแล้วเปิดเสรีอย่างเต็มที่ภายในปี 2553 และประเทศสมาชิกที่กำลังพัฒนาเปิดเสรีภายในปี 2563

ปัจจุบัน การรวมกลุ่มกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลกมีหลายกลุ่ม เช่น องค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) กลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชีย-แปซิฟิก (Asia-Pacific Economic Cooperation: APEC) กลุ่มการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Zone: AFTA) กลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (North America Free Trade Area: NAFTA) ตลอดจนกลุ่มสหภาพยุโรป (European Union: EU) กลุ่มประเทศเมอร์โคซู (Mercado Comun del Cono Sur : MERCOSUR) เป็นต้น (ภาพที่ 1)

ซึ่งในแต่ละกลุ่มเหล่านี้ อาจมีการริเริ่ม มีวัตถุประสงค์ มีสมาชิก มีวิวัฒนาการ และใช้ระยะเวลาในการบรรลุผลสำเร็จอาจแตกต่างกัน แต่ในทุกกลุ่มเศรษฐกิจเหล่านี้ ต่างมีข้อที่เหมือนกัน คือ มีการใช้มาตรการทางภาษีศุลกากร และมาตรการที่มีใช้ภาษีศุลกากร เป็นเครื่องมือหลักในการผูกพันให้สมาชิกอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มได้ และทำให้เกิดพลังอำนาจทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้นได้ ซึ่งที่ผ่านมายังไม่มีกลุ่มเศรษฐกิจใดที่จะประสบผลสำเร็จ มีความเข้มแข็งอย่างเป็นรูปธรรมได้โดยปราศจากการใช้มาตรการทางภาษีศุลกากรเป็นเครื่องมือสำคัญ ดังนั้นมาตรการทางภาษีศุลกากรจึงเป็นกุญแจสำคัญที่สุดที่จะทำให้การรวมกลุ่มประสบความสำเร็จ

เหตุผลที่ไทยเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลก

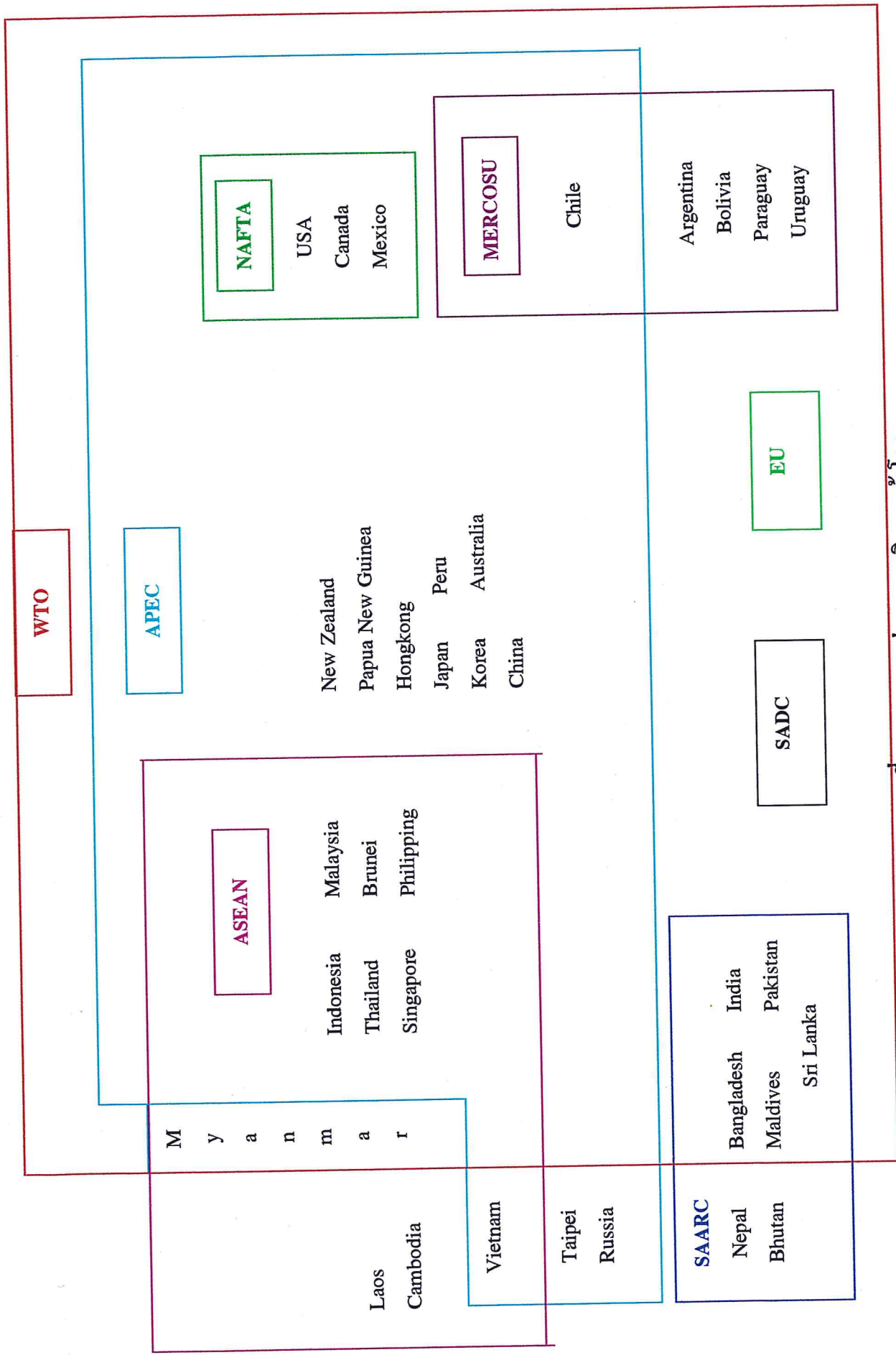
การที่ไทยเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลก เนื่องจาก

1. ปัจจัยภายใน คือ

1.1 ความต้องการที่จะให้เศรษฐกิจไทยขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยการใช้การส่งออกเป็นตัวนำ เพื่อไม่ให้เกิดการกีดกันทางการค้า หรือเสียเปรียบประเทศคู่แข่งอื่น ๆ

1.2 ความต้องการที่จะลดหรือให้มีการชะลอการเพิ่มขึ้นของต้นทุน หรือของราคาสินค้า เพื่อให้ประชาชนได้ประโยชน์เพิ่ม หรือเพื่อให้การส่งออกมีต้นทุนต่ำลง มีการเปิดตลาดมากขึ้นหรือลดอัตราภาษีศุลกากรให้ต่ำลง จะทำให้การแข่งขันมีมากขึ้น ราคาต่ำลง ชะลออัตราเงินเฟ้อได้ และอาจส่งผลให้การส่งออกเพิ่มขึ้น

1.3 ความต้องการลดความเหลื่อมล้ำ ความได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างผู้ที่เสียภาษีกับผู้ที่ไม่เสียภาษี หรือผู้ที่ลักลอบหนีภาษีศุลกากร เนื่องจากหากอัตราภาษีศุลกากรสูงมักจะจูงใจให้มีการลักลอบหนีภาษีกันมาก

ภาพที่ 1 การรวมกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลก

2. ปัจจัยภายนอก ได้แก่

2.1 หลักความอยู่รอดของไทยในเวทีตลาดโลก เพราะการเป็นสมาชิกดีกว่าการไม่เป็นสมาชิก และการมีแนวร่วมจากประเทศอื่นในการต่อสู้กับประเทศที่ใหญ่กว่าและมีอิทธิพลมากกว่า ย่อมดีกว่า

2.2 ความคาดหวังเรื่องการเจาะตลาด (Market Access) เนื่องจากการไม่เป็นสมาชิก จะมีผลให้การส่งออกของไทยมีปัญหา การส่งออกลดลง แต่ถ้าเป็นสมาชิคน่าจะทำให้การส่งออกเพิ่มขึ้น หรืออย่างน้อยไม่ลดลงไปกว่าเดิม เพราะเมื่อต่างลดภาษีให้แก่กัน การเจาะตลาดของแต่ละฝ่ายน่าจะเพิ่มขึ้น

2.3 การเปลี่ยนทัศนคติใหม่ของฝ่ายไทย เนื่องจากประเทศไทยตระหนักว่า แนวโน้มของโลกในอนาคตจะมีภาษีศุลกากรในอัตราต่ำ หรือไม่มีเลย การที่ไทยมีอัตราภาษีศุลกากรสูงเกินไปย่อมไม่ก่อให้เกิดประโยชน์

บทที่ 3

องค์การการค้าโลกและกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลก

องค์การการค้าโลก

องค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) เป็นองค์การระหว่างประเทศ ที่มีพัฒนาการมาจากความตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า หรือแกตต์ (General Agreement on Tariffs and Trade : GATT) เมื่อปี 2490 แต่ไม่มีสถานะเป็นสถาบัน จนกระทั่งประเทศสมาชิกได้เปิดการเจรจาการค้ารอบอุรุกวัย (ปี 2529) และผลการเจรจาส่วนหนึ่ง คือ การก่อตั้ง WTO ขึ้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2538 มีสมาชิกแรกเริ่ม 81 ประเทศ และมีที่ตั้งอยู่ที่นครเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง

- เพื่อสนับสนุนให้มีการค้าเสรีระหว่างสมาชิก
- เพื่อดูแลให้สมาชิกดำเนินการตามข้อตกลงทางการค้าที่มีต่อกัน
- ยุติกรณีพิพาททางการค้าระหว่างประเทศสมาชิก และเป็นเวทีการเจรจาการค้าของประเทศสมาชิก

หน้าที่ของ WTO

- บริหารความตกลงและบันทึกความเข้าใจที่เป็นผลจากการเจรจาในกรอบของ GATT/WTO รวม 28 ฉบับ โดยผ่านคณะมนตรี (Council) และคณะกรรมการ (Committee) ต่าง ๆ ตลอดจนดูแลให้มีการปฏิบัติตามพันธกรณี
- เป็นเวทีเพื่อเจรจาลดอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศสมาชิก ทั้งในรูปของมาตรการภาษีศุลกากรและมาตรการที่มีใช้ภาษีศุลกากร
- เป็นเวทีสำหรับแก้ไขข้อขัดแย้งทางการค้าระหว่างประเทศสมาชิก และหากไม่สามารถตกลงกันได้ก็จะจัดตั้งคณะผู้พิจารณา (Panel) ทำหน้าที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงและให้ข้อเสนอแนะ
- ติดตามสถานการณ์การค้าระหว่างประเทศ และจัดให้มีการทบทวนนโยบายการค้าของสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการตรวจสอบให้เป็นไปตามแนวทางการค้าเสรี

- ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศกำลังพัฒนาในด้านข้อมูล ข้อเสนอแนะเพื่อให้สามารถปฏิบัติตามพันธกรณีได้อย่างเพียงพอ ตลอดจนทำการศึกษาประเด็นการค้าที่สำคัญ ๆ

- ประสานงานกับกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และธนาคารโลกเพื่อให้นโยบายเศรษฐกิจโลกสอดคล้องกันยิ่งขึ้น

ความตกลงที่สำคัญภายใต้ WTO

สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. การเปิดตลาด

1.1 การลดภาษีศุลกากรสินค้าอุตสาหกรรม(รวมสินค้าประมง)

- ประเทศต่าง ๆ ลดภาษีลงเฉลี่ยร้อยละ 33 ภายใน 5 ปี (เริ่ม มกราคม 2538) ยกเว้นสิ่งทอให้ลดภาษีลงภายใน 10 ปี
- ห้ามเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษ ยกเว้นที่มีการเก็บอยู่เดิมและได้แจ้ง WTO ไว้

1.2 สินค้าเกษตร

- ทุกประเทศต้องยกเลิกมาตรการการห้ามนำเข้าโดยให้ปรับเปลี่ยนมาใช้มาตรการภาษีศุลกากรแทน เพื่อให้มีการแข่งขันทั้งราคาและคุณภาพสินค้า
- ลดภาษีการคุ้มครองผู้ผลิตในประเทศลงเฉลี่ยร้อยละ 36 และ 24 โดยลดลงอย่างน้อยร้อยละ 15 และ 10 ในแต่ละรายการสินค้าภายใน 5 ปี และ 10 ปี สำหรับประเทศพัฒนาแล้วและกำลังพัฒนาตามลำดับ
- ลดการอุดหนุนสินค้าเกษตร ทั้งการอุดหนุนภายในและการอุดหนุนส่งออก โดยประเทศพัฒนาแล้วจะต้องลดลงในอัตราที่มากกว่าประเทศกำลังพัฒนาและใช้เวลาน้อยกว่า เพื่อให้กลับเข้าสู่พื้นฐานการแข่งขันที่ใกล้เคียงกัน เนื่องจากประเทศพัฒนาแล้วเป็นประเทศที่ให้การอุดหนุนดังกล่าวมากกว่า

1.3 สิ่งทอและเสื้อผ้า

ให้เปิดเสรีสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม โดยให้ยกเลิกการจำกัดการนำเข้าทั้งหมดภายใน 10 ปี

2. มาตรการการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการค้า (TRIMs)

กำหนดหลักการสำคัญ คือ ทุกประเทศต้องยกเลิกมาตรการลงทุนที่มี

ผลเท่ากับการกีดกันการนำเข้า โดยประเทศพัฒนาแล้วต้องยกเลิกใน 2 ปี ประเทศกำลังพัฒนาใน 5 ปี มาตรการเหล่านั้นได้แก่ มาตรการกำหนดให้ใช้วัตถุดิบในประเทศในการผลิตสินค้า

3. เรื่องอื่นๆ

นอกจากนี้ยังมีเรื่องที่ทำให้มีการเปิดเสรีทางการค้าบริการ การให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา การกำหนดหลักเกณฑ์ การตรวจสอบความปลอดภัย และกำหนด มาตรฐานสินค้านำเข้า เป็นต้น

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชีย-แปซิฟิก

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชีย-แปซิฟิก (Asia-Pacific Economic Cooperation: APEC) จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2532 โดยความริเริ่มของออสเตรเลีย เนื่องจากเล็งเห็นว่าภูมิภาคนี้ประกอบด้วยประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ และประเทศที่มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงที่สุดในโลกและมีการเติบโตที่ยั่งยืน มีเสถียรภาพ ถือเป็นตลาดใหญ่และมีศักยภาพในการขยายการค้าและการลงทุนระหว่างกัน ประกอบกับความยืดหยุ่นของการเจรจาการค้าหลายฝ่ายรอบอุรุกวัย ทำให้ประเทศมหาอำนาจ โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา และออสเตรเลียซึ่งต้องพึ่งพาการค้าระหว่างประเทศมาก ต้องการให้การเจรจารอบอุรุกวัยประสบผลสำเร็จโดยเร็ว เพื่อให้การค้าโลกมีการเปิดเสรีมากยิ่งขึ้น จึงต้องใช้การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการเปิดเสรี

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง

- พัฒนาและส่งเสริมระบบการค้าหลายฝ่าย
- สนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจของภูมิภาคและของโลก
- เพื่อลดอุปสรรค และอำนวยความสะดวกให้การค้าสินค้า การค้า

บริการ และการลงทุนระหว่างประเทศสมาชิก โดยให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของเกดต์

สมาชิกภาพ

ปัจจุบัน APEC มีสมาชิก 21ประเทศ ได้แก่ อาเซียน 7 ประเทศ (บรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และ เวียดนาม) สหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ จีน จีนไทเป ฮองกง ปาปัวนิวกินี เม็กซิโก ชิลี เปรู และ รัสเซีย

หลักการของความร่วมมือ

- เป็นเวทีสำหรับการปรึกษาหารือ และแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางเศรษฐกิจที่ประเทศสมาชิกสนใจ
- การดำเนินการยึดหลักฉันทามติ ความเท่าเทียมกัน และผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศสมาชิก
- APEC คำนึงถึงความแตกต่างของระบบเศรษฐกิจและสังคม และระดับการพัฒนาของประเทศสมาชิก

กลุ่มการค้าเสรีอาเซียน

กลุ่มการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA) ได้เริ่มความคิดกันมาเมื่อ 20 ปีที่แล้ว แต่ไม่ค่อยได้รับการสนับสนุนนัก จนเมื่อ 10 ปีที่แล้วราวปี 2535 ได้มีการรวมกลุ่มในภูมิภาคมากขึ้น เช่น กลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ กลุ่มสหภาพยุโรป เป็นต้น ดังนั้น ผู้นำของอาเซียนจึงมีความคิดว่า หากอาเซียนไม่ทำเขตการค้าเสรีกัน ก็อาจจะแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ไม่ได้ ท่านอดีตนายกรัฐมนตรีของไทย (นายอานันท์ ปันยารชุน) จึงประกาศเจตนารมณ์ เมื่อปี 2534 และได้เจรจาโน้มน้าวประเทศต่าง ๆ ในที่สุดก็ได้มีการตกลงกันเมื่อปี 2535 ให้จัดตั้งกลุ่มการค้าเสรีอาเซียนหรือ AFTA นี้ขึ้น แต่การลงมือได้เริ่มกันจริง ๆ เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2536

วัตถุประสงค์

- ส่งเสริมให้การค้าในอาเซียนขยายตัวมากขึ้นเพราะที่ผ่านมา แม้เป็นประเทศใกล้ชิดกันแต่การค้าระหว่างกันยังน้อยมาก ส่วนใหญ่จะไปค้าขายกับประเทศใหญ่ ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ยุโรปตะวันตก เป็นต้น จึงคิดกันว่าควรขยายการค้าภายในให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่
- ถ้ารวมกันเป็นเขตการค้าเสรี การที่ภาษีลดต่ำลงจะเอื้ออำนวยให้การลงทุนจากประเทศที่สามเข้ามาในอาเซียนมากขึ้น เพราะถ้ามาลงทุนในประเทศหนึ่งก็สามารถผลิตสินค้าไปขายในประเทศอาเซียนอื่นได้ โดยไม่เสียภาษีหรือเสียภาษีต่ำมาก ทั้งนี้ อาเซียนรวมกันแล้วจะมีประชากรถึงประมาณ 500 ล้านคน ซึ่งนับว่าเป็นตลาดที่ใหญ่มาก อีกทั้งยังมีศักยภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจค่อนข้างสูง

- ขณะนั้น การแข่งขันทางการค้าในโลกเริ่มเข้มข้นมากขึ้น และมีการเจรจาอบอรรุวัย ภายใต้ WTO ซึ่งอาเซียนคิดว่าถ้าได้ซ่อมเปิดเสรีกันในกลุ่มเล็กนี้ก่อน ก็จะช่วยให้สามารถแข่งขันได้มากขึ้น

สมาชิกภาพ

เริ่มแรกมีสมาชิกอาเซียนดั้งเดิม 6 ประเทศ คือ บรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ต่อมาเพิ่มสมาชิกเพิ่มขึ้นอีก 4 ประเทศ คือ เวียดนาม ลาว พม่า และ กัมพูชา

เป้าหมายของ AFTA

ประเทศสมาชิกจะลดภาษีสินค้าทุกรายการให้เหลือ 0-5% ภายในเวลา 10 ปี จากที่เริ่มต้นลดภาษี แล้วลดให้เหลือร้อยละ 0 ภายในปี พ.ศ. 2553-2558 ขึ้นอยู่กับว่าเป็นสมาชิกเดิมหรือสมาชิกใหม่ รวมทั้งจะต้องค่อยๆ ททยอยลด/เลิกเครื่องกีดขวางทางการค้าทั้งหลายที่ไม่ใช่ภาษีต่าง ๆ ให้หมดไปด้วย เช่น การจำกัดโควตานำเข้าระหว่างกันและกัน จะยกเลิกทันทีที่ภาษีของประเทศนั้น ลดเหลือร้อยละ 20 หรือการกำหนดมาตรฐานสินค้า หรือการออกใบอนุญาตนำเข้า ก็จะทยอยลดลงไปเช่นกัน

กำหนดการลดภาษี

สินค้าอุตสาหกรรมและเกษตรแปรรูป แบ่งออกเป็น 2 บัญชี

1. บัญชีลดภาษี (Inclusion List : IL) แยกเป็น 2 ประเภท

(1) สินค้าเร่งลดภาษี (Fast Track) จะต้องลดภาษีเหลือร้อยละ 0-5 ภายในเวลา 7 ปี (ภายในวันที่ 1 มกราคม 2543 สำหรับสมาชิกเดิม และ 1 มกราคม 2546 - 2550 สำหรับสมาชิกใหม่) ประกอบด้วยสินค้า 15 กลุ่ม ได้แก่ น้ำมันพืช เคมีภัณฑ์ ปุ๋ย ผลิตภัณฑ์ยาง เยื่อกระดาษ ผลิตภัณฑ์เซรามิกและแก้ว แคะโตะที่ทำจากทองแดง เพอร์นิเจอร์ไม้และหวาย ปูนซีเมนต์ เกล็ดภัณฑ์ พลาสติก ผลิตภัณฑ์หนัง สิ่งทอ อัญมณีและเครื่องประดับ และ เครื่องอิเล็กทรอนิกส์

(2) สินค้าลดภาษีปกติ (Normal Track) จะต้องลดภาษีลงเหลือ ร้อยละ 0-5 ภายในเวลา 10 ปี (1 มกราคม 2543 สำหรับสมาชิกเดิมและ 1 มกราคม 2549 - 2553 สำหรับสมาชิกใหม่)

2. บัญชียกเว้นลดภาษีชั่วคราว (Temporary Exclusion List : TEL)

สมาชิกสามารถขอยกเว้นการลดภาษีชั่วคราวได้ โดยนำสินค้าไว้ในบัญชียกเว้นลดภาษีชั่วคราว แต่ต้องเริ่มทยอยนำเข้ามอลดภาษีปีละร้อยละ 20 ของจำนวนรายการที่ขอยกเว้นทั้งสิ้นโดยเริ่มนำเข้ามาใน IL ชั่วคราวสินค้าใน IL 3 ปี และลดภาษีเหลือร้อยละ 0-5 ภายในเวลา 7 ปี (ลดภาษี 1 มกราคม 2539 - 1 มกราคม 2546 สำหรับสมาชิกเดิม และ 1 มกราคม 2542-2546 ถึง 1 มกราคม 2549-2553 สำหรับสมาชิกใหม่)

สำหรับสินค้าเกษตรไม่แปรรูป เริ่มนำเข้ามอลดภาษีชั่วคราวสินค้าอุตสาหกรรมและเกษตรแปรรูป คือ เริ่มในปี พ.ศ. 2539 (สมาชิกเดิม) และปี 2542-2546 (สมาชิกใหม่) แต่จะต้องสิ้นสุดพร้อมกับสินค้าสินค้าอุตสาหกรรมและเกษตรแปรรูป คือ ในปี 2546 (สมาชิกเดิม) และปี 2549 - 2553 (สมาชิกใหม่) ยกเว้นสินค้าอ่อนไหวและอ่อนไหวสูง ทั้งนี้ การลดภาษีแบ่งออกเป็น 3 บัญชี

1. บัญชีลดภาษี (Inclusion List : IL) ประเทศสมาชิกจะต้องลดภาษีสินค้าในบัญชีนี้ลงเหลือ ร้อยละ 0- 5 ภายในเวลา 7 ปี (1 มกราคม 2539 - 1 มกราคม 2546 สำหรับสมาชิกเดิม และ 1 มกราคม 2542-2546 ถึง 1 มกราคม 2549-2553 สำหรับสมาชิกใหม่)

2. บัญชียกเว้นลดภาษีชั่วคราว (Temporary Exclusion List : TEL) ประเทศสมาชิกสามารถขอยกเว้นการลดภาษีสินค้าเกษตรไม่แปรรูปเป็นการชั่วคราวได้ แต่ต้องทยอยนำสินค้าในบัญชีนี้เข้ามาลดภาษีในแต่ละปีเป็นจำนวนเท่า ๆ กัน และลดภาษีเหลือร้อยละ 0-5 ภายในเวลา 6 ปี โดยเริ่มลดภาษีชั่วคราวสินค้าใน IL 1 ปี และสิ้นสุดพร้อมกับ IL

3. บัญชีอ่อนไหว (Sensitive List : SL) จะนำเข้ามอลดภาษีช้าที่สุด และต้องลดภาษีเหลือร้อยละ 0-5 ภายในเวลา 10 ปี รวมทั้งมีมาตรการพิเศษอื่น ๆ ยกเว้นสินค้าอ่อนไหวสูง (Highly Sensitive List : HSL) คือ ข้าว ซึ่งมีอัตราภาษีสุดท้ายสูงกว่าร้อยละ 5 และมีมาตรการคุ้มกันพิเศษได้ โดยมี 3 ประเทศที่มีสินค้าอ่อนไหวสูงได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ทั้งนี้ อินโดนีเซียยังไม่ได้แจ้งปีเริ่มต้นลดภาษี แต่จะลดภาษีลงเหลือร้อยละ 20 ภายในวันที่ 1 มกราคม 2553 มาเลเซียจะนำข้าวเข้ามาลดภาษีในปี 2544 และลดภาษีข้าวเหลือร้อยละ 20 ภายในปี 2553 ส่วนฟิลิปปินส์จะนำข้าวเข้ามาลดภาษีในปี 2548 และเสนอจะลดภาษีเหลือร้อยละ 70 ภายใน

ในปี 2553 ซึ่งสมาชิกอาเซียนเห็นว่าเป็นอัตราที่สูงเกินไป จึงจะต้องมีการเจรจาในเรื่องนี้ต่อไป

นอกจากนี้ ประเทศสมาชิกสามารถไม่นำสินค้าบางรายการเข้ามาลดภาษีได้ตลอดไป โดยนำสินค้านั้นใส่ไว้ในบัญชียกเว้นทั่วไป (General Exception List : GE) ทั้งนี้ สินค้านั้นได้แก่ สินค้าที่มีผลต่อการปกป้องความมั่นคง ศิลธรรม ชีวิต และสุขภาพของมนุษย์ สัตว์ และพืช คุณค่าทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ และ โบราณคดี

กำหนดการลดภาษีในบัญชีต่าง ๆ ของ AFTA

ประเทศ	สินค้าอุตสาหกรรมและ เกษตรแปรรูป		สินค้าเกษตรไม่แปรรูป		
	IL	TEL	IL	TEL	Sensitive
สมาชิกเดิม	2536-2546	2539-2546	2539-2546	2540-2546	2544-2553
เวียดนาม	2536-2549	2542-2549	2542-2549	2543-2549	2547-2556
ลาวและพม่า	2541-2551	2544-2551	2544-2551	2545-2551	2549-2558
กัมพูชา	2543-2553	2546-2553	2546-2553	2547-2553	2551-2560

เงื่อนไขการได้รับสิทธิประโยชน์

เป็นสินค้าที่มีการผลิตในอาเซียนประเทศใดประเทศหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งประเทศ รวมกันแล้วคิดเป็นมูลค่าอย่างน้อยร้อยละ 40 ของมูลค่าสินค้าและเป็นสินค้าที่อยู่ในบัญชีลดภาษีของทั้งประเทศผู้ส่งออกและนำเข้า ทั้งนี้ ผู้ส่งออกไทยจะต้องขอใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าที่กรมการค้าต่างประเทศ

ความคืบหน้าในการดำเนินงาน

1.การลดภาษี

อาเซียนได้ตกลงที่จะเร่งรัดการลดภาษีใน AFTA ดังนี้

1. สมาชิกอาเซียนเดิม 6 ประเทศ จะเร่งรัดการลดภาษี เหลือร้อยละ 0-5 สำหรับสินค้าทุกรายการในบัญชีลดภาษี (IL) จากเดิมปี 2546 เป็น 2545 และดำเนินการเป็นขั้นตอน โดยลดภาษีเหลือร้อยละ 0-5 จำนวนร้อยละ 85 ของจำนวนรายการใน IL ในปี 2543 แล้วเพิ่มเป็นร้อยละ 90 และร้อยละ 100 ของจำนวนรายการใน IL ในปี 2544 และ 2545 ตามลำดับ ทั้งนี้ ในปี 2545 สามารถยืดหยุ่นได้ คือลดภาษีสินค้าให้มากที่สุดลงเหลือร้อยละ 0-5 ที่เหลือจึงนำไปลดในปี 2546

2. ประเทศสมาชิกใหม่จะพยายามลดภาษีลงเหลือร้อยละ 0-5 ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ภายใน ปี 2546 สำหรับเวียดนาม และปี 2548 สำหรับลาวและพม่า

3. ประเทศสมาชิกจะลดภาษีลงเหลือร้อยละ 0 ทุกรายการในบัญชีลดภาษี (Inclusion List: IL) โดยไม่รวมถึงสินค้าเกษตรไม่แปรรูปที่อ่อนไหวภายในปี 2553 สำหรับสมาชิกเดิม 6 ประเทศ และภายในปี 2558 สำหรับประเทศสมาชิกใหม่ 4 ประเทศ ยกเว้นสินค้าอ่อนไหวบางรายการของสมาชิกใหม่ที่ให้ลดภาษีเหลือร้อยละ 0 ภายในปี 2561 ได้ ทั้งนี้ สมาชิกเดิมจะต้องลดภาษีสินค้าให้เหลือร้อยละ 0 เป็นจำนวนร้อยละ 60 ของจำนวนรายการในบัญชีลดภาษีก่อนภายในวันที่ 1 มกราคม 2546

4. ประเทศสมาชิกจะนำสินค้าที่ยังไม่มีการลดภาษีเข้ามาลดภาษีให้มากที่สุด เช่น สินค้าในบัญชียกเว้นลดภาษีชั่วคราว บัญชียกเว้นทั่วไป เป็นต้น

สำหรับประเทศไทย ณ วันที่ 1 มกราคม 2543 เดิมมีสินค้าที่ผูกพันที่จะลดภาษีเหลือร้อยละ 0-5 ไว้ในบัญชีลดภาษีจำนวน 6,547 รายการ ดังนั้น ไทยต้องเร่งลดภาษีสินค้าเหลือร้อยละ 0-5 เพิ่มเติมอีกเป็นจำนวน 1,190 รายการในปี 2543 จำนวน 435 รายการในปี 2544 จำนวน 439 รายการในปี 2545 และจำนวน 472 รายการในปี 2546 ตามลำดับ รวมทั้ง จะดำเนินการเพื่อลดภาษีให้เหลือร้อยละ 0 จำนวนร้อยละ 60 ของจำนวนรายการใน IL ภายในปี 2546

นอกจากนี้ ทุกประเทศได้พิจารณาโอนย้ายรายการสินค้าที่อยู่ในบัญชียกเว้นทั่วไปที่ไม่ต้องลดภาษีตลอดไปเข้ามาอยู่ในบัญชีลดภาษี ซึ่งแต่ละประเทศได้โอนย้ายสินค้าเข้ามาลดภาษีเพิ่มขึ้น ทำให้ AFTA มีรายการสินค้ายกเว้นการลดภาษีเป็นจำนวนน้อยกว่าเดิม

2. การยกเลิกมาตรการที่มีใช้ภาษี

การดำเนินงาน AFTA นอกจากการลดภาษีแล้ว ยังมีเรื่องสำคัญอีกเรื่องหนึ่งคือ การยกเลิกมาตรการจำกัดปริมาณ และมาตรการที่มีใช้ภาษีอื่น ๆ โดยกฎเกณฑ์ของความตกลง CEPT (Common Effective Preferential Tariff) ซึ่งหมายถึงอัตราภาษีพิเศษที่เรียกเก็บระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนเดิม โดยครอบคลุมสินค้าทุกชนิด กำหนดว่า เมื่อสินค้าหนึ่ง ๆ ได้รับสิทธิประโยชน์ทางด้านภาษี (อัตราภาษีลดลงเหลือร้อยละ 20) ก็ต้องยกเลิกมาตรการจำกัดปริมาณนำเข้าทันที และทยอยยกเลิกมาตรการที่มีใช้ภาษีอื่น ๆ ภายในเวลา 5 ปี ต่อมา ในเรื่องนี้ อาเซียนได้ยกเลิกการเก็บ

ค่าธรรมเนียมพิเศษตั้งแต่สิ้นปี 2539 และกำลังดำเนินการปรับประสานมาตรฐานสินค้าอุตสาหกรรม 20 รายการ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์ไฟฟ้า รวมทั้งได้จัดทำความตกลงยอมรับร่วมรายสาขาสำหรับบริษัทไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และกำลังจัดทำความตกลงการยอมรับร่วมรายสาขาสำหรับสินค้าเครื่องสำอาง ยา และอาหาร (prepared foodstuff) ในด้านสินค้าเกษตรอยู่ในระหว่างปรับประสานมาตรการด้านสุขอนามัยพืช ในสินค้าเกษตร 14 ชนิด เช่น ข้าว มะม่วง มะพร้าว ชিং กาแฟ เป็นต้น และปรับประสานระดับสารตกค้างจากยาฆ่าแมลงในพืชผักต่างๆ นอกจากนี้ เพื่อลดอุปสรรคและขยายการค้าในอาเซียนสำหรับวัคซีนสัตว์ อาเซียนยังได้จัดพิมพ์ชุดคู่มือวัคซีนสัตว์ที่ประกอบด้วย คู่มือหลักเกณฑ์การรับรองห้องทดสอบวัคซีนสัตว์ มาตรฐานวัคซีนสัตว์ มาตรฐานอาเซียนสำหรับอุตสาหกรรมวัคซีนสัตว์ และกฎระเบียบการจดทะเบียนวัคซีนสัตว์ในอาเซียน

ขณะนี้ อาเซียนกำลังดำเนินการอย่างจริงจัง เพื่อยกเลิกอุปสรรคทางการค้าที่มีใช้ภายในอาเซียน โดยให้มีกระบวนการแจ้งข้ามประเทศ (Cross-Notification) ซึ่งประเทศสมาชิกและภาคเอกชนสามารถแจ้งมาตรการที่มีใช้ภายในประเทศอื่นๆ ให้อยู่ต่อสำนักเลขาธิการอาเซียนเพื่อรวบรวม ตรวจสอบ แล้วให้ประเทศสมาชิกที่ถูกแจ้งนั้นชี้แจงและดำเนินการยกเลิกต่อไป หากพบว่าเป็นอุปสรรคทางการค้าและไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของความตกลง AFTA

ข้อตกลงการค้าเสรีอเมริกาเหนือ

สหรัฐอเมริกา แคนาดา และเม็กซิโกได้ประกาศเจตนารมณ์ร่วมกัน ในการจัดทำข้อตกลงการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (North American Free Trade Agreement : NAFTA) เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2534 และข้อตกลงนี้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2537 ต่อมาเมื่อเดือนธันวาคม 2537 ชิลีได้รับเชิญให้เข้าเป็นสมาชิก NAFTA แต่ยังไม่บรรลุผลสำเร็จ อย่างไรก็ตาม ชิลีได้ทำข้อตกลงทวิภาคีเพื่อเปิดการค้าเสรี กับประเทศเม็กซิโก และแคนาดาแล้ว

วัตถุประสงค์

เพื่อขจัดอุปสรรคทางการค้าและบริการระหว่างประเทศภาคี โดยการ

ยกเลิกภาษีศุลกากรภายใน 15 ปี ส่งเสริมการแข่งขันที่เป็นธรรม ขยายโอกาสการลงทุน
คุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา และแก้ไขข้อพิพาททางการค้า

สาระสำคัญ

1. การเข้าสู่ตลาด กำหนดให้มีการลดและยกเลิกภาษี และมาตรการที่มี
ใช้ภาษีศุลกากร ที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศภาคี
2. แหล่งกำเนิดสินค้า กำหนดสัดส่วนการผลิตสินค้าที่ต้องใช้ผลิตภัณฑ์
ภายในประเทศภาคีในการผลิตสินค้า เช่น การผลิตสิ่งทอ เสื้อผ้าสำเร็จรูป และรถยนต์
3. การค้าบริการ กำหนดหลักการเพื่อเปิดการค้าบริการระหว่าง
ประเทศภาคี โดยใช้หลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ และประเทศที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง
4. สินค้าเกษตร ประมาณครึ่งหนึ่งของสินค้าที่เรียกเก็บภาษี และมี
โควต้าจะถูกขจัดออกไป ไม่ต้องมีภาษีและโควต้าตั้งแต่เดือนมกราคม 2537 ยกเว้น
พืชที่มีความอ่อนไหวหรือมีปัญหา จะมีการยกเลิกการเก็บภาษีภายใน 15 ปี เช่น การ
ส่งออกข้าวโพดของสหรัฐอเมริกา เป็นต้น
5. การลงทุน กำหนดให้มีการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน สำหรับนักลงทุน
ในประเทศภาคี
6. ทรัพย์สินทางปัญญา กำหนดให้มีการปกป้องในทรัพย์สินทาง
ปัญญาอย่างเพียงพอ และมีประสิทธิภาพ บนหลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติเพื่อป้องกัน
การละเมิดลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และเครื่องหมายการค้าระหว่างประเทศภาคี
7. กลไกการยุติข้อพิพาท กรณีมีข้อขัดแย้งสามารถพิจารณาได้ภายใต้
แกตต์ หรือข้อตกลง NAFTA เวทีใดเวทีหนึ่ง สำหรับ NAFTA กำหนดกลไกในการยุติ
ข้อพิพาท โดยเริ่มจากการปรึกษาหารือโดยคณะกรรมการการค้าก่อน หากตกลงกัน
ไม่ได้ให้มีการตัดสินโดยคณะลูกขุนของ NAFTA
8. ข้อตกลงข้างเคียง กำหนดให้มีข้อตกลงข้างเคียงขึ้น เพื่อปกป้อง
สิ่งแวดล้อมและสิทธิประโยชน์ของแรงงานในประเทศภาคีโดยเฉพาะในประเทศเม็กซิโก
รวมทั้งช่วยป้องกันการไหลทะลักของสินค้าจากประเทศภาคีหนึ่ง ที่อาจทำให้อุตสาหกรรม
ภายในประเทศอื่น ๆ ต้องได้รับความเสียหาย

กลุ่มสหภาพยุโรป

ประชาคมยุโรปหรือสหภาพยุโรป (European Union : EU) ในปัจจุบัน ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2501 โดยการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคเดียวกัน 6 ประเทศ เพื่อวางรากฐานความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และยกระดับความเป็นอยู่ของ ประชาชนภายในกลุ่มให้ดีขึ้น ปัจจุบันมีสมาชิก 15 ประเทศ ประกอบด้วย เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ ลักเซมเบิร์ก ฝรั่งเศส เยอรมนี อิตาลี สหราชอาณาจักร ไอร์แลนด์ เดนมาร์ก กรีซ สเปน โปรตุเกส ออสเตรีย สวีเดน และฟินแลนด์ นับตั้งแต่ก่อตั้งมาจน ถึงปัจจุบัน สหภาพยุโรปได้ขยายความร่วมมือไปยังประเทศต่าง ๆ ในยุโรป ทั้งในแนวลึก และแนวกว้าง

ในแนวลึก ได้รวมตัวกันเป็นสหภาพศุลกากร และต่อมาได้พัฒนาเป็น ตลาดยุโรปเดียวในปี 2536 และปัจจุบันได้ดำเนินการเพื่อไปสู่การเป็นสหภาพเศรษฐกิจ และการเงิน ซึ่งมีเป้าหมายให้มีธนาคารกลางแห่งเดียว และใช้เงินสกุลเดียวกัน คือ เงินยูโร ซึ่งเป็นเงินสกุลกลางของสหภาพยุโรป เป็นผลจากการที่ประเทศสมาชิก EU ได้ ลงนามร่วมในสนธิสัญญามาสทริชท์ เพื่อก่อตั้งสหภาพเศรษฐกิจและการเงินยุโรป (European Economic and Monetary Union : EMU) ขึ้น

ในแนวกว้าง ได้มีการขยายความร่วมมือไปยังประเทศ/กลุ่มต่าง ๆ ใน ยุโรป โดยการจัดทำความตกลงความร่วมมือต่าง ๆ เพื่อปูทางให้ประเทศเหล่านั้นได้มี โอกาสเข้าเป็นสมาชิกถาวรของสหภาพยุโรปต่อไป

นอกจากนี้ยังรับประเทศที่มีความพร้อม เข้าเป็นสมาชิกถาวรของ สหภาพยุโรปเป็นระยะๆ และล่าสุดเมื่อ 1 มกราคม 2538 สหภาพยุโรปได้รับสมาชิก ใหม่เพิ่ม 3 ประเทศ คือ ออสเตรีย สวีเดน และฟินแลนด์

วัตถุประสงค์ของการรวมเป็นตลาดเดียว

1. ให้ตลาดทั้ง 15 ประเทศ รวมเป็นตลาดเดียว โดยปราศจากอุปสรรค กีดกันระหว่างกัน
2. ให้มีการเคลื่อนย้ายประชากร สินค้า บริการ และเงินทุนอย่างเสรี

โดยปรับประสานกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และโครงสร้างภาษี ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

3. เสริมสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการค้า การลงทุน และการแข่งขันภายในสหภาพยุโรป

วัตถุประสงค์ของการเป็นสหภาพเศรษฐกิจและการเงิน

1. ให้สมาชิกทั้ง 15 ประเทศ มีการใช้เงินตราสกุลเดียว (Single Currency)
2. ให้มีการจัดตั้งสถาบันการเงินแห่งยุโรป (European Monetary Institute : EMI) ขึ้นภายในวันที่ 1 มกราคม 2537 เพื่อเป็นการรองรับการจัดตั้งธนาคารกลางยุโรป (European Central Bank) และออกเงินตราสกุลเดียว คือ เงินยูโร ซึ่งได้ดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2542 และกำหนดแล้วเสร็จสมบูรณ์ภายในปี 2545 มีประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป 11 ประเทศจาก 15 ประเทศ ร่วมใช้เงินยูโร หรือเรียกว่า Euro Zone ได้แก่ ประเทศออสเตรีย เบลเยียม ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส เยอรมนี ไอร์แลนด์ อิตาลี ลักเซมเบิร์ก เนเธอร์แลนด์ โปรตุเกส และสเปน ส่วนประเทศสมาชิกที่ยังไม่เข้าร่วมสมาชิก EMU มี 4 ประเทศ คือ เดนมาร์ก สวีเดน สหราชอาณาจักร และกรีซ
3. ให้สมาชิกปรับประสานงานนโยบายเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ เพื่อลดความแตกต่างในด้านค่าเงินของแต่ละประเทศ

✓ การส่งออกไทยกับกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลก

ในการศึกษาวิเคราะห์ถึงผลการรวมตัวทางเศรษฐกิจการค้าของโลกกับการส่งออกของไทยในเอกสารฉบับนี้ จะจำกัดเฉพาะการรวมตัวทางเศรษฐกิจการค้าที่เป็นรูป Economic Integration คือ ในกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) กลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (NAFTA) และกลุ่มสหภาพยุโรป (EU) เท่านั้น ทั้งนี้เพราะกลุ่มเศรษฐกิจการค้าทั้ง 3 กลุ่ม ต่างก็มีบทบาทต่อการส่งออกของไทยมาก

เมื่อพิจารณาการส่งออกของไทยไปยังตลาดโลก และส่งออกไปยังกลุ่มเศรษฐกิจการค้าของ AFTA, NAFTA และ EU แล้ว ปรากฏว่า ในปี 2544 ประเทศไทยสามารถส่งออกไปตลาดโลกมีมูลค่ารวม 65,376.03 ล้านเหรียญสหรัฐฯ

ไทยสามารถส่งออกไปยังกลุ่มเศรษฐกิจการค้าทั้ง 3 กลุ่ม เป็นมูลค่ารวม 37,693.97 ล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือคิดเป็นร้อยละ 57.66 ของมูลค่าส่งออกรวมของไทย

ทั้งนี้ ประเทศไทยส่งออกไปยัง NAFTA มูลค่าสูงสุด 14,494.64 ล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือคิดเป็นร้อยละ 22.17 รองลงมาคือ AFTA มูลค่าไทยส่งออกไปยังกลุ่มนี้ 12,646.29 ล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือคิดเป็นร้อยละ 19.34 และส่งออกไปยัง EU มูลค่า 10,553.04 ล้านเหรียญสหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ 16.14 ของมูลค่าการส่งออกไทย จึงอาจกล่าวได้ว่า กลุ่มเศรษฐกิจทั้ง 3 กลุ่มนี้มีบทบาทสำคัญต่อการส่งออกของไทยในตลาดโลก

ตารางที่ 1 กลุ่มเศรษฐกิจการค้ากับการส่งออกไทยในปี 2544

กลุ่มเศรษฐกิจการค้า	มูลค่าการส่งออกไทย (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	สัดส่วนของมูลค่าส่งออก ของไทย (%)
1. AFTA	12,646.29	19.34
2. NAFTA	14,494.64	22.17
3. EU	10,553.04	16.14
รวม 3 กลุ่ม	37,693.97	57.66

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศการค้าระหว่างประเทศ กรมส่งเสริมการส่งออก

บทที่ 4

กลุ่มการค้าเสรีอาเซียนส่งผลต่อการค้าของไทย

ภาวะการค้าของกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน

จากการค้าภายในกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) จะพบว่าในปี 2543 ประเทศสิงคโปร์มีมูลค่าการส่งออกสูงถึง 37.78 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ และมีสัดส่วนของการส่งออกที่มากที่สุดภายในกลุ่ม ซึ่งจะเห็นได้ว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 - 2543 มีสัดส่วนการส่งออกสูงเฉลี่ยร้อยละ 40.55 ซึ่งครองส่วนแบ่งตลาดมากที่สุด รองลงมาได้แก่ มาเลเซียมีสัดส่วนสูงเฉลี่ยร้อยละ 26.19 ประเทศไทยมีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 14.47 และอินโดนีเซียมีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 11.68 Philipinas มีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 6.42 และบรูไนมีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 0.69 (ตารางที่ 2 และ 3)

หากพิจารณาถึงความสามารถในการส่งออกภายนอกกลุ่ม AFTA จะพบว่า ประเทศสิงคโปร์มีความสามารถทำการส่งออกได้สูงที่สุดในกลุ่ม คือ ในปี 2543 มีมูลค่าการส่งออกสูงถึง 100.57 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ และตั้งแต่ปี 2536 - 2543 มีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 31.89 รองลงมาคือ มาเลเซียมีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 23.39 ไทยมีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 17.80 อินโดนีเซียมีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 16.25 Philipinas มีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 10.18 และบรูไนมีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 0.49 (ตารางที่ 4 และ 5)

ตารางที่ 2 มูลค่าการส่งออกภายในกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน

มูลค่า : พันล้านเหรียญสหรัฐ

ประเทศ	มูลค่าส่งออก									
	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543		
บรูไน	0.49	0.47	0.53	0.45	0.50	0.22	0.38	0.64		
อินโดนีเซีย	5.00	5.87	6.48	8.31	8.85	9.35	8.28	10.88		
มาเลเซีย	12.99	15.26	18.44	22.69	23.25	21.61	21.89	24.41		
ฟิลิปปินส์	0.80	1.43	2.36	2.97	3.44	3.82	4.99	5.98		
สิงคโปร์	18.41	27.56	31.77	34.44	35.79	26.00	29.27	37.78		
ไทย	6.01	7.99	10.61	12.11	13.53	8.31	9.90	13.48		
รวม	43.68	58.57	70.18	80.97	85.35	69.31	74.70	93.18		

หมายเหตุ : ตัวเลขครอบคลุมเพียงประเทศบรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย

ที่มา : www.aseansec.org/menu_coop_statistic.htm

ศูนย์สารสนเทศการค้าระหว่างประเทศ กรมส่งเสริมการค้าส่งออก

ตารางที่ 3 สัดส่วนการดำรงภายในกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน

หน่วย : ร้อยละ

ประเทศ	สัดส่วน									
	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543		
บรูไน	1.12	0.80	0.75	0.55	0.58	0.32	0.50	0.69		
อินโดนีเซีย	11.44	10.02	9.23	10.26	10.37	13.48	11.08	11.68		
มาเลเซีย	29.73	26.05	26.27	28.03	27.24	31.18	29.30	26.19		
ฟิลิปปินส์	1.82	2.43	3.36	3.67	4.03	5.51	6.68	6.42		
สิงคโปร์	42.14	47.06	45.27	42.53	41.94	37.51	39.18	40.55		
ไทย	13.76	13.64	15.12	14.96	15.85	12.00	13.26	14.47		
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00		

หมายเหตุ : ตัวเลขครอบคลุมเพียงประเทศบรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย

ที่มา : จากการค้ารวม

ตารางที่ 4 มูลค่าการส่งออกภายนอกกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน

มูลค่า : พันล้านเหรียญสหรัฐ

ประเทศ	มูลค่าส่งออก									
	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543		
บรูไน	-	1.32	2.24	2.05	22.18	1.70	1.97	1.53		
อินโดนีเซีย	31.83	32.98	38.94	45.53	42.42	39.50	40.39	51.24		
มาเลเซีย	33.33	40.21	48.71	51.55	54.21	55.49	62.40	73.75		
ฟิลิปปินส์	10.58	12.02	15.04	16.56	21.79	25.68	30.05	32.10		
สิงคโปร์	55.59	64.33	72.85	82.91	92.38	83.80	85.36	100.57		
ไทย	31.63	37.34	48.74	43.78	44.30	41.17	46.21	56.14		
รวม	162.96	188.19	2,265.18	242.39	257.32	247.34	266.37	315.32		

หมายเหตุ : ตัวเลขครอบคลุมเพียงประเทศบรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย

ที่มา : www.aseansec.org/menu_coop_statistic.htm

ศูนย์สารสนเทศการค้าระหว่างประเทศ กรมส่งเสริมการส่งออก

ตารางที่ 5 สัดส่วนการส่งออกภายนอกกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน

หน่วย : ร้อยละ

ประเทศ	สัดส่วน									
	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543		
บรูไน	-	0.70	0.10	0.84	8.62	0.69	0.74	0.49		
อินโดนีเซีย	19.53	17.52	1.72	18.79	16.49	15.97	15.16	16.25		
มาเลเซีย	20.45	21.37	2.15	21.27	21.07	22.43	23.43	23.39		
ฟิลิปปินส์	6.49	6.39	0.66	6.83	8.47	10.38	11.28	10.18		
สิงคโปร์	34.12	34.18	3.22	34.20	35.90	33.88	32.04	31.89		
ไทย	19.41	19.84	2.15	18.06	17.21	16.64	17.35	17.80		
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00		

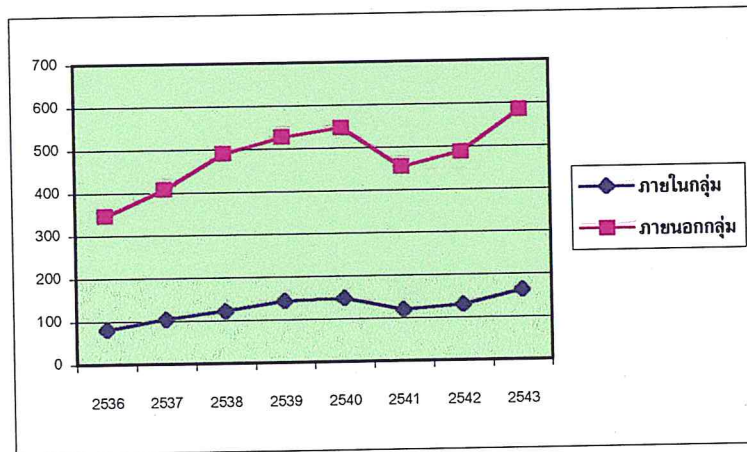
หมายเหตุ : ตัวเลขครอบคลุมเพียงประเทศบรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย

ที่มา: จากการค้าฉนวน

ผลกระทบจากการรวมกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน

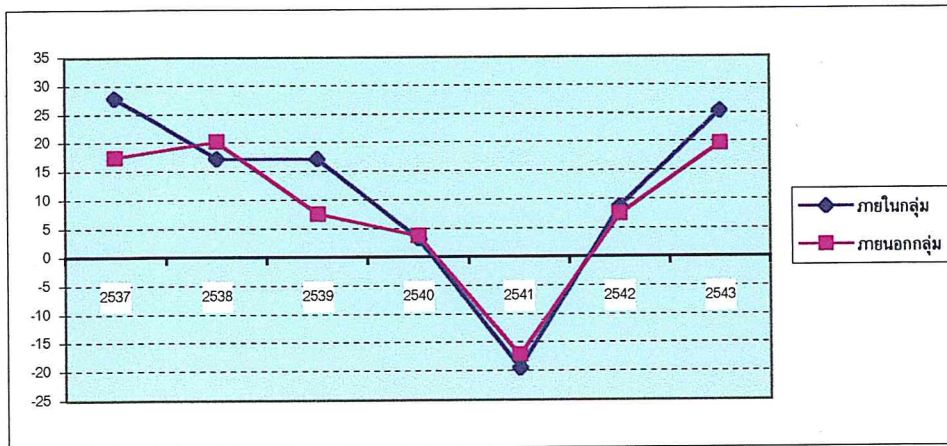
จากตารางที่ 6 และภาพที่ 2 จะเห็นว่าแนวโน้มการค้าทั้งภายในและภายนอกกลุ่ม AFTA มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และการค้ากับประเทศภายนอกกลุ่มยังไม่ได้ลดลงแต่อย่างใด

ภาพที่ 2 มูลค่าการค้าภายในและภายนอกกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน

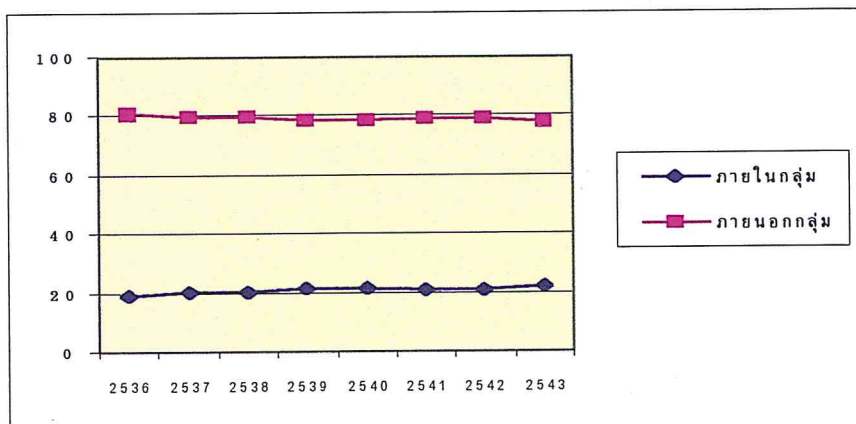
แต่เมื่อพิจารณาอัตราการขยายตัวของมูลค่าการค้าภายในและภายนอกกลุ่ม AFTA จากตารางที่ 7 และภาพที่ 3 จะพบว่าอัตราการขยายตัวในปี 2542 - 2543 เพิ่มขึ้น หลังจากการเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจในแถบเอเชีย กล่าวคือในปี 2542 การค้าภายในกลุ่มจะขยายตัวร้อยละ 8.74 เป็นร้อยละ 25.51 ในปี 2543 ส่วนการค้ากับประเทศนอกกลุ่มจะขยายตัวร้อยละ 7.44 ในปี 2542 และร้อยละ 19.82 ในปี 2543 อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบอัตราการขยายตัวระหว่างการค้าภายในและภายนอกกลุ่ม ในปี 2542-2543 จะพบว่าแนวโน้มอัตราการขยายตัวของการค้าภายในกลุ่มมากกว่าภายนอกกลุ่ม

ภาพที่ 3 อัตราการขยายตัวของมูลค่าการค้าภายในและภายนอกกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน

นอกจากนี้ หากพิจารณาถึงสัดส่วนของมูลค่าการค้าภายในและภายนอกกลุ่ม AFTA ตารางที่ 8 และภาพที่ 4 จะพบว่าสัดส่วนการค้าภายในกลุ่มน้อยกว่าภายนอกกลุ่ม โดยในปี 2538 - 2543 สัดส่วนการค้าภายในกลุ่มเฉลี่ยร้อยละ 20.88 ส่วนการค้าภายนอกกลุ่มเฉลี่ยร้อยละ 79.13 แต่แนวโน้มของสัดส่วนการค้าภายในกลุ่มเริ่มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย

ภาพที่ 4 สัดส่วนของมูลค่าการค้าภายในและภายนอกกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน

ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงมูลค่าการค้า อัตราการขยายตัวและสัดส่วนของมูลค่าการค้าภายในและภายนอกกลุ่ม AFTA ที่กล่าวมาข้างต้น มาประกอบกันแล้ว จึงอาจกล่าวได้ว่านโยบายการรวมกลุ่มของ AFTA นั้นบ่งชี้ได้ก่อให้เกิดการเบี่ยงเบนทางการค้าในตลาดโลกเท่าใดนัก เพียงแต่นโยบายการรวมกลุ่ม AFTA เริ่มมีการ

ตารางที่ 6 มูลค่าการค้าทั้งภายในและภายนอกกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน

มูลค่า : พันล้านเหรียญสหรัฐฯ

	มูลค่าการค้า							
	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543
ภายในกลุ่ม	82.44	105.48	123.78	145.18	149.97	120.92	131.48	165.02
ภายนอกกลุ่ม	347.50	408.52	491.47	528.78	548.67	455.19	489.05	585.96
รวม	429.95	514.01	615.25	673.97	698.64	576.11	620.53	750.98

ที่มา : จากการค้ารวม

ตารางที่ 7 อัตราการขยายตัวของการค้าทั้งภายในและภายนอกกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน

หน่วย : ร้อยละ

	อัตราการขยายตัว							
	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543	
ภายในกลุ่ม	27.94	17.35	17.29	3.30	-19.37	8.74	25.51	
ภายนอกกลุ่ม	17.56	20.30	7.59	3.76	-17.04	7.44	19.82	

ที่มา : จากการค้ารวม

ตารางที่ 8 สัดส่วนการค้าทั้งภายในและภายนอกกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน

หน่วย : ร้อยละ

	สัดส่วน							
	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543
ภายในกลุ่ม	19.18	20.52	20.12	21.54	21.47	20.99	21.19	21.97
ภายนอกกลุ่ม	80.82	79.48	79.88	78.46	78.53	79.01	78.81	78.03
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา : จากการค้ารวม

เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น คือ ตั้งแต่ปี 2542 – 2543 อัตราการขยายตัวของมูลค่าการค้าภายในกลุ่มมากกว่าภายนอกกลุ่ม ตลอดจนแนวโน้มของสัดส่วนการค้าภายในกลุ่ม (Trade Creation) เริ่มเพิ่มขึ้น ขณะที่สัดส่วนการค้าภายนอกกลุ่มเริ่มลดลง (Trade Diversion)

ฉะนั้น ปัจจุบันจะเห็นได้ว่าการดำเนินการตามพันธกรณี AFTA เป็นผลให้การค้าภายในกลุ่มขยายตัวเพิ่มมากขึ้นจากเดิม แต่แม้ว่าโดยข้อเท็จจริงแล้ว ขณะนี้การดำเนินการภายใต้ AFTA ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ตามเป้าหมาย ทั้งนี้ เนื่องจากปัญหาและอุปสรรคของความร่วมมือทางเศรษฐกิจของ AFTA ยังมีอยู่ เช่น

1. ความแตกต่างในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจของแต่ละประเทศสมาชิก ส่งผลให้เกิดความร่วมมือไม่เต็มที่
2. สภาพภูมิศาสตร์และเศรษฐกิจที่คล้ายคลึงกัน ตลอดจนการพัฒนาเศรษฐกิจอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน ทำให้การพึ่งพาซึ่งกันและกันอยู่ในระดับต่ำ
3. ประเทศสมาชิกภายในกลุ่ม พยายามที่จะแข่งขันกันในทุก ๆ อุตสาหกรรม ทำให้ไม่ได้ใช้ความชำนาญเฉพาะอย่างของตนเองถนัด

ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทยกับกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน

ในการดำเนินการตามพันธกรณีของประเทศไทย ขณะนี้ สินค้าร้อยละ 95 ของจำนวนรายการที่นำเข้ามาลดภาษีทั้งหมด มีอัตราภาษีอยู่ระหว่างร้อยละ 0 – 5 ซึ่งในจำนวนนี้มีเพียงร้อยละ 2 ที่มีอัตราภาษีเป็น 0 ทั้งนี้ ในบรรดาสมาชิกเดิมจำนวน 6 ประเทศนั้น ไทยเป็นประเทศที่มีรายการสินค้าที่มีอัตราภาษีเป็น 0 น้อยที่สุด เพราะฉะนั้น ขณะนี้กระทรวงการคลังจึงร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องอยู่ระหว่างการพิจารณาว่า จะมีรายการสินค้าใด ที่จะสามารถนำมาลดภาษีให้เหลือ 0 ได้ในปี 2546 เพื่อที่จะให้มีสินค้าที่มีอัตราภาษีเป็น 0 ครบร้อยละ 60 ตามที่ได้ตกลงกันไว้

ทั้งนี้ สืบเนื่องมาจากประเทศในกลุ่มอาเซียนเริ่มต้นดำเนินการลดภาษีเพื่อจัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียนมาตั้งแต่ปี 2536 โดยวิธีการค่อย ๆ ลดภาษีลง จนเหลือร้อยละ 0 – 5 ในปี 2546 สำหรับประเทศสมาชิกเดิม 6 ประเทศ รวมทั้งประเทศไทยด้วย ดังนั้น ในปี 2546 สินค้าร้อยละ 60 ของจำนวนรายการที่นำมาลด

ภาษีทั้งหมด จะมีอัตราภาษีเป็นร้อยละ 0 สำหรับสินค้าที่เหลืออีกร้อยละ 40 อัตราภาษีจะอยู่ที่ร้อยละ 5 ดังนั้น ประเทศสมาชิกเดิมจะยกเลิกภาษีทั้งหมดในปี 2553

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทยกับกลุ่ม AFTA โดยเปรียบเทียบปี 2544 กับปี 2535 ซึ่งเป็นปีก่อนการดำเนินการ AFTA ปรากฏว่า ผลจากการดำเนินการตามพันธกรณี ทำให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์จาก AFTA คือ

1. การค้าของไทยขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในด้านการส่งออก
มูลค่าการค้าระหว่างไทยกับกลุ่ม AFTA ได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นมาก โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาทางด้านการส่งออกจะเห็นการขยายตัวได้อย่างชัดเจน ในขณะที่การนำเข้ามีอัตราการขยายตัวต่ำกว่า ส่งผลให้ประเทศไทยเป็นฝ่ายเกินดุลการค้ากับกลุ่ม AFTA อื่น

มูลค่าการค้า

- มูลค่าเพิ่มจาก 10,031.60 ล้านดอลลาร์ฯ ในปี 2535 เป็น 22,656.69 ล้านดอลลาร์ฯ ในปี 2544 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 125.86 โดยมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 13.98 ต่อปี
- พิจารณาเฉพาะประเทศสมาชิก ที่เป็นคู่ค้าหลักของไทยในกลุ่ม AFTA ยกเว้นสิงคโปร์ซึ่งเป็นประเทศที่เป็นตัวกลางในการค้าขาย พบว่าในปี 2544 สัดส่วนมูลค่าการค้าระหว่างไทยกับมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และ อินโดนีเซีย ต่อมูลค่าการค้าระหว่างประเทศรวมของไทย เพิ่มขึ้นจาก ปี 2535 ทั้งสามประเทศ

การส่งออก

- มูลค่าการส่งออกของไทยไปยังกลุ่ม AFTA เพิ่มขึ้นจาก 4,490.20 ล้านดอลลาร์ฯ ในปี 2535 เป็น 12,646.31 ล้านดอลลาร์ฯ ในปี 2544 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 181.64 โดยมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 20.18 ต่อปี
- โครงสร้างการส่งออกสินค้าไปกลุ่ม AFTA เปรียบเทียบปี 2535 ก่อนดำเนินการ AFTA กับปี 2544 ปรากฏว่า สินค้าเกษตรกรรมและสินค้าอุตสาหกรรมมีสัดส่วนลดลง ในขณะที่สินค้าอุตสาหกรรมเกษตร และสินค้าแร่และเชื้อเพลิงมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น

หน่วย: ล้านเหรียญสหรัฐฯ

รายการ	ปี 2544	สัดส่วน (%)	ปี 2535	สัดส่วน (%)
1. สินค้าเกษตรกรรม	848.97	6.71	607.60	13.53
2. สินค้าอุตสาหกรรมเกษตร	954.07	7.54	284.40	6.33
3. สินค้าอุตสาหกรรม	9,197.08	72.73	3,332.50	74.22
4. สินค้าแร่และเชื้อเพลิง	1,047.09	8.28	145.90	3.25
5. อื่น ๆ (ธุรกรรมพิเศษ เช่น ของที่ ออกไปกับตน)	599.09	4.74	170.00	1.40

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศการค้าระหว่างประเทศ กรมส่งเสริมการค้าส่งออก

- สินค้าส่งออกที่มีมูลค่าสูง 5 อันดับแรก ในปี 2544 ได้แก่ คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ แผงวงจรไฟฟ้า น้ำมันสำเร็จรูป น้ำตาลทราย และมอเตอร์และเครื่องกำเนิดไฟฟ้า ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2535 ปรากฏว่า มูลค่าการส่งออกสินค้าดังกล่าวของไทยเพิ่มขึ้น

หน่วย : ล้านเหรียญสหรัฐฯ

รายการ	ปี 2544	△ %จาก ปี 2535	ปี 2535
1. คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ	2,152.75	137.95	904.70
2. แผงวงจรไฟฟ้า	667.27	48.02	450.80
3. น้ำมันสำเร็จรูป	735.03	750.73	86.40
4. น้ำตาลทราย	319.90	124.65	142.40
5. มอเตอร์และเครื่องกำเนิดไฟฟ้า	364.05	533.13	57.50

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศการค้าระหว่างประเทศ กรมส่งเสริมการค้าส่งออก

- ตลาดส่งออกสำคัญของไทยใน AFTA หากยกเว้นสิงคโปร์ที่เป็นประเทศที่เป็นคนกลางในการติดต่อซื้อขาย ซึ่งมีสัดส่วนในการส่งออกของไทยสูงแล้วนั้น รองลงมาได้แก่ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ เวียดนาม กัมพูชา ลาว พม่า และบรูไน ตามลำดับ ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกในปีล่าสุดคือปี 2544 กับปีก่อนดำเนินการ AFTA คือ ปี 2535 พบว่าไทยส่งออกไปทุกประเทศเพิ่มขึ้นสูงมาก

หน่วย : ล้านบาทสหรัฐ

ประเทศในกลุ่ม AFTA	ปี 2544	△ %จาก ปี 2535	ปี 2535
1. บรูไน	37.62	46.95	25.60
2. อินโดนีเซีย	1,369.77	382.31	284.00
3. มาเลเซีย	2,733.44	223.45	845.10
4. ฟิลิปปินส์	1,160.42	647.21	155.30
5. สิงคโปร์	5,305.68	87.18	2,834.50
6. กัมพูชา	469.03	609.58	66.10
7. ลาว	412.77	239.73	121.50
8. พม่า	356.27	340.38	80.90
9. เวียดนาม	801.29	939.29	77.10

(ลาวและพม่าเริ่มดำเนินการ AFTA ในปี 2541 และกัมพูชาในปี 2543)

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศการค้าระหว่างประเทศ กรมส่งเสริมการค้าส่งออก

การนำเข้า

- มูลค่าการนำเข้าจากกลุ่ม AFTA เพิ่มขึ้นจาก 5,541.40 ล้านบาทสหรัฐ ในปี 2535 เป็น 10,010.38 ล้านบาทสหรัฐ ในปี 2544 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 80.65 โดยมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 8.96 ต่อปี

- โครงสร้างการนำเข้าสินค้าจาก AFTA เปรียบเทียบในปี 2535 ก่อนดำเนินการ กับปี 2544 ปรากฏว่า สินค้าที่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น คือ สินค้าทุน สินค้าบริโภค และยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง ส่วนสินค้าที่มีสัดส่วนลดลง คือ สินค้าเชื้อเพลิงและสินค้าวัตถุดิบสำเร็จรูป

หน่วย : ล้านเหรียญสหรัฐฯ

รายการ	ปี 2544	สัดส่วน (%)	ปี 2535	สัดส่วน (%)
1. สินค้าเชื้อเพลิง	1,763.56	17.62	1,726.30	31.15
2. สินค้าทุน	4,507.84	45.03	1,682.70	30.37
3. สินค้าวัตถุดิบกึ่งสำเร็จรูป	2,621.51	26.19	1,666.30	30.07
4. สินค้าบริโภค	843.01	8.42	340.50	6.14
5. ยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง	172.16	1.72	23.00	0.41
6. สินค้าอื่น ๆ	102.30	1.02	102.60	1.85

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศการค้าระหว่างประเทศ กรมส่งเสริมการค้าส่งออก

- สินค้านำเข้าที่มูลค่าสูง 5 อันดับแรก ในปี 2544 ได้แก่ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ เครื่องคอมพิวเตอร์อุปกรณ์และส่วนประกอบ แผงวงจรไฟฟ้า เคมีภัณฑ์ และน้ำมันดิบ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2535 ปรากฏว่า มูลค่าการนำเข้าสินค้านี้ของไทยเพิ่มขึ้น

หน่วย : ล้านเหรียญสหรัฐฯ

รายการ	ปี 2544	△ %จาก ปี 2535	ปี 2535
1. เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ	1,294.73	239.74	381.10
2. เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ	1,197.56	115.97	554.50
3. แผงวงจรไฟฟ้า	1,089.00	271.80	292.90
4. เคมีภัณฑ์	814.03	282.71	212.70
5. น้ำมันดิบ	718.69	4.34	688.80

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศการค้าระหว่างประเทศ กรมส่งเสริมการค้าส่งออก

- แหล่งนำเข้าสำคัญของไทยในกลุ่ม AFTA ได้แก่ มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ พม่า บรูไน เวียดนาม ลาว และกัมพูชา ตามลำดับ ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบการนำเข้าในปีล่าสุด คือ ปี 2544 กับปีก่อนดำเนินการ AFTA คือ ปี 2535 พบว่า มูลค่าการนำเข้าจากทุกประเทศเพิ่มขึ้น ยกเว้น สิงคโปร์ และกัมพูชา

หน่วย : ล้านบาทสหรัฐ

ประเทศในกลุ่ม AFTA	ปี 2544	△ %จาก ปี 2535	ปี 2535
1. บรูไน	385.99	76.65	218.50
2. อินโดนีเซีย	1,358.32	367.74	290.40
3. มาเลเซีย	3,067.42	92.67	1,592.10
4. ฟิลิปปินส์	1,124.41	828.50	121.10
5. สิงคโปร์	2,844.2	-4.06	2,964.60
6. กัมพูชา	12.29	-86.79	93.00
7. ลาว	88.92	116.88	41.00
8. พม่า	803.12	471.62	140.50
9. เวียดนาม	325.77	306.20	80.20

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศการค้าระหว่างประเทศ กรมส่งเสริมการค้า

ดุลการค้า

- ปี 2535 ไทยขาดดุลการค้ากับประเทศในกลุ่ม AFTA เป็นมูลค่า 1,051.20 ล้านบาท
 - ปี 2536 ซึ่งเป็นปีเริ่มต้น AFTA ไทยเป็นฝ่ายเกินดุลการค้าเป็นมูลค่า 645 ล้านบาท และเป็นฝ่ายเกินดุลมาตลอด
 - ปี 2541 ไทยเกินดุลการค้าเป็นมูลค่า 3,494.80 ล้านบาท
 - ปี 2544 ไทยเกินดุลการค้าเป็นมูลค่า 2,635.93 ล้านบาท
- ดังนั้น จะเห็นได้ว่า หลังจากการรวมกลุ่ม AFTA ไทยได้ดุลการค้ามา

อย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 9 มูลค่าการค้าของไทยกับกลุ่ม AFTA

หน่วย : ล้านบาทสหรัฐ

ปี	2540	2541	2542	2543	2544
มูลค่าการค้า	20,861.60	16,297.00	18,778.00	23,828.50	22,656.69
การส่งออก	12,734.00	9,895.90	10,871.60	13,482.22	12,646.31
การนำเข้า	8,127.60	6,401.10	7,906.40	10,346.28	10,010.38
ดุลการค้า	4,606.40	3,494.80	2,965.20	3,135.94	2,635.93

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศการค้าระหว่างประเทศ กรมส่งเสริมการค้า

2. สินค้าออกส่วนใหญ่มีมูลค่าการส่งออกสูงขึ้น ช่วยเพิ่มรายได้เงินตราต่างประเทศ ทั้งนี้ การส่งออกขยายตัวเพิ่มขึ้นทั้งในส่วนของสินค้าเกษตร สินค้าเกษตรแปรรูป และสินค้าอุตสาหกรรม ซึ่งจะช่วยให้สาขาเศรษฐกิจต่าง ๆ มีรายได้และมีการจ้างงานเพิ่มขึ้น

หน่วย : ล้านบาทสหรัฐ

รายการ	2535	2541	2544
สินค้าเกษตร	607.60	1,256.22	848.97
สินค้าอุตสาหกรรมการเกษตร	284.40	710.64	954.07
สินค้าอุตสาหกรรม	3,332.50	7,082.42	9,197.08

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศการค้าระหว่างประเทศ กรมส่งเสริมการส่งออก

3. อัตราภาษีที่ลดลงทำให้สินค้าเข้ามีราคาถูกลง ส่งผลให้มีการนำเข้าสินค้าต่าง ๆ โดยเฉพาะ สินค้าทุน วัตถุดิบ และสินค้าสำเร็จรูปเพิ่มขึ้น ช่วยให้การผลิตขยายตัวและต้นทุนการผลิตลดลง ซึ่งในส่วนนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการทั้งที่อยู่ในภาคเกษตร และภาคอุตสาหกรรม

หน่วย : ล้านบาทสหรัฐ

รายการ	2535	2541	2544
สินค้าเชื้อเพลิง	1,726.30	479.44	1,763.56
สินค้าทุน	1,682.70	3,531.83	4,507.84
สินค้าวัตถุดิบและสำเร็จรูป	1,666.30	1,799.10	2,621.51
สินค้าบริโภค	340.50	527.20	843.01
ยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง	23.00	16.03	172.16

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศการค้าระหว่างประเทศ กรมส่งเสริมการส่งออก

4. ผู้บริโภคจะได้ประโยชน์จากการที่สินค้าอุปโภคบริโภคมีราคาถูกลง โดยมีสินค้าที่มีคุณภาพและรูปแบบหลากหลายให้เลือกซื้อ

5. ประเทศไทยจะเป็นแหล่งดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ ทั้งนี้ เป็นผลจากการที่อาเซียนได้กลายเป็นตลาดการค้าเสรีที่มีขนาดใหญ่ มีประชากรเกือบ 500 ล้านคน จึงเป็นที่สนใจของนักลงทุนต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศไทยซึ่งมีความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน และตั้งอยู่ในศูนย์กลางของภูมิภาคนี้

อนาคตของกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน

เมื่อถึงปีพ.ศ. 2546 อาจถือได้ว่า AFTA สมบูรณ์แล้ว แต่ปัญหาที่อาจยังคงค้างอยู่ ได้แก่ มาตรการที่มีใช้ภาษี ซึ่งจะต้องมีการลดหรือเลิกกันไป นอกจากนี้ อาจมีบางประเทศไม่ยอมปฏิบัติตามพันธกรณี ก็ต้องมีการเจรจากัน

โดยที่ AFTA เป็นเรื่องของการค้าสินค้าแต่เพียงอย่างเดียว ดังนั้น เมื่อ AFTA สมบูรณ์แล้ว เราก็จะมีการขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอาเซียนด้านอื่น ในกรอบกว้างและกรอบลึกต่อไป เช่น ในด้านการค้าบริการ การลงทุน เป็นต้น

นอกจากนี้ การจะขยายขอบเขตการค้าเสรีนี้นอกเขตอาเซียนก็มีความเป็นไปได้ เพราะไม่ได้จำกัดว่าจะต้องทำการค้าเสรีเฉพาะในอาเซียน แต่ที่ทำกันในอาเซียนกันก่อนเพื่อเป็นการเริ่มต้น เป็นการเตรียมตัวก่อนเข้าสู่เวทีโลก และขณะนี้ AFTA ทั้ง 10 ประเทศกำลังอยู่ระหว่างการศึกษาว่า จะขยายเขต AFTA ออกไปครอบคลุมถึงเอเชียเหนือ ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น เกาหลี ออสเตรเลีย เช่นที่ทางทวีปอเมริกา และทวีปยุโรปทำอยู่ ซึ่งรวมทั้งกำลังศึกษาความเป็นไปได้และการหารูปแบบ หรือวิธีการที่เหมาะสม หากเป็นผลสำเร็จจะช่วยให้การค้าระหว่างอาเซียนกับประเทศในภูมิภาคนี้ขยายตัวมากขึ้น ซึ่งจะเป็นโอกาสให้ไทยสามารถขยายการส่งออกได้มากขึ้นด้วย

สำหรับเรื่องเงินสกุลเดียวกันคงต้องใช้เวลาอีกนานมาก เพราะมีปัญหาในขั้นตอนหลายอย่างทั้งทางด้านเทคนิคและนโยบายด้านเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ อีกทั้งแต่ละประเทศยังมีความพร้อมไม่เท่ากัน ทั้งนี้ ประเทศเป็นเจ้าของเงินสกุลที่จะใช้เป็นเงินสกุลหลัก หรือ Key Currency นี้จะต้องมีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจอย่างมาก แม้แต่สิงคโปร์ที่มีการเสนอให้เป็นเงินสกุลหลักก็ยังไม่พร้อม ไม่เหมือนกรณีเงินยูโรที่ทำได้ เนื่องจากได้เตรียมการมาก่อนหน้าถึง 30-40 ปีแล้ว

บทที่ 5

กลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือส่งผลกระทบต่อการค้าของไทย

ภาวะการค้าของกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ

สหรัฐอเมริกา

ในปี 2533 มูลค่าการส่งออกของสหรัฐอเมริกา ไปยังเม็กซิโก คิดเป็นร้อยละ 7.2 ของการส่งออกทั้งหมดของสหรัฐอเมริกา และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 9.1 ในปี 2533 จากนั้นก็เพิ่มอย่างไม่ต่อเนื่องจนกระทั่งสูงสุดที่ร้อยละ 14.1 ในปี 2543 ส่วนการนำเข้าจากเม็กซิโกคิดเป็นร้อยละ 6 ของการนำเข้าของสหรัฐอเมริกา ในปี 2533 และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นร้อยละ 10.9 ในปี 2543

สำหรับมูลค่าการส่งออกและนำเข้าของสหรัฐอเมริกา ไปยังแคนาดาในปี 2523 การค้าของแคนาดามีสัดส่วนประมาณร้อยละ 16 ซึ่งสูงกว่าเม็กซิโกกว่า 2 เท่า สัดส่วนนี้เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนในปี 2528 และอยู่ในระดับใกล้เคียงกันในปีต่อ ๆ มา ล่าสุดในปี 2543 การส่งออกของสหรัฐอเมริกาไปแคนาดาคิดเป็นร้อยละ 22.6 ของการส่งออกของสหรัฐอเมริกา ส่วนการนำเข้าของสหรัฐอเมริกาจากแคนาดาคิดเป็นร้อยละ 18.5 ของการนำเข้าของสหรัฐอเมริกา (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 การส่งออกและนำเข้าของสหรัฐอเมริกากับประเทศในกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ

หน่วย : พันล้านเหรียญสหรัฐฯ

ปี	ส่งออกรวม	ส่งออกไป Mexico	%	ส่งออกไป Canada	%
2523	220.8	15.1	6.9	35.4	16.0
2528	213.1	13.6	6.4	47.3	22.2
2533	393.1	28.4	7.2	83.0	21.1
2534	421.8	33.3	7.9	85.1	20.2
2535	447.3	40.6	9.1	90.2	20.2
2536	465.4	41.6	8.9	100.2	21.5
2537	512.4	50.8	9.9	114.3	22.3
2538	583.5	46.3	7.9	126.0	21.6
2539	622.9	56.8	9.1	132.6	21.3
2540	687.6	71.4	7.2	150.1	21.8
2541	680.0	79.0	11.6	154.2	22.7
2542	690.5	86.4	12.5	163.0	23.6
2543	772.0	108.6	14.1	174.6	22.6

ปี	นำเข้ารวม	นำเข้าจาก Mexico	%	นำเข้าจาก Canada	%
2523	257.0	12.8	5.0	42.0	16.3
2528	361.6	19.4	5.4	69.4	19.2
2533	517.0	30.8	6.0	93.8	18.1
2534	509.3	31.9	6.3	93.7	18.4
2535	552.6	35.9	6.5	101.3	18.3
2536	600.0	40.7	6.8	113.6	18.9
2537	689.3	50.4	7.3	132.0	19.1
2538	771.0	62.8	8.1	148.3	19.2
2539	817.8	74.1	9.1	159.7	19.5
2540	898.7	87.2	9.7	171.4	19.1
2541	944.6	96.1	10.2	178.0	18.8
2542	1,048.4	109.5	10.4	198.8	19.0
2543	1,238.2	135.1	10.9	229.2	18.5

ที่มา : International Monetary Fund, Direction of trade statistics

แคนาดา

การค้าระหว่างแคนาดากับเม็กซิโกไม่ค่อยจะมีความสำคัญมากนัก ดังจะเห็นได้ว่าในปี 2533 การส่งออกของแคนาดาไปยังเม็กซิโกคิดเป็นร้อยละ 0.6 ของการส่งออกของแคนาดา การนำเข้าก็มีสัดส่วนแค่ร้อยละ 1.2 เท่านั้น และแม้ว่าในปัจจุบันมูลค่าการค้าระหว่างแคนาดากับเม็กซิโกจะเพิ่มสูงขึ้นกว่าเดิมมาก แต่สัดส่วนของการส่งออกและนำเข้าของแคนาดากับเม็กซิโกก็ยังคงมีสัดส่วนที่น้อยอยู่ โดยในปี 2543 สัดส่วนการส่งออกของแคนาดาไปเม็กซิโกคิดเป็นร้อยละ 0.5 ของการส่งออกของแคนาดา ในขณะที่สัดส่วนการนำเข้าของแคนาดาจากเม็กซิโกคิดเป็นร้อยละ 3.3 ของการนำเข้าของแคนาดา ดังนั้น ความสัมพันธ์ทางการค้าของแคนาดากับเม็กซิโกจึงมีน้อยมาก

ในการกลับกันสหรัฐอเมริกา มีบทบาทอย่างมากต่อการค้าของแคนาดา โดยตั้งแต่ปี 2523 การส่งออกของแคนาดาไปสหรัฐอเมริกา คิดเป็นร้อยละ 60.6 ของการส่งออกของแคนาดา และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 75.4 ในปี 2533 และในปี 2543 มีสัดส่วนมากถึงร้อยละ 87.5 ด้านการนำเข้าจากสหรัฐอเมริกาคิดเป็นร้อยละ 62.9 ของการนำเข้าทั้งหมดในปี 2533 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 64.4 ในปี 2543 ทั้งนี้โดยมีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 การส่งออกและนำเข้าของแคนาดา กับประเทศในกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ

หน่วย : พันล้านเหรียญสหรัฐฯ

ปี	ส่งออกรวม	ส่งออกไป Mexico	%	ส่งออกไป USA	%
2523	67.7	0.4	0.6	41.1	60.6
2528	90.8	0.3	0.3	68.3	75.2
2533	126.4	0.5	0.4	95.4	75.4
2534	126.2	0.4	0.3	95.6	75.8
2535	133.4	0.6	0.5	103.9	77.8
2536	140.7	0.6	0.4	114.4	81.3
2537	161.3	0.7	0.4	133.1	82.5
2538	190.2	0.8	0.4	152.9	80.4
2539	200.1	0.9	0.4	164.8	82.3
2540	213.0	0.9	0.4	177.3	83.2
2541	211.4	0.9	0.4	182.8	86.5
2542	237.3	1.0	0.4	208.0	87.7
2543	275.2	1.4	0.5	240.7	87.5

ปี	นำเข้ารวม	นำเข้าจาก Mexico	%	นำเข้าจาก USA	%
2523	61.0	0.3	0.5	41.2	67.5
2528	78.7	1.0	1.2	54.1	68.7
2533	119.7	1.5	1.2	75.3	62.9
2534	120.5	2.1	1.8	45.0	62.3
2535	124.8	2.2	1.8	79.3	63.5
2536	134.9	2.7	2.0	87.8	65.0
2537	151.5	3.1	2.1	99.6	65.8
2538	163.3	3.8	2.3	109.0	66.7
2539	170.0	4.3	2.5	114.6	67.4
2540	195.5	5.0	2.5	131.9	67.5
2541	200.3	5.1	2.5	136.8	68.3
2542	214.2	6.3	2.9	143.5	67.0
2543	238.8	7.8	3.3	153.7	64.4

ที่มา : International Monetary Fund, Direction of trade statistics

เม็กซิโก

ในมุมมองของเม็กซิโก สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญที่สุด ดังจะเห็นได้จากสัดส่วนการส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกา ในปี 2543 มีค่าสูงถึงร้อยละ 88.7 เมื่อเทียบกับการส่งออกไปแคนาดา ซึ่งมีค่าเพียงร้อยละ 2 เท่านั้น ด้านการนำเข้าก็เช่นเดียวกันเม็กซิโกนำเข้าจากสหรัฐอเมริกา คิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 73.1 ของการนำเข้าของเม็กซิโก ทั้งนี้โดยมีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 การส่งออกและนำเข้าของเม็กซิโกกับประเทศในกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ

หน่วย : พันล้านเหรียญสหรัฐฯ

ปี	ส่งออกรวม	ส่งออกไป USA	%	ส่งออกไป Canada	%
2523	18.0	12.5	69.4	0.1	0.8
2528	26.8	19.0	70.8	0.4	1.8
2533	40.7	32.3	79.4	0.2	0.8
2534	42.7	34.0	79.5	1.1	2.7
2535	46.2	37.5	81.1	1.0	2.2
2536	51.8	43.1	83.3	1.5	3.0
2537	60.9	51.9	85.3	1.5	2.4
2538	79.5	66.5	83.6	2.0	2.5
2539	96.0	80.7	84.0	2.2	2.3
2540	110.4	94.5	85.6	2.2	2.0
2541	106.8	87.3	81.8	4.9	4.5
2542	136.4	120.4	83.2	2.4	1.8
2543	166.5	147.7	88.7	3.4	2.0

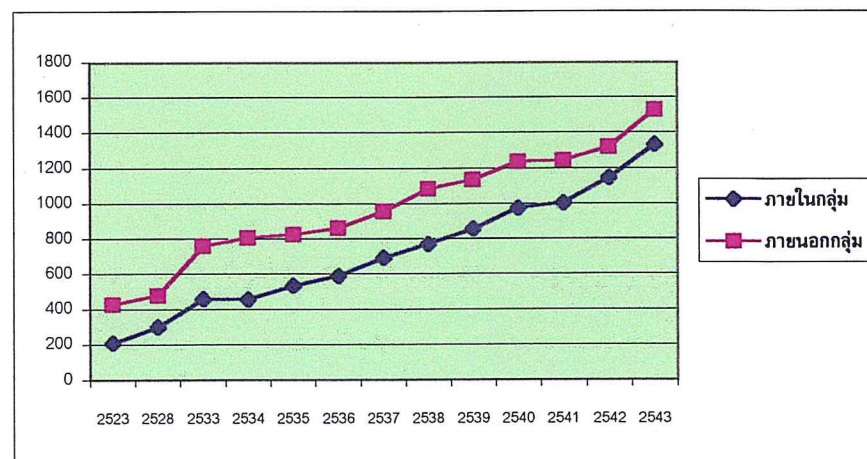
ปี	นำเข้ารวม	นำเข้าจาก USA	%	นำเข้าจาก Canada	%
2523	17.7	10.9	61.6	0.3	1.8
2528	13.4	9.0	66.6	0.2	1.8
2533	30.0	19.8	66.1	0.4	1.3
2534	49.9	36.9	73.9	0.7	1.4
2535	62.1	44.3	71.3	1.1	1.7
2536	65.4	46.6	71.2	1.2	1.8
2537	79.3	57.0	71.8	1.6	2.0
2538	72.5	54.0	74.5	1.4	1.9
2539	89.5	67.6	75.6	1.7	1.9
2540	109.8	82.2	74.8	2.0	1.8
2541	106.9	79.0	73.9	0.9	0.8
2542	142.0	105.3	74.2	2.9	2.0
2543	174.5	127.5	73.1	4.0	2.3

ที่มา : International Monetary Fund, Direction of trade statistics

ผลกระทบจากการรวมกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ

จากตารางที่ 13 และภาพที่ 5 จะเห็นว่ามูลค่าการค้าของกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (NAFTA) ทั้งภายในและภายนอกกลุ่ม มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ

ภาพที่ 5 มูลค่าการค้าภายในและภายนอกกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ

ตารางที่ 13 มูลค่าการค้าทั้งภายในกลุ่มและภายนอกกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ

หน่วย : พันล้านเหรียญสหรัฐ

	มูลค่าการค้า												
	2523	2528	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543
ภายในกลุ่ม	212.1	302.0	461.4	459.8	537.9	594.0	696.0	773.8	860.0	976.1	1,005.0	1,147.5	1,333.7
ภายนอกกลุ่ม	430.1	482.4	765.5	810.6	828.5	864.2	958.7	1,086.2	1,136.3	1,238.9	1,245.0	1,321.3	1,531.5
รวม	642.2	784.4	1,226.9	1,270.4	1,366.4	1,458.2	1,654.7	1,860.0	1,996.3	2,215.0	2,250.0	2,468.8	2,865.2

ที่มา : จากการค้ารวม

ตารางที่ 14 อัตราการขยายตัวของการค้าทั้งภายในและภายนอกกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ

หน่วย : ร้อยละ

	อัตราการขยายตัว											
	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543		
ในกลุ่ม	- 0.35	16.99	10.43	17.17	11.18	11.14	13.50	2.96	14.18	16.23		
นอกกลุ่ม	5.89	2.21	4.31	10.93	13.30	4.61	9.03	0.49	6.13	15.91		

ที่มา : จากการค้ารวม

ตารางที่ 15 สัดส่วนการค้าทั้งภายในและภายนอกกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ

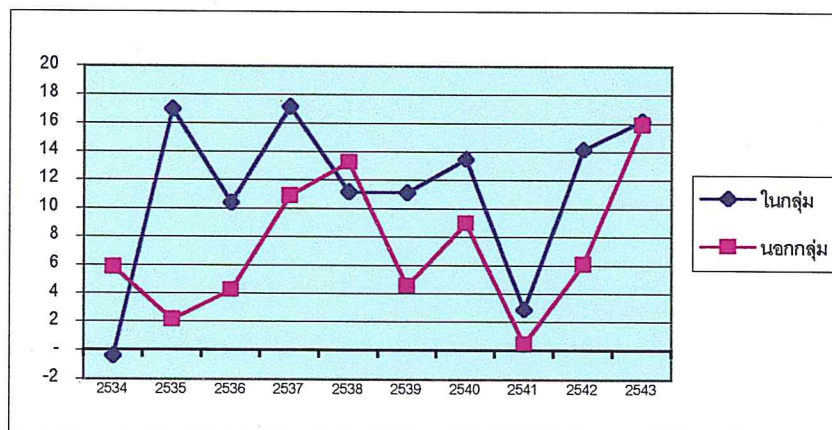
หน่วย : ร้อยละ

	สัดส่วน												
	2523	2528	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543
ในกลุ่ม	33.03	38.50	37.61	36.19	39.37	40.74	42.06	41.60	43.08	44.07	44.67	46.48	46.55
นอกกลุ่ม	66.97	61.50	62.39	63.81	60.63	59.26	57.94	58.40	56.92	55.93	55.33	53.52	53.45
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา : จากการค้ารวม

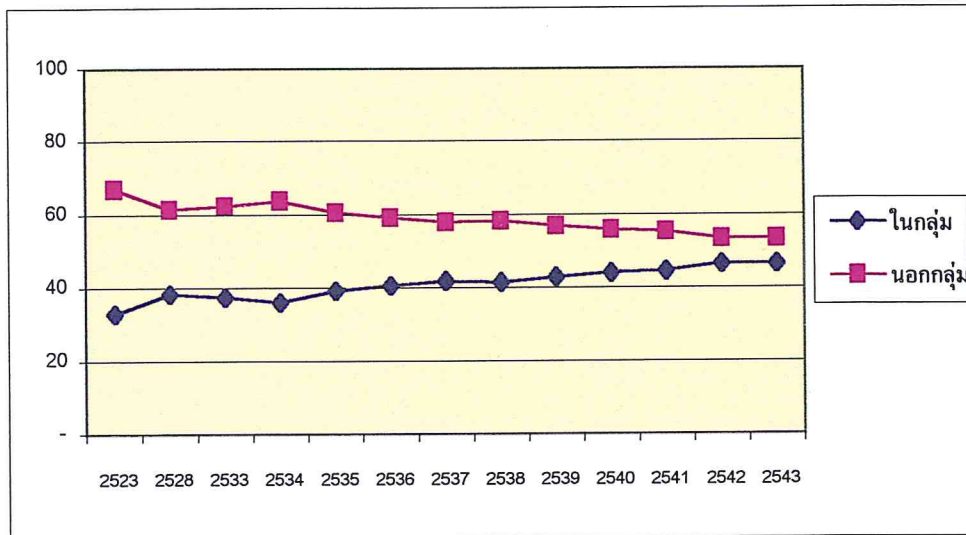
แต่เมื่อพิจารณาจากอัตราการขยายตัวของมูลค่าการค้าของ NAFTA ในตารางที่ 14 และภาพที่ 6 จะพบว่า ในปี 2540 อัตราการขยายตัวของมูลค่าการค้าภายในกลุ่มสูงขึ้นมาอยู่ที่ร้อยละ 13.50 ทั้งที่ก่อนหน้านี้ ในปี 2539 มีอัตราการขยายตัวเพียงแค่ประมาณร้อยละ 11.14 เท่านั้น ในขณะที่เดียวกันอัตราการขยายตัวของมูลค่าการค้าภายนอกกลุ่มในปี 2539 ก็เพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน โดยที่อยู่ที่ประมาณร้อยละ 4.61 นอกจากนี้หลังจากปี 2539 เป็นต้นไปนั้น อัตราการขยายตัวของมูลค่าการค้าภายในกลุ่มจะอยู่ในระดับที่สูงกว่าอัตราการขยายตัวของมูลค่าการค้าภายนอกกลุ่มเสมอ

ภาพที่ 6 อัตราการขยายตัวของมูลค่าการค้าภายในและภายนอกกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ

นอกจากนี้ หากพิจารณาสัดส่วนของมูลค่าการค้าภายในและภายนอกกลุ่ม NAFTA ในตารางที่ 15 และภาพที่ 7 จะพบว่าสัดส่วนของมูลค่าการค้าภายในกลุ่มน้อยกว่าภายนอกกลุ่ม โดยในปี 2539 - 2543 สัดส่วนการค้าภายในกลุ่มเฉลี่ยร้อยละ 44.97 ส่วนการค้าภายนอกกลุ่มเฉลี่ยร้อยละ 55.03

ภาพที่ 7 สัดส่วนของมูลค่าการค้าภายในและภายนอกกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ

ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงมูลค่าการค้า อัตราการขยายตัวและสัดส่วนของมูลค่าการค้าภายในกลุ่มและภายนอกกลุ่ม NAFTA ที่กล่าวมาข้างต้น มาประกอบกันแล้ว จึงอาจกล่าวได้ว่านโยบายการรวมกลุ่มของ NAFTA เริ่มมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดการเบี่ยงเบนทางการค้าหรือมีการค้ากับประเทศนอกกลุ่มลดลง (Trade Diversion) และยังมีแนวโน้มที่จะมีการค้าภายในกลุ่มกัน (Trade Creation) มากยิ่งขึ้นในอนาคต

ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทยกับกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทยกับกลุ่ม NAFTA จะเปรียบเทียบปี 2544 กับปี 2539 ซึ่งเป็นปีที่มีการดำเนินการ NAFTA แล้ว ทั้งนี้เพื่อเปรียบเทียบระหว่างอดีตและปัจจุบันว่า การรวมกลุ่มจะส่งผลต่อการค้าไทยแตกต่างกันอย่างไร

ในปี 2544 การค้าระหว่างประเทศของไทยกับ NAFTA มีสัดส่วนร้อยละ 22.17 ของมูลค่าการส่งออกของไทย และมูลค่าการค้าของไทยเพิ่มขึ้นจาก 20,457.10 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2539 เป็น 20,508.70 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2542 และมีมูลค่า 22,125.02 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2544

มูลค่าการส่งออกของไทยไปยังกลุ่ม NAFTA เพิ่มขึ้นจาก 10,732.70 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2539 เป็น 14,494.64 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2544 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 35.05

โครงสร้างการส่งออกสินค้าไป NAFTA เปรียบเทียบกับปี 2539 กับปี 2544 ปรากฏว่า สินค้าเกษตรกรรมมีสัดส่วนลดลง ในขณะที่สินค้าอุตสาหกรรม สินค้าแร่และเชื้อเพลิงมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น ส่วนสินค้าอุตสาหกรรมการเกษตรมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน

รายการ	ปี 2544	หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐ		
		สัดส่วน (%)	ปี 2539	สัดส่วน (%)
1. สินค้าเกษตรกรรม	1,128.69	7.79	1,205.90	11.24
2. สินค้าอุตสาหกรรมการเกษตร	1,269.46	8.76	954.80	8.90
3. สินค้าอุตสาหกรรม	11,534.46	79.58	8,168.10	76.11
4. สินค้าแร่และเชื้อเพลิง	59.45	0.41	20.20	0.19
5. อื่น ๆ (ธุรกรรมพิเศษ เช่น ของที่ติดไปกับตน)	502.58	3.47	383.60	3.57

ที่มา : สำนักบริหารสารสนเทศการพาณิชย์ โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร
ประมวลผลโดย : ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจการค้า กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

- สินค้าส่งออกที่มีมูลค่าสูง 5 อันดับแรกในปี 2544 ได้แก่ คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ เสื้อผ้าสำเร็จรูป เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์และส่วนประกอบ อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป และแผงวงจรไฟฟ้า ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2539 ปรากฏว่ามูลค่าการส่งออกสินค้านี้ของไทยเพิ่มขึ้น

หน่วย : ล้านเหรียญสหรัฐฯ

รายการ	ปี 2544	△ %จาก ปี 2539	ปี 2539
1. คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ	1,841.80	46.43	1,257.80
2. เสื้อผ้าสำเร็จรูป	1,715.75	40.28	1,223.10
3. เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์และส่วนประกอบ	668.58	164.05	253.20
4. อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป	912.92	44.43	632.10
5. แผงวงจรไฟฟ้า	741.06	13.24	654.40

ที่มา : สำนักบริหารสารสนเทศการพาณิชย์ โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร

ประมวลผลโดย : ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจการค้า กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

- ตลาดส่งออกสำคัญของไทยใน NAFTA เมื่อเปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกในปีล่าสุดคือปี 2544 กับปี 2539 พบว่าไทยส่งออกไปทุกประเทศเพิ่มขึ้นสูงมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งออกไปยังประเทศเม็กซิโก

หน่วย : ล้านเหรียญสหรัฐฯ

ประเทศในกลุ่ม NAFTA	ปี 2544	△ %จาก ปี 2539	ปี 2539
1. สหรัฐอเมริกา	13,277.55	31.97	10,061.30
2. แคนาดา	789.19	31.20	601.50
3. เม็กซิโก	427.90	513.04	69.80

ที่มา : สำนักบริหารสารสนเทศการพาณิชย์ โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร

ประมวลผลโดย : ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจการค้า กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

การนำเข้า

- การนำเข้าจาก NAFTA มีมูลค่า 9,724.40 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2539 ลดลงเหลือ 6,345.20 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2541 และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็น 7,630.38 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2544

- โครงสร้างการนำเข้าสินค้าจาก NAFTA เปรียบเทียบระหว่างปี 2539 กับปี 2544 ปรากฏว่า สินค้าที่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น คือ สินค้าเชื้อเพลิง และสินค้าทุน ส่วนสินค้าที่มีสัดส่วนลดลง คือ สินค้าวัตถุดิบกึ่งสำเร็จรูป สินค้าบริโภค และยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง

หน่วย : ล้านเหรียญสหรัฐฯ

รายการ	ปี 2544	สัดส่วน (%)	ปี 2539	สัดส่วน (%)
1. สินค้าเชื้อเพลิง	43.44	0.57	35.90	0.37
2. สินค้าทุน	5,011.48	65.68	5,765.10	59.28
3. สินค้าวัตถุดิบกึ่งสำเร็จรูป	1,833.95	24.03	2,476.30	25.46
4. สินค้าบริโภค	632.09	8.28	1,231.50	12.66
5. ยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง	52.33	0.69	120.90	1.24
6. สินค้าอื่น ๆ	57.09	0.75	94.80	0.97

ที่มา : สำนักบริหารสารสนเทศการพาณิชย์ โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร
ประมวลผลโดย : ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจการค้า กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

- สินค้านำเข้าที่มูลค่าสูง 5 อันดับแรกในปี 2544 ได้แก่ แผงวงจรไฟฟ้า เคมีภัณฑ์ เครื่องจักรใช้ในอุตสาหกรรม เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ และ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2539 ปรากฏว่า มูลค่านำเข้าสินค้าบางรายการลดลง คือ เคมีภัณฑ์ เครื่องจักรใช้ในอุตสาหกรรม และ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ

หน่วย : ล้านเหรียญสหรัฐฯ

รายการ	ปี 2544	△ %จาก ปี 2539	ปี 2539
1. แผงวงจรไฟฟ้า	1,699.99	16.74	1,456.20
2. เคมีภัณฑ์	718.73	-8.59	786.30
3. เครื่องจักรใช้ในอุตสาหกรรม	580.13	-53.85	1,257.00
4. เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	738.89	1.12	730.70
5. เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ	595.63	-29.41	843.80

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจการค้า กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

- แหล่งนำเข้าสำคัญของไทยใน NAFTA เมื่อเปรียบเทียบการนำเข้าในปีล่าสุด คือ ปี 2544 กับปี 2539 พบว่า มูลค่าการนำเข้าของไทยจากทุกประเทศลดลง

หน่วย : ล้านเหรียญสหรัฐฯ			
ประเทศในกลุ่ม NAFTA	ปี 2544	△ %จาก ปี 2539	ปี 2539
1. สหรัฐอเมริกา	7,159.41	-20.68	9,026.00
2. แคนาดา	344.43	-36.74	544.50
3. เม็กซิโก	126.53	-17.78	153.90

ที่มา : สำนักบริหารสารสนเทศการพาณิชย์ โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร

ประมวลผลโดย : ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจการค้า กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ดุลการค้า

ทางด้านดุลการค้าของไทยกับกลุ่มประเทศใน NAFTA ไทยได้ดุลการค้าเพิ่มขึ้นจากเดิม 1,008.30 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2539 มาเป็น 6,776.30 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2542 และเป็นมูลค่า 6,864.26 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2544 ทั้งนี้ก็เนื่องจากมูลค่าการนำเข้าของไทยจากประเทศในกลุ่มนี้ที่ลดลงดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น จะเห็นได้ว่า แม้จะมีการรวมกลุ่ม NAFTA แล้ว ไทยยังคงได้ดุลการค้ามาอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 16 มูลค่าการค้าของไทยกับกลุ่ม NAFTA

หน่วย : ล้านเหรียญสหรัฐฯ						
ปี	2539	2540	2541	2542	2543	2544
มูลค่าการค้า	20,457.10	21,453.00	19,398.90	20,508.70	23,819.19	22,125.02
การส่งออก	10,732.70	12,123.10	13,053.70	13,642.50	16,033.67	14,494.64
การนำเข้า	9,724.40	9,329.90	6,345.20	6,866.20	7,785.52	7,630.38
ดุลการค้า	1,008.30	2,793.20	6,708.50	6,776.30	8,248.15	6,864.26

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศการค้าระหว่างประเทศ กรมส่งเสริมการค้าส่งออก

บทที่ 6

กลุ่มสหภาพยุโรปส่งผลกระทบต่อการค้าของไทย

ภาวะการค้าของกลุ่มสหภาพยุโรป

กลุ่มสหภาพยุโรป (EU) เป็นตลาดนำเข้าที่สำคัญตลาดหนึ่งของโลก มีประเทศสมาชิกถึง 15 ประเทศ จากตารางที่ 17 จะพบว่าในปี 2539-2543 มีมูลค่าการค้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมูลค่าเพิ่มจาก 3,889.70 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2539 เป็น 4,478.10 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2543 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.13 โดยมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3.03 ต่อปี

ตารางที่ 17 มูลค่าการค้าของสหภาพยุโรป

มูลค่า : พันล้านเหรียญสหรัฐฯ

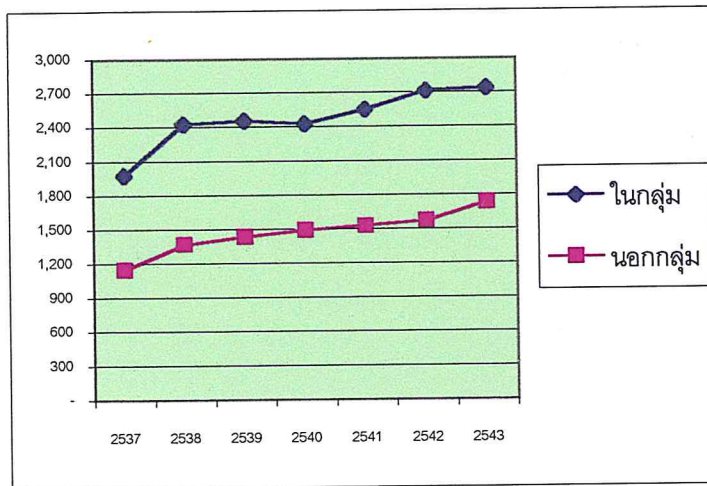
ปี	2539	2540	2541	2542	2543
มูลค่าการค้า	3,889.70	3,923.50	4,085.80	4,285.90	4,478.10
การส่งออก	1,938.90	1,967.10	2,056.10	2,165.40	2,276.10
การนำเข้า	1,950.80	1,956.40	2,029.70	2,120.50	2,202.00

ที่มา : International Monetary Fund, Direction of trade statistics

ผลกระทบจากการรวมกลุ่มสหภาพยุโรป

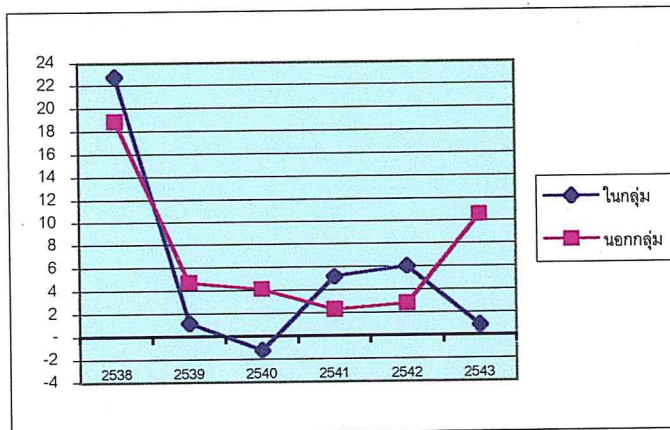
จากตารางที่ 18 และภาพที่ 8 จะเห็นได้ว่ามูลค่าการค้าของกลุ่ม EU ทั้งภายในและภายนอก มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ

ภาพที่ 8 มูลค่าการค้าภายในและภายนอกกลุ่มสหภาพยุโรป

แต่เมื่อพิจารณาอัตราการขยายตัวของมูลค่าการค้าของกลุ่ม EU ในตารางที่ 19 และภาพที่ 9 จะพบว่าอัตราการขยายตัวในปี 2541 – 2543 เพิ่มขึ้น แต่ในปี 2543 อัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 0.96 ส่วนการค้ากับประเทศนอกกลุ่มมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น และในปี 2543 ขยายตัวสูงถึงร้อยละ 10.56

ภาพที่ 9 อัตราการขยายตัวของมูลค่าการค้าภายในและภายนอกกลุ่มสหภาพยุโรป

นอกจากนี้ หากพิจารณาสัดส่วนมูลค่าการค้าภายในและภายนอกกลุ่ม EU ในตารางที่ 20 และภาพที่ 10 จะพบว่าสัดส่วนของมูลค่าการค้าภายในกลุ่มยังมากกว่าภายนอกกลุ่ม โดยในปี 2537 – 2543 สัดส่วนการค้าภายในกลุ่มเฉลี่ยร้อยละ 62.74 ส่วนการค้าภายนอกกลุ่มเฉลี่ยร้อยละ 37.26

ตารางที่ 18 มูลค่าการค้าทั้งภายในและภายนอกกลุ่มสหภาพยุโรป

หน่วย : พันล้านเหรียญสหรัฐ

	มูลค่าการค้า				
	2537	2538	2539	2540	2541
ในกลุ่ม	1,977.73	2,428.24	2,454.74	2,428.89	2,556.20
นอกกลุ่ม	1,152.47	1,369.76	1,434.96	1,494.61	1,529.60
รวม	3,130.20	3,798.00	3,889.70	3,923.50	4,085.80

ที่มา : จากการค้าจำนวน

ตารางที่ 19 อัตราการขยายตัวของการค้าทั้งภายในและภายนอกกลุ่มสหภาพยุโรป

หน่วย : ร้อยละ

	อัตราการขยายตัว			
	2538	2539	2540	2541
ในกลุ่ม	22.78	1.09	- 1.05	5.24
นอกกลุ่ม	18.85	4.76	4.16	2.34

ที่มา : จากการค้าจำนวน

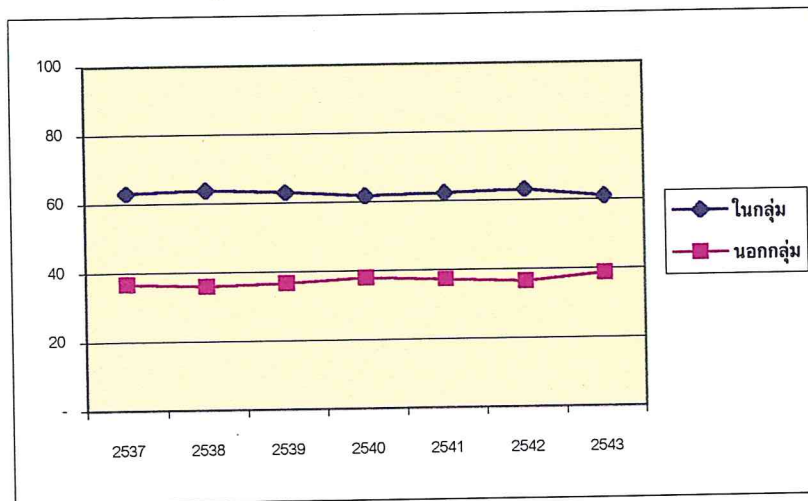
ตารางที่ 20 สัดส่วนการค้าทั้งภายในและภายนอกกลุ่มสหภาพยุโรป

หน่วย : ร้อยละ

	สัดส่วน			
	2537	2538	2539	2540
ในกลุ่ม	63.18	63.93	63.11	61.91
นอกกลุ่ม	36.82	36.07	36.89	38.09
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา : จากการค้าจำนวน

ภาพที่ 10 สัดส่วนของมูลค่าการค้าภายในและภายนอกกลุ่มสหภาพยุโรป

ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงมูลค่าการค้า อัตราการขยายตัวและสัดส่วนของมูลค่าการค้าภายในและภายนอกกลุ่ม EU ที่กล่าวมาข้างต้น มาประกอบกันแล้ว จึงอาจกล่าวได้ว่า นโยบายการรวมกลุ่มของ EU ก่อให้เกิดการเบี่ยงเบนทางการค้า หรือมีการค้ากับประเทศนอกกลุ่มลดลง (Trade Diversion)

ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทยกับกลุ่มสหภาพยุโรป

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทยกับกลุ่ม EU จะเปรียบเทียบปี 2544 กับปี 2539 ซึ่งเป็นปีที่มีการดำเนินการ EU แล้ว ทั้งนี้เพื่อเปรียบเทียบระหว่างอดีตและปัจจุบันว่า การรวมกลุ่มจะส่งผลต่อการค้าไทยแตกต่างกันอย่างไร

ในปี 2544 การค้าระหว่างประเทศของไทยกับ EU มีสัดส่วนร้อยละ 16.14 ของมูลค่าการส่งออกของไทย และมูลค่าการค้าของไทยลดลงจาก 19,802.50 ล้านบาทในปี 2539 เหลือ 18,181.40 ล้านบาทในปี 2540 และมีมูลค่า 18,124.32 ล้านบาทในปี 2544

มูลค่าการส่งออกของไทยไปยังกลุ่ม EU เพิ่มขึ้นจาก 8,916.60 ล้านบาทในปี 2539 เป็น 10,553.04 ล้านบาทในปี 2544 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 18.35

โครงสร้างการส่งออกสินค้าไป EU เปรียบเทียบกับปี 2539 กับปี 2544 ปรากฏว่า สินค้าเกษตรกรรม และสินค้าอุตสาหกรรมการเกษตรมีสัดส่วนลดลง ในขณะที่สินค้าอุตสาหกรรม สินค้าแร่และเชื้อเพลิงมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น

หน่วย : ล้านเหรียญสหรัฐฯ

รายการ	ปี 2544	สัดส่วน (%)	ปี 2539	สัดส่วน (%)
1. สินค้าเกษตรกรรม	985.58	9.34	1,223.30	13.72
2. สินค้าอุตสาหกรรมการเกษตร	466.29	4.42	633.80	7.11
3. สินค้าอุตสาหกรรม	8,673.01	82.19	6,772.30	75.95
4. สินค้าแร่และเชื้อเพลิง	63.37	0.60	30.30	0.34
5. อื่นๆ(ธุรกรรมพิเศษ เช่น ของที่ติดไปกับตน)	364.78	3.46	256.80	2.88

ที่มา : สำนักบริหารสารสนเทศการพาณิชย์ โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร

ประมวลผลโดย : ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจการค้า กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

- สินค้าส่งออกที่มีมูลค่าสูง 5 อันดับแรก ในปี 2544 ได้แก่ คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ แผงวงจรไฟฟ้า เสื้อผ้าสำเร็จรูป และอัญมณีและเครื่องประดับ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2539 ปรากฏว่า มูลค่าส่งออกสินค้าบางรายการลดลง คือ เสื้อผ้าสำเร็จรูป และอัญมณีและเครื่องประดับ

หน่วย : ล้านเหรียญสหรัฐฯ

รายการ	ปี 2544	△ %จาก ปี 2539	ปี 2539
1. คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ	1,589.77	24.80	1,273.90
2. รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	1,027.57	331.21	238.30
3. แผงวงจรไฟฟ้า	718.48	125.87	318.10
4. เสื้อผ้าสำเร็จรูป	611.95	-8.90	671.70
5. อัญมณีและเครื่องประดับ	523.50	-6.82	561.80

ที่มา : สำนักบริหารสารสนเทศการพาณิชย์ โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร

ประมวลผลโดย : ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจการค้า กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

- ตลาดส่งออกสำคัญของไทยใน EU เมื่อเปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกในปีล่าสุดคือปี 2544 กับปี 2539 พบว่าส่วนมากไทยส่งออกไปเกือบทุกประเทศเพิ่มขึ้น ยกเว้น ประเทศเยอรมนี ฝรั่งเศส เดนมาร์ก และฟินแลนด์

ประเทศในกลุ่ม EU	ปี 2544	หน่วย : ล้านเหรียญสหรัฐฯ	
		Δ %จาก ปี 2539	ปี 2539
1. สหราชอาณาจักร	2,337.18	29.60	1,803.40
2. เนเธอร์แลนด์	2,036.94	13.19	1,799.50
3. เยอรมนี	1,574.67	-2.70	1,618.40
4. เบลเยียม	1,422.43	77.38	801.90
5. ฝรั่งเศส	836.86	-16.04	996.70
6. อิตาลี	678.05	18.29	573.20
7. สเปน	529.15	26.29	419.00
8. สวีเดน	242.16	49.85	161.60
9. ไอร์แลนด์	179.21	7.31	167.00
10. เดนมาร์ก	171.92	-8.60	188.10
11. ฟินแลนด์	117.55	-4.43	123.00
12. กรีซ	144.63	93.10	74.90
13. ออสเตรีย	99.81	16.60	85.60
14. โปรตุเกส	111.40	8.68	102.50
15. ลักเซมเบิร์ก	7.59	346.47	1.70

ที่มา : สำนักบริหารสารสนเทศการพาณิชย์ โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร

ประมวลผลโดย : ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจการค้า กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

การนำเข้า

- การนำเข้าจาก EU มีมูลค่า 10,885.90 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2539 ลดลงเหลือ 5,281.00 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2541 และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็น 7,571.28 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2544

- โครงสร้างการนำเข้าสินค้าจาก EU เปรียบเทียบระหว่างปี 2539 กับปี 2544 ปรากฏว่าโครงสร้างการนำเข้าสินค้าที่มีสัดส่วนลดลง ได้แก่ สินค้า

เชื้อเพลิง สินค้านำ และยานพาหนะอุปกรณ์การขนส่ง ส่วนสินค้าที่เพิ่มขึ้นได้แก่ สินค้า
วัตถุดิบกิ่งสำเร็จรูป สินค้าบริโภค

หน่วย : ล้านบาทสหรัฐ

รายการ	ปี 2544	สัดส่วน (%)	ปี 2539	สัดส่วน (%)
1. สินค้าเชื้อเพลิง	36.46	0.48	68.70	0.63
2. สินค้านำ	4,120.40	54.42	6,038.40	55.47
3. สินค้าวัตถุดิบกิ่งสำเร็จรูป	1,973.31	26.06	2,568.00	23.59
4. สินค้าบริโภค	1,022.58	13.51	1,298.80	11.93
5. ยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง	377.27	4.98	806.40	7.41
6. สินค้าอื่น ๆ	41.27	0.55	105.70	0.97

ที่มา : สำนักบริหารสารสนเทศการพาณิชย์ โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร

ประมวลผลโดย : ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจการค้า กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

- สินค้านำเข้าที่มูลค่าสูง 5 อันดับแรกในปี 2544 ได้แก่ เครื่องจักร
ใช้ในอุตสาหกรรม เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ เคมีภัณฑ์ เครื่องเพชรพลอย
อัญมณี เงินแท่งและทองคำ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ ซึ่งเมื่อ
เปรียบเทียบกับปี 2539 ปรากฏว่า มูลค่านำเข้าสินค้าบางรายการลดลง คือ เครื่องจักร
ใช้ในอุตสาหกรรม เคมีภัณฑ์ เครื่องเพชรพลอย อัญมณี เงินแท่งและทองคำ

หน่วย : ล้านบาทสหรัฐ

รายการ	ปี 2544	△ %จาก ปี 2539	ปี 2539
1. เครื่องจักรใช้ในอุตสาหกรรม	1,347.99	-56.45	3,095.00
2. เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ	1,352.87	7.08	1,263.40
3. เคมีภัณฑ์	792.89	-13.94	921.30
4. เครื่องเพชรพลอย อัญมณี เงินแท่ง และทองคำ	343.14	-9.01	377.10
5. เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วน ประกอบ	238.74	36.66	174.70

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจการค้า กรมส่งเสริมการค้า

- แหล่งนำเข้าสำคัญของไทยใน EU เมื่อเปรียบเทียบการนำเข้าในปี
ล่าสุด คือ ปี 2544 กับปี 2539 พบว่า ไทยนำเข้าจากเกือบประเทศลดลง ยกเว้นการ
นำเข้าจากประเทศไอร์แลนด์เพิ่มขึ้น

หน่วย : ล้านเหรียญสหรัฐฯ

ประเทศในกลุ่ม EU	ปี 2544	△ %จาก ปี 2539	ปี 2539
1. สหราชอาณาจักร	980.54	-38.33	1,589.90
2. เนเธอร์แลนด์	521.43	-12.39	595.20
3. เยอรมนี	2,553.71	-30.05	3,650.60
4. เบลเยียม	454.95	-26.10	615.60
5. ฝรั่งเศส	926.11	-18.86	1,141.30
6. อิตาลี	664.98	-48.97	1,303.00
7. สเปน	217.24	-35.77	338.20
8. สวีเดน	345.02	-42.21	597.00
9. ไอร์แลนด์	164.90	43.14	115.20
10. เดนมาร์ก	202.84	-7.88	220.20
11. ฟินแลนด์	402.47	-9.88	446.60
12. กรีซ	17.30	-49.12	34.00
13. ออสเตรีย	92.83	-53.52	199.70
14. โปรตุเกส	22.02	-8.63	24.1
15. ลักเซมเบิร์ก	4.90	-68.39	15.50

ที่มา : สำนักบริหารสารสนเทศการพาณิชย์ โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร

ประมวลผลโดย : ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจการค้า กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ดุลการค้า

ทางด้านดุลการค้าของไทยกับกลุ่มประเทศใน EU ไทยขาดดุลการค้าใน
ปี 2539 จำนวน 1,969.30 ล้านเหรียญสหรัฐฯ แต่ต่อมาในปี 2540 ไทยได้ดุลการค้า
เพิ่มขึ้นจากเดิม 390 ล้านเหรียญสหรัฐฯ และเป็น 2,981.76 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี
2544 ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา ไทยได้ดุลการค้าอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 21 มูลค่าการค้าของไทยกับกลุ่มสหภาพยุโรป

หน่วย : ล้านเหรียญสหรัฐฯ

ปี	2539	2540	2541	2542	2543	2544
มูลค่าการค้า	19,802.50	18,181.40	14,999.11	15,687.21	17,325.24	18,124.32
การส่งออก	8,916.60	9,285.70	9,718.11	9,828.66	11,001.28	10,553.04
การนำเข้า	10,885.90	8,895.70	5,281.00	5,858.55	6,323.96	7,571.28
ดุลการค้า	-1,969.30	390.00	4,437.11	3,970.11	4,677.32	2,981.76

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศการค้าระหว่างประเทศ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

ผลกระทบของการเป็นตลาดเดียวและสหภาพเศรษฐกิจและการเงินต่อไทย

ในการที่กลุ่ม EU รวมตัวกันจะส่งผลต่อประเทศไทยดังนี้

1. การปรับประสานกฎ ระเบียบ ข้อบังคับภายในประเทศสมาชิกไปในแนวทางเดียวกัน จะทำให้ EU กลายเป็นตลาดใหญ่ มีผู้บริโภคที่มีอำนาจซื้อสูงกว่า 420 ล้านคน การปรับตัวดังกล่าวจะทำให้สินค้าไทยเข้าสู่ตลาดนี้ได้ง่ายหรือยาก ขึ้นอยู่กับกฎระเบียบของ EU ประเภทสินค้าออกของไทย และสภาพตลาดของสินค้าชนิดนั้น ๆ ใน EU เป็นสำคัญ
2. EU จะมีความสามารถในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำลง ส่งผลให้สินค้าที่ผลิตใน EU ชนิดเดียวกับที่มีการนำเข้า หรือใช้ทดแทนการนำเข้า สามารถแข่งขันกับสินค้าจากแหล่งนำเข้าที่มีต้นทุนต่ำได้ ส่งผลให้การส่งออกของไทยประสบกับการแข่งขันเพิ่มขึ้น
3. ในระยะแรกของการปรับระบบการเงินเข้าด้วยกัน ไทยอาจได้รับผลกระทบจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนภายใน EU แต่ในระยะยาว เมื่ออัตราแลกเปลี่ยนมีเสถียรภาพมากขึ้นจะส่งผลดีต่อการส่งออกของไทย
4. การใช้เงินตราสกุลเดียวกัน ทำให้ไทยลดต้นทุนการส่งออกด้านค่าใช้จ่ายในการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ
5. ในกรณีที่ภาวะเศรษฐกิจและการเงินของ EU มีปัญหา การปรับตัวของระบบการเงิน จะกระทบต่อประเทศคู่ค้ารุนแรงกว่าปัจจุบัน เนื่องจากการปรับตัวของประเทศสมาชิก 15 ประเทศ

6. การรวมตัวของ EU จะดึงดูดให้มีการลงทุนใน EU มากขึ้น ทั้งการลงทุนจากนักธุรกิจภายนอก และจากนักธุรกิจของ EU เอง เนื่องจากมีความมั่นใจในความมั่นคงของระบบการเงิน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการลงทุนในภูมิภาคอื่นๆ รวมทั้งประเทศไทย

บทที่ 7

กิจกรรมส่งเสริมการส่งออกไปยังกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลก

โครงสร้างงบประมาณ

กรมส่งเสริมการส่งออก เป็นองค์กรหนึ่งภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงพาณิชย์ มีภารกิจหลักในการส่งเสริมผู้ประกอบการผลิตและผู้ส่งออก ให้สามารถใช้ศักยภาพการผลิตและการตลาดได้อย่างเต็มที่ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดโลก เสริมสร้างภาพลักษณ์และค่านิยมสินค้าไทยทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งมุ่งส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นที่รู้จักในฐานะของศูนย์กลางการผลิต การค้าและการแสดงสินค้าระดับนานาชาติ

เมื่อพิจารณาเงินงบประมาณและเงินกองทุนส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศที่กรมส่งเสริมการส่งออก ได้ใช้จ่ายในกิจกรรมส่งเสริมการส่งออก ไปยังกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลกทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่ม AFTA กลุ่ม NAFTA และกลุ่ม EU แล้ว ปรากฏว่า กิจกรรมส่งเสริมการส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ การเข้าร่วมงานแสดงสินค้าในต่างประเทศ (International Trade Fair) การจัดคณะผู้แทนการค้าไปเยือนต่างประเทศ (Outgoing Mission) และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ (Public Relation) ซึ่งในตารางที่ 22 พบว่าปีงบประมาณ 2542 - 2544 สัดส่วนเงินงบประมาณและเงินกองทุนฯ ใช้ในกิจกรรมส่งเสริมการส่งออกในกลุ่ม EU มากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่ม NAFTA และกลุ่ม AFTA

อย่างไรก็ตาม แนวโน้มเงินงบประมาณและเงินกองทุนฯที่ใช้ในกลุ่ม NAFTA ในปีงบประมาณ 2542 - 2544 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สัดส่วนอยู่ระหว่างร้อยละ 1 - 4 โดยในปีงบประมาณ 2544 มีสัดส่วนร้อยละ 3.56 ซึ่งเป็นเพราะตลาดหลักในการส่งสินค้าออกของไทย คือ ตลาดสหรัฐอเมริกา กิจกรรมส่วนใหญ่จึงเน้นที่ตลาดดังกล่าว นอกจากนี้ยังมีสำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศตั้งอยู่ในกลุ่ม NAFTA จำนวน 7 แห่ง กระจายไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งนับว่าเป็นกลยุทธ์เชิงรุกในการเข้าไปขยายตลาดนี้ให้เพิ่มขึ้นอีกแนวทางหนึ่ง ดังนั้น ภาครัฐจึงควรศึกษาความเคลื่อนไหวของสมาชิก NAFTA โดยเฉพาะการศึกษาทิศทางในการลงทุนของประเทศสหรัฐอเมริกาในประเทศเม็กซิโก เพราะเม็กซิโกมีต้นทุนแรงงานถูก และมี

ตารางที่ 22 โครงสร้างงบประมาณของกิจกรรมส่งเสริมการส่งออกที่สำคัญ

หน่วย : ล้านบาท

ตลาด	International Trade Fair			Outgoing Mission			Public Relation			รวม			สัดส่วน (%) ของเงินงบประมาณและกองทุนฯ		
	42	43	44	42	43	44	42	43	44	42	43	44	42	43	44
AFTA	13.05	20.00	4.85	3.64	7.20	9.67	2.85	9.89	1.69	19.54	37.09	16.21	0.90	1.72	0.61
NAFTA	18.07	40.54	50.53	4.47	7.21	4.60	1.15	13.12	40.00	23.69	60.87	95.13	1.09	2.83	3.56
EU	71.64	84.23	74.40	9.39	14.85	7.01	5.13	2.89	0.88	86.16	101.97	82.29	3.97	4.73	3.10

หมายเหตุ : เงินงบประมาณและเงินกองทุนฯ ในปี 2542 เท่ากับ 2,173.20 ล้านบาท

เงินงบประมาณและเงินกองทุนฯ ในปี 2543 เท่ากับ 2,155.08 ล้านบาท

เงินงบประมาณและเงินกองทุนฯ ในปี 2544 เท่ากับ 2,671.36 ล้านบาท

ทรัพยากรคล้ายคลึงกับไทย ในอันที่จะผลิตและนำเข้าสินค้าจากเม็กซิโกไปยังสหรัฐอเมริกา เพื่อทดแทนการนำเข้าจากไทย

✓ ส่วนกิจกรรมส่งเสริมการส่งออกในตลาด EU ปีงบประมาณ 2542 - 2544 จะใช้เงินงบประมาณและเงินกองทุนฯ ในสัดส่วนระหว่างร้อยละ 3 - 4 โดยในปีงบประมาณ 2544 มีสัดส่วนร้อยละ 3.10 และมีสำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศตั้งอยู่ 11 แห่ง จึงนับว่าประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับตลาด EU มาก ดังนั้นจึงจำเป็นต้องวางกลยุทธ์รวมให้เป็นจุดศูนย์กลางเดียวกัน ในการเร่งขยายตลาดส่งออก เพราะสมาชิก EU หลายประเทศมีอาณาเขตไม่กว้างขวาง มีการผ่านแดนระหว่างสมาชิกด้วยกันเป็นไปได้เสรี จึงควรที่การส่งออกของไทยจะมีกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับนโยบายการค้าร่วมของ EU

สำหรับกิจกรรมส่งเสริมการส่งออกในตลาด AFTA ในปีงบประมาณ 2542 - 2544 จะใช้เงินงบประมาณและเงินกองทุนฯ ในสัดส่วนน้อยมาก คือระหว่างร้อยละ 0.7 - 2 โดยในปีงบประมาณ 2544 มีสัดส่วนร้อยละ 0.61 และมีสำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศตั้งอยู่ 10 แห่ง ดังนั้นควรจะมีการวางกลยุทธ์เพื่อเข้าไปขยายตลาดในกลุ่มนี้ให้เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากปัจจุบัน สหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นตลาดหลักในการส่งออกของไทย ประสบปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ ไทยจึงควรใช้ประโยชน์จากการเป็นสมาชิกในกลุ่ม AFTA ให้มากขึ้น เพราะจะมีส่วนช่วยให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขันเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่อยู่นอกกลุ่ม เช่น สามารถลดต้นทุนในการผลิตสินค้า โดยการนำเข้าวัตถุดิบหรือปัจจัยการผลิตจากประเทศในกลุ่มสมาชิก ทำให้เสียภาษีต่ำกว่า ซึ่งในภาพรวมจะช่วยให้สินค้าไทยได้เปรียบคู่แข่งขัน ในเรื่องราคาและต้นทุนการผลิต ดังนั้นหากไทยสามารถแข่งขันได้ดีในกลุ่ม AFTA แล้ว โอกาสที่จะสามารถแข่งขันในตลาดโลกจะมีมากขึ้นด้วย

กิจกรรมส่งเสริมการส่งออกที่สำคัญ

จากโครงสร้างงบประมาณประจำปี 2542 - 2544 ที่กล่าวมาแล้วนั้น หากพิจารณาถึงกิจกรรมส่งเสริมการส่งออกไปยังกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลก จะปรากฏว่า กิจกรรมงานแสดงสินค้าในต่างประเทศจะเป็นกิจกรรมที่สำคัญ และเป็นกลยุทธ์ที่กรมส่งเสริมการส่งออก นำมาใช้ผลักดันผู้ผลิต ผู้ส่งออกสินค้าและบริการ ไปยังเวที

การค้าโลกได้อย่างแข็งแกร่ง และมีประสิทธิภาพ สามารถบรรลุเป้าหมายการส่งออก ทั้งปริมาณและมูลค่าไปพร้อมๆกับการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่คู่ค้า ทำให้เกิดการยอมรับจากผู้บริโภคทุกตลาดทั่วโลกมาตลอด ดังนั้นการเข้าร่วมงานแสดงสินค้าในต่างประเทศ นอกจากจะส่งผลให้ผู้ส่งออกไทย สามารถขายสินค้าได้แล้ว ยังช่วยให้ผู้ส่งออกไทยมีโอกาสรสร้างและกระชับความสัมพันธ์กับคู่ค้ารายใหม่ๆ อีกทั้งรับทราบถึงศักยภาพคู่แข่งชั้น สถานการณ์ตลาด รสนิยมผู้บริโภค ตลอดจน แนวโน้ม และลู่ทางการค้าอื่นๆ

ในปีงบประมาณ 2544 กิจกรรมหลัก ๆ ของกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลก ทั้ง 3 กลุ่มในตารางที่ 23 แบ่งเป็น การเข้าร่วมงานแสดงสินค้านานาชาติระหว่างประเทศ จำนวน 76 ครั้ง รองลงมาคือ การจัดคณะผู้แทนการค้าไปเยือนต่างประเทศ 32 ครั้ง และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ จำนวน 8 ครั้ง

✓ หากพิจารณาถึงการจัดกิจกรรมส่งเสริมการส่งออกในกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลกทั้ง 3 กลุ่ม จะปรากฏว่า ในปีงบประมาณ 2542 - 2544 ทุกๆ กิจกรรมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในปีงบประมาณ 2544 กิจกรรมส่งเสริมการส่งออกไปยังกลุ่ม EU สูงที่สุดคือ 53 ครั้ง รองลงมาคือกลุ่ม NAFTA มีจำนวนกิจกรรม 35 ครั้ง และกลุ่ม AFTA มีจำนวน 28 ครั้ง

จากกิจกรรมหลักๆ ที่กล่าวมาข้างต้น สามารถจำแนกกิจกรรมสำคัญ ๆ ตามตลาดได้ดังนี้

1. สหภาพยุโรป (European Union) กิจกรรมส่งเสริมการส่งออกที่สำคัญ ได้แก่

- งานแสดงสินค้าในต่างประเทศ (International Trade Fair)
 - Tendence Int'l Frankfurt, Germany
 - Anuga , Germany
 - MITV , France
 - Sial , Paris
- การจัดคณะผู้แทนการค้าเยือนต่างประเทศ (Outgoing Mission)
 - คณะผู้แทนการค้าระดับสูงเยือนฝรั่งเศส, สหราชอาณาจักร

ตารางที่ 23 กิจกรรมส่งเสริมการส่งออกไปยังกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลก

กิจกรรม (ครึ่ง)	International Trade Fair			Outgoing Mission			Public Relation			รวม		
	42	43	44	42	43	44	42	43	44	42	43	44
ตลาด												
AFTA	7	9	8	10	10	16	4	5	4	21	24	28
NAFTA	13	20	28	4	9	5	4	2	2	21	31	35
EU	29	31	40	10	11	11	6	3	2	45	45	53

- คณะผู้แทนการค้าผู้ประกอบการผลไม้ เชื้อนประเทศสเปน และฝรั่งเศส
- การประชาสัมพันธ์ (Public Relation)
 - การจัดทำเอกสารเผยแพร่กิจกรรมของกรมฯ ทั้งในและต่างประเทศ
 - โครงการประชาสัมพันธ์สัญลักษณ์ตราสินค้าไทย
 - โครงการเผยแพร่ภาพลักษณ์สินค้าเครื่องหนังไทยในตลาดยุโรป
 - การต้อนรับคณะสื่อมวลชนจากต่างประเทศ

2. เขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (NAFTA) กิจกรรมส่งเสริมการส่งออกที่สำคัญ ได้แก่

- งานแสดงสินค้าในต่างประเทศ (International Trade Fair)
 - Magic Show, U.S.A.
 - American International Toy Fair, U.S.A.
 - National Hardware Show & Building Products Exposition, U.S.A.
 - International Hotel/Motel & Restaurant Show, U.S.A.
- การจัดคณะผู้แทนการค้าเยือนต่างประเทศ (Outgoing

Mission)

- คณะผู้แทนการค้าธุรกิจอสังหาริมทรัพย์เยือนสหรัฐอเมริกา
- คณะผู้แทนการค้าสินค้าเฟอร์นิเจอร์เดินทางไปเจรจาการค้า
ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา
- คณะผู้แทนการค้าระดับสูงเยือนประเทศแคนาดา
- การประชาสัมพันธ์ (Public Relation)
 - การจัดทำเอกสารเผยแพร่กิจกรรมของกรมฯ ทั้งในและ
ต่างประเทศ
 - โครงการประชาสัมพันธ์สัญลักษณ์ตราสินค้าไทย
 - โครงการเผยแพร่ภาพรวมสินค้าไทยในภูมิภาคอเมริกา
 - การต้อนรับคณะสื่อมวลชนจากต่างประเทศ

2. เขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) กิจกรรมส่งเสริมการส่งออกที่สำคัญ ได้แก่

- งานแสดงสินค้าในต่างประเทศ (International Trade Fair)
 - Thailand Exhibition ใน กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม
 - International Furniture Fair , Singapore
 - Food Hotel Asia, Singapore
- การจัดคณะผู้แทนการค้าเยือนต่างประเทศ (Outgoing Mission)
 - คณะผู้แทนการค้าภาครัฐและสภาหอการค้าเยือนบรูไน
 - คณะผู้ผลิตผู้ส่งออกไทยสินค้าเครื่องเรือนและชิ้นส่วนผลิตภัณฑ์เครื่องเรือนไม้เยือนกัมพูชา
 - คณะผู้แทนการค้าระดับสูงเดินทางไปเยือนสิงคโปร์
- การประชาสัมพันธ์ (Public Relation)
 - การจัดทำเอกสารเผยแพร่กิจกรรมของกรมฯ ทั้งในและต่างประเทศ
 - โครงการประชาสัมพันธ์สัญลักษณ์ตราสินค้าไทย

หน่วยงานของกระทรวงพาณิชย์ในต่างประเทศ

นอกจากนี้ กระทรวงพาณิชย์ยังได้จัดตั้งสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ขึ้นตามประเทศต่าง ๆ ที่มีความสำคัญทางการค้า เพื่อทำหน้าที่ ติดตามภาวะและความเคลื่อนไหวทางการค้า เสนอแนะกลยุทธ์ มาตรการส่งเสริมการส่งออกในตลาดนั้น ๆ รวมทั้งสำรวจความต้องการของสินค้า และช่องทางเข้าสู่ตลาด กฎ ระเบียบทางการค้า และอื่น ๆ ตลอดจนประสานกับผู้นำเข้า และผู้ส่งออกเพื่อให้เกิดการซื้อขาย การแก้ปัญหา และอุปสรรคทางการค้า รวมทั้งรักษาปกป้องผลประโยชน์ทางการค้าของประเทศ สร้างเครือข่าย และประสานการสร้างเครือข่ายของผู้ส่งออกไทย ตลอดจนประสานงานกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชนในการจัดหารวบรวม และเผยแพร่ข้อมูลทางการค้า เป็นต้น

ดังนั้น หากพิจารณาถึงสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศที่ตั้งอยู่ในกลุ่ม AFTA , NAFTA และ EU ในขณะนี้จะมีจำนวน 28 แห่ง โดยแบ่งเป็น

สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศที่อยู่ในกลุ่ม AFTA มีจำนวน 10 แห่ง ได้แก่

- บรูไน (บรูไน)	- กัมพูชา (พนมเปญ)
- อินโดนีเซีย (จาการ์ตา)	- ลาว (เวียงจันทน์)
- มาเลเซีย (กัวลาลัมเปอร์)	- พม่า (ย่างกุ้ง)
- ฟิลิปปินส์ (มะนิลา)	- สิงคโปร์ (สิงคโปร์)
- เวียดนาม (ฮานอย)	- เวียดนาม (โฮจิมินห์)

สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศที่อยู่ในกลุ่ม NAFTA มีจำนวน 7 แห่ง ได้แก่

- แคนาดา (โทรอนโต)	- แคนาดา (แวนคูเวอร์)
- สหรัฐอเมริกา (วอชิงตัน)	- สหรัฐอเมริกา (นิวยอร์ก)
- สหรัฐอเมริกา (ลอสแอนเจลิส)	- สหรัฐอเมริกา (ชิคาโก)
- สหรัฐอเมริกา (ไมอามี)	

สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศที่อยู่ในกลุ่ม EU มีจำนวน 11 แห่ง ได้แก่

- เบลเยียม (บรัสเซลส์)	- เนเธอร์แลนด์ (เฮก)
- ฝรั่งเศส (ปารีส)	- เยอรมนี (เบอร์ลิน)
- เยอรมนี (แฟรงเฟิร์ต)	- อิตาลี (โรม)
- อิตาลี (มิลาน)	- สหราชอาณาจักร (ลอนดอน)
- เดนมาร์ก (โคเปนเฮเกน)	- สเปน (มาดริด)
- ออสเตรีย (เวียนนา)	

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า กรมส่งเสริมการค้าส่งออกเป็นหน่วยงานหนึ่งที่จะส่งเสริมการค้าส่งออกและขยายตลาดสินค้า/บริการไทย โดยมีเป้าหมายคือรักษาตลาดเดิมและขยายตลาดใหม่ ตลอดจนพัฒนาและให้บริการด้านการค้า การเพิ่มศักยภาพในการส่งออก ช่วยเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งให้ผู้ส่งออกไทย โดยพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการบริการให้ได้มาตรฐาน และทำการตลาดต่างประเทศได้มากขึ้น

บทที่ 8

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

ผลของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจการค้าโลก ที่ได้พิจารณาศึกษานี้ ประกอบไปด้วย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) กลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (NAFTA) และกลุ่มสหภาพยุโรป (EU) เพราะ เป็นกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลกที่สำคัญ และยังมีบทบาทต่อการส่งออกไทยมาก กล่าวคือ ประเทศไทยสามารถส่งออกไปยังกลุ่มเศรษฐกิจการค้าทั้ง 3 กลุ่ม เป็นมูลค่ารวม 37,693.97 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 57.66 ของมูลค่าการส่งออกรวมของไทย

กลุ่ม AFTA ได้มีการเริ่มลดภาษีอย่างจริงจังเมื่อปี 2535 ผลการรวมกลุ่ม AFTA ปรากฏว่า นโยบายการรวมกลุ่มยังมิได้ก่อให้เกิดการเบี่ยงเบนทางการค้าในตลาดโลกเท่าใดนัก เพียงแต่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น เนื่องจากในปี 2541 มูลค่าการค้าภายในกลุ่มเพิ่มขึ้น จาก 120.92 พันล้านเหรียญสหรัฐ เป็น 165.02 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2543 ตลอดจนอัตราการขยายตัวทางการค้า และสัดส่วนการค้าภายในกลุ่มในปี 2543 เพิ่มขึ้นร้อยละ 25.51 และ 21.97 ตามลำดับ

กลุ่ม NAFTA เข้ามามีบทบาทและมีผลบังคับใช้ในปี 2537 อาจกล่าวได้ว่านโยบายการรวมกลุ่มนี้ เริ่มมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดการเบี่ยงเบนทางการค้า หรือมีการค้ากับประเทศนอกกลุ่มลดลง และยังมีแนวโน้มที่จะมีการค้าภายในกลุ่มกันมากยิ่งขึ้น เพราะตั้งแต่ปี 2523 - 2543 มูลค่าการค้าภายในกลุ่มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง คือ ในปี 2523 มีมูลค่า 212.1 พันล้านเหรียญสหรัฐ เป็น 860 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2539 และ 1,333.7 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2543 ตลอดจนอัตราการขยายตัวของมูลค่าการค้าภายในกลุ่ม จะอยู่ในระดับสูงกว่าอัตราการขยายตัวภายนอกกลุ่มเสมอ ประกอบกับสัดส่วนการค้าภายในกลุ่มมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ขณะที่สัดส่วนการค้าภายนอกกลุ่มมีแนวโน้มลดลง

กลุ่ม EU กล่าวได้ว่าการรวมกลุ่มเป็นตลาดเดียวในปี 2536 และมี
 วิวัฒนาการก้าวไปถึงการเป็นสหภาพเศรษฐกิจและการเงิน ในปี 2545 อย่างสมบูรณ์
 วิวัฒนาการของ EU มีมานาน ผลการรวมกลุ่ม EU ปรากฏว่า นโยบายการรวมกลุ่มก่อ
 ให้เกิดการเบี่ยงเบนทางการค้า หรือมีการค้ากับประเทศนอกกลุ่มลดลง เนื่องจาก แนว
 โหมดการค้าภายในกลุ่มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง คือ ในปี 2537 มีมูลค่า 1,977.73 พัน
 ล้านดอลลาร์ฯ เพิ่มขึ้นเป็น 2,454.74 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2539 และเพิ่ม
 เป็น 2,738.75 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2543 ประกอบกับตั้งแต่ปี 2537 -
 2543 สัดส่วนการค้าภายในกลุ่มมากกว่าภายนอกกลุ่มเสมอ

สำหรับความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างกลุ่ม AFTA กับไทย ปรากฏว่า
 ประเทศไทยจะได้รับประโยชน์จากการเป็นสมาชิก AFTA เช่น การค้าของไทยขยายตัว
 เพิ่มขึ้น โดยตั้งแต่ปี 2536 เป็นต้นมา ไทยเป็นฝ่ายเกินดุลการค้ามาตลอด มูลค่าการ
 ค้าเพิ่มขึ้น จาก 10,031.60 ล้านดอลลาร์ฯ ในปี 2535 เป็น 22,656.69 ล้าน
 เหรียญสหรัฐฯ ในปี 2544 และผลจากการลดอัตราภาษี ทำให้สินค้าเข้ามีราคาถูกลง
 ส่งผลต่อเนื่องถึงต้นทุนการผลิตลดลงด้วย เป็นต้น

ส่วนมูลค่าการค้าของไทยกับกลุ่ม NAFTA ปรากฏว่า มูลค่าการค้าเพิ่ม
 ขึ้นจาก 20,457.10 ล้านดอลลาร์ฯ ในปี 2539 เป็น 22,125.02 ล้านดอลลาร์
 สหรัฐฯ ในปี 2544 ซึ่งไทยได้ดุลการค้ากับกลุ่ม NAFTA เพิ่มขึ้นจากเดิม 1,008.30
 ล้านดอลลาร์ฯ ในปี 2539 เป็น 6,864.26 ล้านดอลลาร์ฯ ในปี 2544
 อย่างไรก็ตาม การรวมกลุ่ม NAFTA จะส่งผลให้ไทยมีโอกาสในการขยายการส่งออกได้
 มากขึ้น เพราะตลาดใหญ่ขึ้น แต่อาจมีปัญหาในเรื่องกฎ ระเบียบ และการนำเข้าที่
 เข้มงวดมากขึ้น

สำหรับมูลค่าการค้าของไทยกับกลุ่ม EU ปรากฏว่า มูลค่าการค้าลดลง
 จาก 19,802.50 ล้านดอลลาร์ฯ ในปี 2539 เหลือ 18,124.32 ล้านดอลลาร์
 สหรัฐฯ และในปี 2544 ดุลการค้าของไทยกับกลุ่ม EU ลดลงเหลือ 2,981.76 ล้าน
 เหรียญสหรัฐฯ เนื่องจากไทยนำเข้าจากประเทศในกลุ่มนี้เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม การ
 รวมกลุ่ม EU จะส่งผลให้การส่งออกไทยประสบปัญหาในการแข่งขันมากขึ้น ตั้งแต่กฎ
 ระเบียบข้อบังคับในประเทศสมาชิก EU แต่ผลการใช้เงินสกุลเดียวกัน จะทำให้ไทยลด
 ต้นทุนด้านค่าใช้จ่ายในการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศลง

ดังนั้น ผลการรวมกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลกที่ได้ศึกษานี้ พบว่า การรวมกลุ่มเศรษฐกิจนั้น ทำให้เกิดการเพิ่มพูนทางการค้าภายในกลุ่มอย่างชัดเจน เช่น กลุ่มสหภาพยุโรป แต่การค้าภายในกลุ่มจะมากขึ้นหรือลดลงขึ้นอยู่กับมูลค่าการค้าพื้นฐานเดิม และองค์ประกอบทางด้านปัจจัยการเมืองของแต่ละประเทศ ผลของการรวมกลุ่ม*เศรษฐกิจต่อไทย ในฐานะสมาชิกกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน มีผลดีค่อนข้างชัดเจน แต่ในกรณีที่ไทยไม่ได้เป็นสมาชิกด้วย ยังไม่มีผลกระทบในระยะสั้น เนื่องจากประเทศสมาชิกในกลุ่มเศรษฐกิจนั้น ยังมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูง คือมีมูลค่าการค้าทั้งจากประเทศภายในกลุ่มและภายนอกกลุ่มเพิ่มขึ้น แต่ในระยะยาว การรวมกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลกอาจนำไปสู่การเบี่ยงเบนทางการค้า

ในการนี้ กรมส่งเสริมการค้าส่งออกเป็นองค์กรหนึ่ง ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงพาณิชย์ ที่มีภารกิจหลักในการส่งเสริมผู้ประกอบการผลิตและส่งออก ให้สามารถใช้ศักยภาพในการผลิตและการตลาดอย่างเต็มที่ ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากโครงสร้างเงินงบประมาณและเงินกองทุนส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ของกรมส่งเสริมการค้าส่งออกที่ใช้จ่ายในกิจกรรมหลัก ๆ เพื่อส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ งบประมาณ 2544 ไปยังกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลกทั้ง 3 กลุ่ม คือ การเข้าร่วมงานแสดงสินค้าในต่างประเทศ 76 ครั้ง การจัดคณะผู้แทนการค้าไปเยือนต่างประเทศ 32 ครั้ง และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ 8 ครั้ง นอกจากนี้ สัดส่วนของเงินเหล่านั้น ใช้เป็นกิจกรรมในกลุ่ม NAFTA ร้อยละ 3.56 กลุ่ม EU ร้อยละ 3.10 และกลุ่ม AFTA ร้อยละ 0.61 ตลอดจนมีสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ จำนวน 28 แห่ง ในตลาดทั้ง 3 กลุ่ม ทั้งนี้เพื่อทำหน้าที่ติดตามภาวะและความเคลื่อนไหวทางการค้า เสนอแนะกลยุทธ์ มาตรการส่งเสริมการค้าในตลาดนั้น ๆ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์ การรวมกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลกที่กล่าวมาแล้วข้างต้น หากพิจารณาในส่วนของการส่งออกของไทยประกอบเพิ่มเติมด้วย ปรากฏว่า ประเทศไทยส่งออกไปตลาดสหรัฐอเมริกาเป็นอันดับแรก โดยมีสัดส่วนร้อยละ 20.31 อันดับต่อมาคือ อาเซียน สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น มีสัดส่วนร้อยละ 19.34, 16.14 และ 15.31 ตามลำดับ

แต่หลังจากเหตุการณ์ที่สหรัฐอเมริกาถูกก่อวินาศกรรม เมื่อเดือนกันยายน 2544 ส่งผลให้กลายเป็นดินแดนเป้าหมายก่อการร้ายข้ามชาติ ซึ่งอาจเกิด

เหตุการณ์รุนแรงได้ทุกขณะ จึงส่งผลกระทบต่อบาทสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ในฐานะที่เป็นเงินสกุลที่ปลอดภัย เสื่อมถอยลง และในช่วงเดือนกรกฎาคม 2545 นี้ เกิดการอ่อนตัวของเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ทำให้เงินบาทไทยมีค่าแข็งขึ้น ดังนั้น ความผันผวนของเงินดอลลาร์สหรัฐฯ จะส่งผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศของไทย เพราะที่ผ่านมา สหรัฐอเมริกามีความสำคัญอย่างมากทางด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และการเงินในภูมิภาคเอเชีย ดังนั้นผู้ส่งออกไทยควรกระจายการค้ากับต่างประเทศในรูปเงินตราสกุลอื่นๆ เพิ่มขึ้น เช่น เงินยูโรกลุ่มสหภาพยุโรป หรือเงินเยนญี่ปุ่น ทดแทนการพึ่งพาเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เป็นหลัก เพื่อการส่งออกไทยจะลดความเสี่ยงจากอิทธิพลค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ

ดังนั้นในระยะยาว คาดว่า เงินสกุลยูโรจะเป็นเงินตราต่างประเทศสกุลหลัก ที่แทรกตัวมีบทบาททางการค้ามากขึ้น เพื่อช่วยบรรเทาความผันผวนการส่งออกไทย และกระจายความเสี่ยงจากความขึ้นลงของค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เพราะฉะนั้น ไทยควรขยายความสัมพันธ์กับกลุ่ม EU ซึ่งมีมาตรฐานจัดระเบียบเศรษฐกิจที่มั่นคง แนวโน้มเป็นกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลกที่ขยายวงกว้างขึ้นเรื่อยๆ แม้ตลาด EU มีมาตรการการค้าที่เข้มงวดมาก เป็นอุปสรรคต่อสินค้าออกของไทยอยู่บ้าง แต่หากผู้ส่งออกไทยเข้าใจกฎ ระเบียบกลุ่ม EU อย่างละเอียด รอบคอบ คาดว่าจะช่วยลดความขัดแย้งการค้าระหว่างกันได้ สินค้าไทยจะสามารถเจาะตลาดการค้าขนาดใหญ่ที่ประชากรมีกำลังซื้อสูงได้ ขณะเดียวกัน ประเทศไทยควรเพิ่มสัดส่วนการถือเงินยูโรเป็นทุนสำรองเงินตราต่างประเทศเหมือนประเทศเพื่อนบ้านเอเชียอื่นๆ เพื่อช่วยปรับโครงสร้างทุนสำรองเงินตราต่างประเทศโดยรวมของไทยให้มีเสถียรภาพ ไม่ผันผวนตามเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐฯ จนเกินไป

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น จึงเห็นควรเสนอแนะแนวทางในการวางกลยุทธ์ขยายการค้าไทยไปยังตลาดโลก ได้แก่

1. ภาครัฐควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้ส่งออกไทยได้ทราบถึงประโยชน์ที่ไทยเป็นสมาชิก AFTA และควรผลักดันให้การดำเนินการตามพันธกรณี AFTA มีผลในทางปฏิบัติโดยเร็ว เพราะจะมีส่วนช่วยให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน ในเรื่องราคา และต้นทุนการผลิต เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่อยู่นอกกลุ่ม

2. ควรศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบจากกฎ ระเบียบของกลุ่มเศรษฐกิจการค้าต่าง ๆ ทั้งของ NAFTA และ EU ที่มีต่อไทย และเผยแพร่ข้อมูลให้ภาคเอกชนมีความรู้ ความเข้าใจ เพื่อประโยชน์ในการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเวทีการค้าโลก และเมื่อมีมาตรการทางการค้าใหม่ ๆ ควรประชาสัมพันธ์อย่างทันต่อเหตุการณ์ พร้อมกับแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นระหว่างภาครัฐและเอกชนต่อมาตรการที่เกิดขึ้น

3. ควรศึกษาทิศทางในการลงทุนของสมาชิกภายในกลุ่มเศรษฐกิจการค้าโลก เพื่อจะได้มีกลยุทธ์สอดคล้องกับนโยบายที่เกิดขึ้น เช่น การศึกษาทิศทางในการลงทุนของสหรัฐอเมริกาในเม็กซิโก เพราะเม็กซิโกมีต้นทุนแรงงานถูก และมีทรัพยากรคล้ายคลึงกับไทย ทำให้สหรัฐอเมริกาสามารถทดแทนการนำเข้าจากไทยได้ เป็นต้น

4. ควรผลักดันให้ผู้ส่งออกไทยสร้างตราสินค้าของตนเองในการขยายตลาดส่งออก เพราะเป็นการสร้างค่านิยมให้กับสินค้าและสามารถได้รับประโยชน์ด้านราคาอย่างเต็มที่

5. สนับสนุนให้ผู้ส่งออกไทย ได้พัฒนาศักยภาพในการผลิตและการออกแบบสินค้าให้ได้มาตรฐานสากล ตรงตามความต้องการของตลาดซึ่งจะส่งผลดีต่อการเพิ่มมูลค่าสินค้าและความมั่นคงด้านการตลาด

6. ให้ความร่วมมือในการปรับปรุงมาตรฐานสินค้า วิธีการตรวจสอบ และการรับรองมาตรฐานสินค้าให้เป็นสากล เพื่อสร้างความยอมรับต่อประเทศผู้นำเข้า ตลอดจนมีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดต่างประเทศ

7. สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางวิชาการ การถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีระหว่างประเทศ เพื่อให้ประเทศไทยสามารถผลิตสินค้าได้ตามมาตรฐานสากล

8. ส่งเสริมให้มีการขยายการค้าและการลงทุนระหว่างกัน ตลอดจนสนับสนุนการร่วมลงทุนกับต่างประเทศเพื่อขยายธุรกิจให้เป็นธุรกิจระหว่างประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- การค้าต่างประเทศ,กรม. ข่าวกรมการค้าต่างประเทศ. 2542-2545. www.dft.moc.go.th
- กวี ศิริภาส, ผลกระทบจากอิทธิพลการค้าเสรีต่อไทยและงบประมาณการป้องกันประเทศในช่วงทศวรรษหน้า (2540-2549). 2540.
- เศรษฐกิจการพาณิชย์, กรม.ข้อมูลการค้า.2544-2545. www.dbe.moc.go.th
- เศรษฐกิจการพาณิชย์, กรม. รายงานสถิติการค้า. 2535-2540.
- เศรษฐกิจการพาณิชย์, กรม. ไทยในเวทีการค้าระหว่างประเทศ . 2543.
- เศรษฐกิจการพาณิชย์, กรม. เขตการค้าเสรีอาเซียน . 2541-2542.
- เศรษฐกิจการพาณิชย์, กรม. องค์การการค้าโลกและกลุ่มเศรษฐกิจระหว่างประเทศ. 2540.
- เศรษฐกิจการพาณิชย์, กรม. ความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชีย - แปซิฟิก. 2543.
- เศรษฐกิจการพาณิชย์, กรม. ค้าเยอศัพททางเศรษฐกิจ. 2543.
- เศรษฐกิจการพาณิชย์, กรม. สหภาพยุโรป. 2542.
- เศรษฐกิจการพาณิชย์, กรม. ไทยกับเขตการค้าเสรี. 2545.
- เศรษฐกิจการพาณิชย์, กรม. คาดคะเนภาวะเศรษฐกิจของกลุ่มนาฟตา ปี 2545-2549. 2545.
- เศรษฐศาสตร์, คณะ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย . โครงการศึกษาวิจัยเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศเพื่อรองรับการเจรจาเปิดเสรีทางการค้า นำเสนอกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์กระทรวงพาณิชย์. กันยายน 2544.
- บริษัทศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด. อนาคตเงินยูโร : เดินหน้าหรือถอยหลัง. 2545.
- ส่งเสริมการส่งออก,กรม.ข้อมูลการค้า. 2544-2545. www.depthai.go.th
- ส่งเสริมการส่งออก,กรม.รายงานสถิติการค้า. 2541-2544.
- IMF, Direction of Trade, Statistic Year Book (1994- 2000).
- IMF, Direction of Trade, Statistic Year Book 2001.
- IMF, Direction of Trade, Quarterly December 2001.
- IMF. Direction of Trade, Quarterly March 2002.
- www.aseansec.org/menu_coop_statistic.htm

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

ตารางภาคผนวกที่ 1 มูลค่าการนำเข้าภายในกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน

มูลค่า : พันล้านเหรียญสหรัฐ

ประเทศ	มูลค่าการนำเข้า							
	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543
บรูไน	0.89	0.98	1.01	2.85	0.98	0.59	0.90	0.53
อินโดนีเซีย	2.66	3.27	4.22	5.55	5.41	4.56	4.78	6.78
มาเลเซีย	8.90	10.95	12.52	14.68	14.84	12.94	12.41	15.93
ฟิลิปปินส์	1.88	2.46	2.49	4.01	4.87	4.43	4.46	4.96
สิงคโปร์	18.76	22.17	24.54	27.36	30.40	23.65	26.24	33.29
ไทย	5.67	7.08	8.82	9.76	8.12	5.44	7.99	10.35
รวม	38.76	46.91	53.60	64.21	64.62	51.60	56.78	71.84

หมายเหตุ : ตัวเลขครอบคลุมเพียงประเทศบรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย

ที่มา : www.aseansec.org/menu_coop_statistic.htm

ศูนย์สารสนเทศการค้าระหว่างประเทศ กรมส่งเสริมการค้าส่งออก

ตารางภาคผนวกที่ 2 มูลค่าการค้าภายในกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน

มูลค่า : พันล้านเหรียญสหรัฐ

ประเทศ	มูลค่าการค้า							
	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543
บรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย	1.37	14.52	1.54	3.29	1.47	0.81	1.27	1.17
	7.66	9.14	10.69	13.86	14.26	13.91	13.06	17.66
	21.89	26.20	30.96	37.38	38.09	34.55	34.30	40.34
	2.68	3.89	4.85	6.98	8.31	8.25	9.45	10.94
	37.17	49.73	56.31	61.80	66.19	49.65	55.51	71.08
	11.68	15.07	19.43	21.87	21.65	13.75	17.89	23.83
รวม	82.44	105.48	123.78	145.18	149.97	120.92	131.48	165.02

หมายเหตุ : ตัวเลขครอบคลุมเพียงประเทศบรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย
ที่มา : จากการคำนวณ

ตารางภาคผนวกที่ 3 มูลค่าการนำเข้าภายนอกกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน

มูลค่า : พันล้านเหรียญสหรัฐฯ

ประเทศ	มูลค่านำเข้า									
	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545
บรูไน	-	1.02	1.12	1.59	1.33	0.69	0.82	0.53		
อินโดนีเซีย	25.67	31.51	36.44	41.07	36.27	22.78	19.22	26.73		
มาเลเซีย	35.48	46.11	58.92	60.62	62.15	48.04	51.27	63.71		
ฟิลิปปินส์	15.71	18.83	19.15	24.38	31.06	25.23	26.28	26.43		
สิงคโปร์	66.47	75.38	85.58	96.05	105.58	77.85	84.76	101.39		
ไทย	41.21	47.47	63.75	62.69	54.97	33.27	40.33	51.83		
รวม	184.55	220.33	264.95	286.40	291.35	207.85	222.68	270.63		

หมายเหตุ : ตัวเลขครอบคลุมเพียงประเทศบรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย

ที่มา : www.aseansec.org/menu_coop_statistic.htm

ศูนย์สารสนเทศการค้าระหว่างประเทศ กรมส่งเสริมการส่งออก

ตารางภาคผนวกที่ 4 มูลค่าการค้าภายนอกกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน

มูลค่า : พันล้านบาท

ประเทศ	มูลค่าการค้า									
	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543		
บรูไน	-	2.33	3.36	3.63	23.51	2.39	2.79	2.06		
อินโดนีเซีย	57.49	64.49	75.38	86.60	78.69	62.28	59.61	77.97		
มาเลเซีย	68.81	86.32	107.63	112.17	116.36	103.52	113.67	137.46		
ฟิลิปปินส์	26.29	30.86	34.19	40.94	52.85	50.91	56.33	58.53		
สิงคโปร์	122.06	139.71	158.43	178.96	197.96	161.65	170.11	201.96		
ไทย	72.84	84.81	112.49	106.47	99.26	74.44	86.54	107.98		
รวม	347.50	408.52	2,530.13	528.78	548.67	455.19	489.05	585.96		

หมายเหตุ : ตัวเลขครอบคลุมเพียงประเทศบรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย
ที่มา: จากการค้า

ตารางภาคผนวกที่ 5 มูลค่าการส่งออกภายในกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ

หน่วย : พันล้านเหรียญสหรัฐ

ประเทศ	มูลค่าการส่งออก												
	2523	2528	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543
สหรัฐอเมริกา	50.5	60.9	111.4	118.4	130.8	141.8	165.1	172.3	189.4	221.5	233.2	249.4	283.2
แคนาดา	41.5	68.6	95.9	96.0	104.5	115.0	133.8	153.7	165.7	178.2	183.7	209.0	242.1
เม็กซิโก	12.6	19.4	32.5	35.1	38.5	44.6	53.4	68.5	82.9	96.7	92.2	122.8	151.1
รวม	104.6	148.9	239.8	249.5	273.8	301.4	352.3	394.5	438.0	496.4	509.1	581.2	676.4

ที่มา : International Monetary Fund, Direction of Trade Statistics

ตารางภาคผนวกที่ 6 มูลค่าการนำเข้าภายในกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ

หน่วย : พันล้านเหรียญสหรัฐ

ประเทศ	มูลค่าการนำเข้า												
	2523	2528	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543
สหรัฐอเมริกา	54.8	88.8	124.6	125.6	137.2	154.3	182.4	211.1	233.8	258.6	274.1	308.3	364.3
แคนาดา	41.5	55.1	76.8	47.1	81.5	90.5	102.7	112.8	118.9	136.9	141.9	149.8	161.5
เม็กซิโก	11.2	9.2	20.2	37.6	45.4	47.8	58.6	55.4	69.3	84.2	79.9	108.2	131.5
รวม	107.5	153.1	221.6	210.3	264.1	292.6	343.7	379.3	422.0	479.7	495.9	566.3	657.3

ที่มา : International Monetary Fund, Direction of Trade Statistics

ตารางภาคผนวกที่ 7 มูลค่าการค้าภายในกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ

หน่วย : พันล้านเหรียญสหรัฐ

ประเทศ	มูลค่าการค้า												
	2523	2528	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543
สหรัฐอเมริกา	105.3	149.7	236.0	244.0	268.0	296.1	347.5	383.4	423.2	480.1	507.3	557.7	647.5
แคนาดา	83.0	123.7	172.7	143.1	186.0	205.5	236.5	266.5	284.6	315.1	325.6	358.8	403.6
เม็กซิโก	23.8	28.6	52.7	72.7	83.9	92.4	112.0	123.9	152.2	180.9	172.1	231.0	282.6
รวม	212.1	302.0	461.4	459.8	537.9	594.0	696.0	773.8	860.0	976.1	1,005.0	1,147.5	1,333.7

ที่มา : จากการค้าทาง

ตารางภาคผนวกที่ 8 มูลค่าการส่งออกภายนอกกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ

หน่วย : พันล้านเหรียญสหรัฐ

ประเทศ	มูลค่าการส่งออก												
	2523	2528	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543
สหรัฐอเมริกา	170.3	152.2	281.7	303.4	316.5	323.6	347.3	411.2	433.5	466.1	446.8	441.1	488.8
แคนาดา	26.2	22.2	30.5	30.2	28.9	25.7	27.5	36.5	34.4	34.8	27.7	28.3	33.1
เม็กซิโก	5.4	7.4	8.2	7.6	7.7	7.2	7.5	11.0	13.1	13.7	14.6	13.6	15.4
รวม	201.9	181.8	320.4	341.2	353.1	356.5	382.3	458.7	481.0	514.6	489.1	483	537.3

ที่มา : International Monetary Fund, Direction of Trade Statistics

ตารางภาคผนวกที่ 9 มูลค่าการนำเข้าภายนอกกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ

หน่วย : พันล้านเหรียญสหรัฐ

ประเทศ	มูลค่าการนำเข้า												
	2523	2528	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543
สหรัฐอเมริกา	202.2	272.8	392.4	383.7	415.4	445.7	506.9	559.9	584.0	640.1	670.5	740.1	873.9
แคนาดา	19.5	23.6	42.9	73.4	43.3	44.4	48.8	50.5	51.1	58.6	58.4	64.4	77.3
เม็กซิโก	6.5	4.2	9.8	12.3	16.7	17.6	20.7	17.1	20.2	25.6	27.0	33.8	43.0
รวม	228.2	300.6	445.1	469.4	475.4	507.7	576.4	627.5	655.3	724.3	755.9	838.3	994.2

ที่มา : International Monetary Fund, Direction of Trade Statistics

ตารางภาคผนวกที่ 10 มูลค่าการค้าภายนอกกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ

หน่วย : พันล้านเหรียญสหรัฐ

ประเทศ	มูลค่าการค้า													
	2523	2528	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543	
สหรัฐอเมริกา	372.5	425.0	674.1	687.1	731.9	769.3	854.2	971.1	1,017.5	1,106.2	1,117.3	1,181.2	1,362.7	
แคนาดา	45.7	45.8	73.4	103.6	72.2	70.1	76.3	87.0	85.5	93.4	86.1	92.7	110.4	
เม็กซิโก	11.9	11.6	18.0	19.9	24.4	24.8	28.2	28.1	33.3	39.3	41.6	47.4	58.4	
รวม	430.1	482.4	765.5	810.6	828.5	864.2	958.7	###	1,136.3	1,238.9	1,245.0	1,321.3	1,531.5	

ที่มา : จากการคำนวณ

ตารางภาคผนวกที่ 11 มูลค่าการค้าภายในกลุ่มสหภาพยุโรป

หน่วย : พันล้านเหรียญสหรัฐฯ

	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543
นำเข้า	954.68	1,168.54	1,181.31	1,163.85	1,225.10	1,307.11	1,321.92
ส่งออก	1,023.05	1,259.70	1,273.43	1,265.04	1,331.10	1,405.57	1,416.83
รวม	1,977.73	2,428.24	2,454.74	2,428.89	2,556.20	2,712.68	2,738.75

ที่มา : International Monetary Fund, Direction of Trade Statistics

ตารางภาคผนวกที่ 12 มูลค่าการค้านอกกลุ่มสหภาพยุโรป

หน่วย : พันล้านเหรียญสหรัฐฯ

	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543
นำเข้า	606.42	724.96	769.49	792.55	804.60	813.39	880.08
ส่งออก	546.05	644.80	665.47	702.06	725.00	759.83	859.27
รวม	1,152.47	1,369.76	1,434.96	1,494.61	1,529.60	1,573.22	1,739.35

ที่มา : International Monetary Fund, Direction of Trade Statistics

ตารางภาคผนวกที่ 13 ตลาดส่งออกรวมทั้งสินค้า duty ของไทย

มูลค่า : ล้านเหรียญสหรัฐ

	2541	2542	2543	2544	2545	อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)			สัดส่วน (ร้อยละ)				(ม.ค.- พ.ค.)	
				(ม.ค.- พ.ค.)	(ม.ค.- พ.ค.)	2542	2543	2544	2545	2541	2542	2543		2544
1. รวมทั้งสิ้น	54,490.06	58,463.43	69,624.23	65,376.03	27,218.19	26,308.30	7.29	19.09	-6.10	-3.34	100.00	100.00	100.00	100.00
2. อาเซียน (10)	9,895.85	10,871.61	13,482.22	12,646.31	5,203.34	5,371.39	9.86	24.01	-6.20	3.23	18.16	19.36	19.34	20.42
3. สหภาพยุโรป (15)	9,718.11	9,828.66	11,001.28	10,553.04	4,668.48	3,998.43	1.14	11.93	-4.07	-14.35	17.83	16.81	15.80	15.20
4. ญี่ปุ่น	7,469.33	8,261.32	10,232.38	10,006.85	4,299.67	3,929.06	10.60	23.86	-2.20	-8.62	13.71	14.13	14.70	14.93
5. สหรัฐอเมริกา	12,167.20	12,654.27	14,870.11	13,277.55	5,333.00	5,045.51	4.00	17.51	-10.71	-5.39	22.33	21.64	21.36	19.18
6. อื่น ๆ	15,239.57	16,847.59	20,038.24	18,892.29	7,713.70	7,963.92	10.55	18.94	-5.72	3.24	27.97	28.82	28.78	30.27

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจการค้า
กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ศูนย์สารสนเทศการค้าระหว่างประเทศ
กรมส่งเสริมการส่งออก
23 กรกฎาคม 2545

ภาคผนวก ข.

คาดคะเนภาวะเศรษฐกิจของกลุ่มนาฟตา

ปี 2545-2549

จากการคาดคะเนของ Economist Intelligence Unit (EIU) คาดคะเนภาวะเศรษฐกิจปี 2545-2549 ของกลุ่มนาฟตา ดังนี้

1. GDP

EIU คาดว่าปี 2545 เศรษฐกิจของนาฟตาจะขยายตัวร้อยละ 1.3 เพิ่มขึ้นจากปี 2544 ที่การขยายตัวทางเศรษฐกิจอยู่ที่ร้อยละ 1.0 และคาดว่าปี 2546-2549 เศรษฐกิจของนาฟตาจะขยายตัวโดยเฉลี่ยร้อยละ 3.3

โดยที่ EIU คาดว่าปี 2545 นี้ เม็กซิโกจะเป็นประเทศที่มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงที่สุดในกลุ่มนี้ โดยขยายตัวร้อยละ 2.0 เพิ่มขึ้นจากปี 2544 ซึ่งขยายตัวร้อยละ 0.0 เนื่องจากการส่งออกเพิ่มขึ้นรวมทั้งการบริโภคภายในประเทศเพิ่มขึ้น สำหรับปี 2546-2549 คาดว่าเศรษฐกิจของเม็กซิโกจะขยายตัว โดยเฉลี่ยร้อยละ 4.2 รองลงมาคือ แคนาดา EIU คาดว่าเศรษฐกิจจะขยายตัวร้อยละ 1.3 เท่ากับปี 2544 ซึ่งเป็นผลมาจากการใช้จ่ายของผู้บริโภคและการใช้จ่ายของภาครัฐลดลง รวมทั้งการลงทุนและการส่งออกลดลงเช่นกัน สำหรับปี 2546-2549 คาดว่าเศรษฐกิจจะขยายตัวโดยเฉลี่ยร้อยละ 3.0 และสหรัฐอเมริกาคาดว่าเศรษฐกิจจะขยายตัวร้อยละ 1.2 เพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยจากปี 2544 ซึ่งขยายตัวร้อยละ 1.0 เนื่องจากความต้องการภายในประเทศยังคงซบเซา ซึ่งในช่วงปี 2546-2549 คาดว่าเศรษฐกิจจะขยายตัวโดยเฉลี่ยร้อยละ 3.3

2. อัตราเงินเฟ้อ

EIU คาดว่าปี 2545 อัตราเงินเฟ้อของนาฟตาจะอยู่ที่ร้อยละ 1.8 ลดลงจากปี 2544 ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 3.1 และคาดว่าปี 2546-2549 อัตราเงินเฟ้อโดยเฉลี่ยของนาฟตาจะอยู่ที่ร้อยละ 3.0

สำหรับปี 2545 นี้ EIU คาดว่าประเทศเม็กซิโก จะมีอัตราเงินเฟ้อสูงที่สุดในกลุ่มนี้ รองลงมาได้แก่ แคนาดา และสหรัฐอเมริกา โดยมีรายละเอียดของแต่ละประเทศ ดังนี้

เม็กซิโก EIU คาดว่าปี 2545 นี้ อัตราเงินเฟ้อของเม็กซิโกจะอยู่ที่

ร้อยละ 5.7 ลดลงจากปี 2544 ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 6.5 สำหรับปี 2546-2549 คาดว่า อัตราเงินเฟ้อโดยเฉลี่ยของเม็กซิโกจะอยู่ที่ร้อยละ 4.0

แคนาดา EIU คาดว่าปี 2545 นี้ อัตราเงินเฟ้อของแคนาดาจะอยู่ที่ ร้อยละ 1.9 ลดลงจากปี 2544 ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 2.9 สำหรับปี 2546-2549 คาดว่า อัตราเงินเฟ้อโดยเฉลี่ยของแคนาดาจะอยู่ที่ร้อยละ 2.5

สหรัฐอเมริกา EIU คาดว่าปี 2545 นี้ อัตราเงินเฟ้อของสหรัฐอเมริกา จะอยู่ที่ร้อยละ 1.5 ลดลงจากปี 2544 ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 2.9 สำหรับปี 2546-2549 คาดว่าอัตราเงินเฟ้อโดยเฉลี่ยของสหรัฐอเมริกาคือร้อยละ 3.0

3. อัตราการว่างงาน

EIU คาดว่าปี 2545 อัตราการว่างงานของนาฟตาจะอยู่ที่ร้อยละ 5.6 เพิ่มขึ้นจากปี 2544 ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 4.6 และคาดว่าปี 2546-2549 อัตราการว่างงาน โดยเฉลี่ยของนาฟตาจะอยู่ที่ร้อยละ 5.6

สำหรับปี 2545 นี้ EIU คาดว่าประเทศแคนาดาจะมีอัตราการว่างงาน สูงที่สุดในกลุ่มนี้ รองลงมาได้แก่ สหรัฐอเมริกา และเม็กซิโก โดยมีรายละเอียดของ แต่ละประเทศ ดังนี้

แคนาดา EIU คาดว่าปี 2545 นี้ อัตราการว่างงานของแคนาดาจะอยู่ที่ ร้อยละ 7.8 เพิ่มขึ้นจากปี 2544 ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 7.1 สำหรับปี 2546-2549 คาดว่า อัตราการว่างงานโดยเฉลี่ยของแคนาดาจะอยู่ที่ร้อยละ 7.0

สหรัฐอเมริกา EIU คาดว่าปี 2545 นี้ อัตราการว่างงานของสหรัฐ อเมริกาจะอยู่ที่ร้อยละ 5.9 เพิ่มขึ้นจากปี 2544 ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 4.7 สำหรับปี 2546-2549 คาดว่าอัตราการว่างงานโดยเฉลี่ยของสหรัฐอเมริกาคือร้อยละ 6.0

เม็กซิโก EIU คาดว่าปี 2545 นี้ อัตราการว่างงานของเม็กซิโกจะอยู่ที่ ร้อยละ 3.8 เพิ่มขึ้นจากปี 2544 ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 3.0 สำหรับปี 2546-2549 คาดว่า อัตราการว่างงานโดยเฉลี่ยของเม็กซิโกจะอยู่ที่ร้อยละ 4.0

4. การส่งออก

EIU คาดว่าปี 2545 การส่งออกของนาฟตาจะหดตัวจากปี 2544 ร้อยละ 2.2 โดยคาดว่าจะส่งออกมูลค่า 1,132.7 พันล้านเหรียญสหรัฐ สำหรับปี 2546-2549 คาดว่าการส่งออกจะขยายตัวโดยเฉลี่ยร้อยละ 10.8 โดยที่ EIU คาด คะเนการส่งออกรายประเทศ ดังนี้

สหรัฐอเมริกา EIU คาดว่าปี 2545 นี้ การส่งออกของสหรัฐอเมริกาจะหดตัวจากปี 2544 ร้อยละ 5.6 โดยส่งออกมูลค่า 692.9 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ สำหรับปี 2546-2549 คาดว่าการส่งออกจะขยายตัวโดยเฉลี่ยร้อยละ 11.3

แคนาดา หลังจากปี 2544 การส่งออกของแคนาดาหดตัวจากปี 2543 ร้อยละ 4.2 EIU คาดว่า ปี 2545 นี้ การส่งออกของแคนาดาจะขยายตัวจากปี 2544 ร้อยละ 4.3 โดยส่งออกมูลค่า 276.9 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ สำหรับปี 2546-2549 คาดว่าการส่งออกจะขยายตัวโดยเฉลี่ยร้อยละ 9.2

เม็กซิโก หลังจากปี 2544 การส่งออกเม็กซิโกหดตัวจากปี 2543 ร้อยละ 5.2 EIU คาดว่าปี 2545 นี้ การส่งออกของเม็กซิโกจะขยายตัวจากปี 2544 ร้อยละ 1.7 โดยส่งออกมูลค่า 160.4 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ สำหรับปี 2546-2549 คาดว่าการส่งออกจะขยายตัวโดยเฉลี่ยร้อยละ 11.1

5. การนำเข้า

EIU คาดว่าปี 2545 การนำเข้าของนาฟตาจะหดตัวจากปี 2544 ร้อยละ 4.0 โดยคาดว่าจะนำเข้ามูลค่า 1,520.5 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ สำหรับปี 2546-2549 คาดว่าการนำเข้าจะขยายตัวโดยเฉลี่ยร้อยละ 10.1 โดยที่ EIU คาดคะเนการนำเข้ารายประเทศ ดังนี้

สหรัฐอเมริกา EIU คาดว่าปี 2545 นี้ การนำเข้าของสหรัฐอเมริกาจะหดตัวจากปี 2544 ร้อยละ 7.0 เพิ่มขึ้นจากปี 2544 ซึ่งหดตัวร้อยละ 6.1 โดยคาดว่าจะนำเข้ามูลค่า 1,098.7 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ สำหรับปี 2546-2549 คาดว่าการนำเข้าจะขยายตัวโดยเฉลี่ยร้อยละ 10.2

แคนาดา หลังจากปี 2544 การนำเข้าของแคนาดาหดตัวจากปี 2543 ร้อยละ 5.8 EIU คาดว่าปี 2545 นี้ การนำเข้าของแคนาดาจะขยายตัวจากปี 2544 ร้อยละ 5.6 โดยคาดว่าจะนำเข้ามูลค่า 244.5 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ สำหรับปี 2546-2549 คาดว่าการนำเข้าจะขยายตัวโดยเฉลี่ยร้อยละ 9.3

เม็กซิโก หลังจากปี 2544 การนำเข้าของเม็กซิโกหดตัวจากปี 2543 ร้อยละ 2.7 EIU คาดว่าปี 2545 นี้ การนำเข้าของเม็กซิโกจะขยายตัวจากปี 2544 ร้อยละ 2.8 โดยนำเข้ามูลค่า 174.5 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ สำหรับปี 2546-2549 คาดว่าการนำเข้าจะขยายตัวโดยเฉลี่ยร้อยละ 10.2

เครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจของกลุ่มนาฟตา

ปี 2545-2549

รายการ	2545	2546	2547	2548	2549
1. GDP (%)					
นาฟตา	1.3	3.6	3.4	3.2	3.1
- แคนาดา	1.3	2.8	3.1	3.0	3.0
- เม็กซิโก	2.0	3.4	4.4	4.5	4.5
- สหรัฐอเมริกา	1.2	3.6	3.3	3.2	3.0
2. อัตราเงินเฟ้อ (%)					
นาฟตา	1.8	2.7	3.0	3.2	3.2
- แคนาดา	1.9	2.3	2.5	2.7	2.7
- เม็กซิโก	5.7	4.6	3.9	3.7	3.7
- สหรัฐอเมริกา	1.5	2.6	3.0	3.2	3.2
3. อัตราการว่างงาน (%)					
นาฟตา	5.6	5.9	5.7	5.5	5.3
- แคนาดา	7.8	7.4	7.2	7.0	6.5
- เม็กซิโก	3.8	4.5	4.1	3.8	3.4
- สหรัฐอเมริกา	5.9	6.2	6.0	5.9	5.7
4. การส่งออก					
(พันล้านเหรียญสหรัฐฯ)					
นาฟตา	1,132.	1,249.5	1,374.2	1,529.1	1,710.3
% เปลี่ยนแปลง	-2.	10.3	10.0	11.3	11.9
- แคนาดา	276.	297.7	320.8	353.8	393.3
% เปลี่ยนแปลง	4.	7.5	7.8	10.3	11.2
- เม็กซิโก	160.	176.1	195.1	217.6	244.4
% เปลี่ยนแปลง	1.	9.7	10.8	11.5	12.3
- สหรัฐอเมริกา	692.	768.7	849.2	948.2	1,063.4
% เปลี่ยนแปลง	-5.6	10.9	10.5	11.7	12.2

เครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจของกลุ่มนาฟตา
ปี 2545-2549 (ต่อ)

รายการ	2545	2546	2547	2548	2549
5. การนำเข้า (พณีสถานเหรียญสหรัฐ)					
นาฟตา	1,520.5	1,676.8	1,827.1	2,013.3	2,231.8
% เปลี่ยนแปลง	-4.	10.3	9.0	10.2	10.9
- แคนาดา	244.	267.1	289.8	318.0	349.5
% เปลี่ยนแปลง	5.	9.2	8.5	9.7	9.9
- เม็กซิโก	174.	190.3	209.1	231.5	257.4
% เปลี่ยนแปลง	2.	9.1	9.8	10.7	11.2
- สหรัฐอเมริกา	1,098.	1,213.9	1,321.8	1,457.4	1,617.9
% เปลี่ยนแปลง	-7.	10.5	8.9	10.3	11.0

ที่มา : Exonomist Intelligence Unit, พฤศจิกายน 2544